

การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอานปฏิสนธิ์นิรมล :
กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
THE COLLECTIVE CULTURAL INHERITANCE OF THE CATHOLIC COMMUNITY OF THE
IMMACULATE CONCEPTION CATHEDRAL: A CASE STUDY OF THE SACRED HEART
OF JESUS CHURCH IN KHLUNG DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE

ภาคนิพนธ์

ของ

กรรณิศา พานิชเกษม

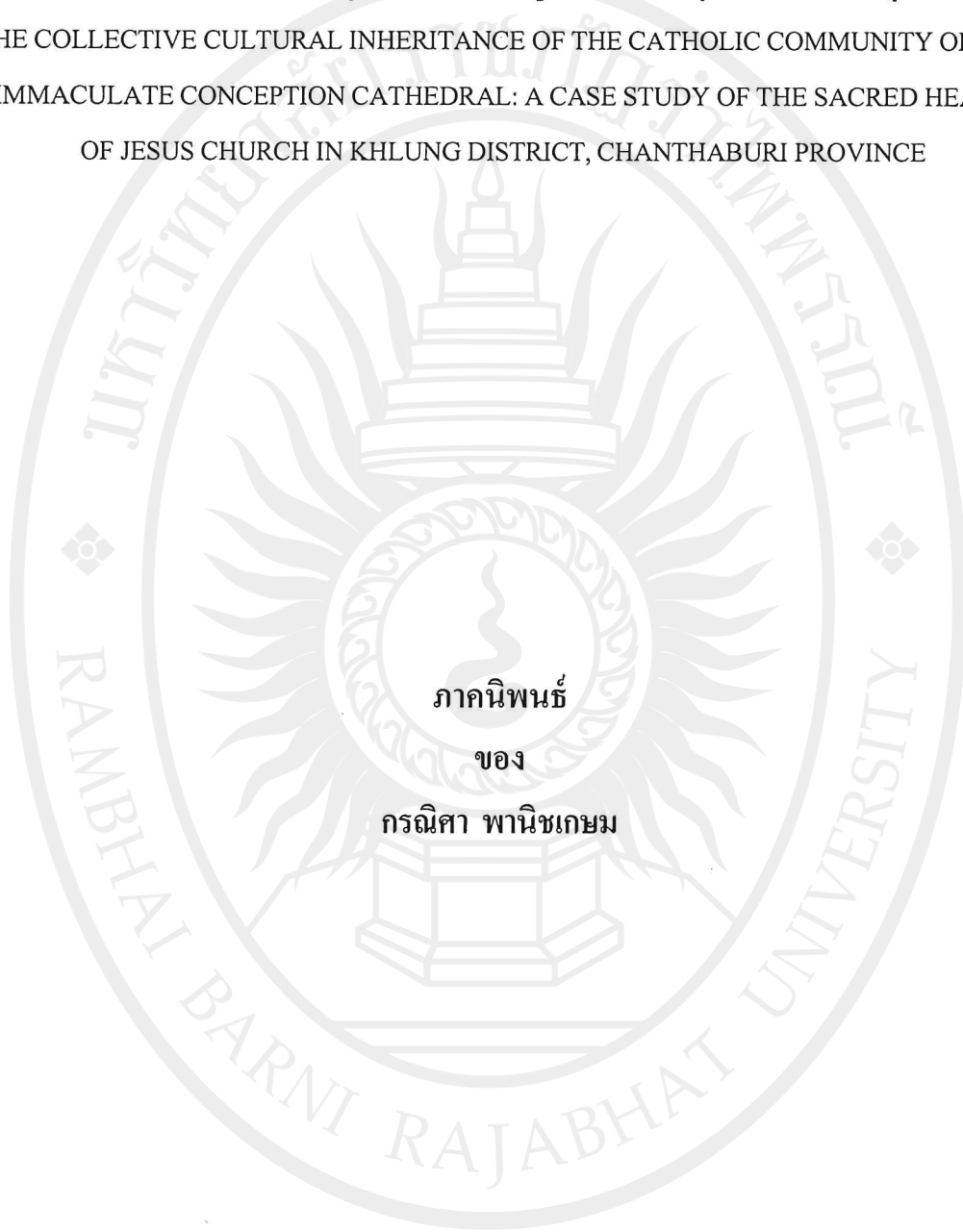
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตุลาคม 2561

การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมา리아ปฏิสนธินิรมล :
กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
THE COLLECTIVE CULTURAL INHERITANCE OF THE CATHOLIC COMMUNITY OF THE
IMMACULATE CONCEPTION CATHEDRAL: A CASE STUDY OF THE SACRED HEART
OF JESUS CHURCH IN KHLUNG DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE

ภาคินิพนธ์
ของ
กรณิศา พานิชเกษม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตุลาคม 2561

ใบรับรองภาคนิพนธ์

เรื่อง

การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอากฤษนิธินิมล :
กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลาด จังหวัดจันทบุรี
The Collective Cultural Inheritance of the Catholic Community of the Immaculate
Conception Cathedral: A Case Study of the Sacred Heart of Jesus Church
In Khlung District, Chanthaburi Province

กรณีศึกษา พานิชเกษม

คณะกรรมการสอบภาคนิพนธ์

ประธานสอบภาคนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์)

ประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์)

กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรชุน)

กรรมการสอบภาคนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวงค์ อุบลี)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ผู้ช่วยอธิการบดี

(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

วันที่ 10 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2561

กรณีศึกษา พานิชเกษม. (2561). การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอา

ปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี.

ภาคนิพนธ์ ร.ป.ม. (การปกครองท้องถิ่น). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ร.ค. (รัฐศาสตร์)

ประธานกรรมการ

เชษฐรัตน์ อรุณ ปร.ค. (วัฒนธรรมศาสตร์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าและการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากรครอบครัวยาทอลิกของวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 217 ครอบครัว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แนวประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าและการวิจัยจากเอกสาร

ผลการศึกษาด้านพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า พบว่าเกิดจากการอพยพมาตั้งถิ่นฐานและหาที่ทำมาหากินใหม่ของคริสตชนจากจันทบุรี ในปี ค.ศ. 1870 มาอยู่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ ซึ่งเรียกว่าบ้านวันยาว ในเมืองขลุง เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งบนบกและในทะเล ต่อมาเมื่อครบครันคริสตังจากอำเภอเมืองจันทบุรีย้ายเข้ามาสมทบเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นชุมชนคาทอลิกที่เข้มแข็งและขยายตัวอย่างรวดเร็ว พัฒนาการและความมั่นคงของชุมชน มีผลมาจากบทบาทของบาทหลวงในการเป็นผู้นำชุมชนและช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ประกอบกับความสามารถ ความขยันขันแข็งและความร่วมมือร่วมใจกันของคริสตศาสนิกชน รวมทั้งความเหมาะสมของสภาพทางภูมิศาสตร์ ผลการศึกษาด้านการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า ที่มีแบบแผนคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมชีวิตทางด้านการเมือง ส่วนวัฒนธรรมเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าด้านการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัวยู่ในระดับปานกลาง อาทิ การร่วมมิสซาเสกป่าช้า การร่วมมิสซาวนคริสต์มาส การเก็บบาป-รับศีลมหาสนิท การทำปัสกา

การร่วมงานฉลองวัดและการร่วมมิสซา ด้านการประยุกต์คำสอนของศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน
อยู่ในระดับน้อย อาทิ การช่วยเหลือคนยากจน คนติดคุก ผู้สูงอายุและผู้ป่วย โรคเอดส์
ด้านความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นอยู่ในระดับน้อย อาทิ การไปร่วมพิธีของศาสนาอื่น การชวนเพื่อน
ต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิก

คำสำคัญ : การสืบทอดวัฒนธรรม, ชุมชนคาทอลิก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Kornnisa Panichkaseam. (2018). **The Collective Cultural Inheritance of the Catholic Community of the Immaculate Conception Cathedral: A Case Study of the Sacred Heart of Jesus Church in Khlung District, Chanthaburi Province.** Independent Study. M.P.A. (Local Government). Chanthaburi : Rambhai Barni Rajabhat University.

Advisory Committee

Associate Professor Chaiyon Praditsil Ph.D. (Political Science)	Chairman
Chetnarat Orachun Ph.D. (Cultural Science)	Member

Abstract

The research entitled “The Collective Cultural Inheritance of the Catholic Community of the Immaculate Conception Cathedral: A Case Study of the Sacred Heart of Jesus Church in Khlung District, Chanthaburi Province” aimed to study the development of the Catholic community of the Sacred Heart of Jesus Church in Khlung District and to investigate the collective cultural traditions from the Catholic community of the Immaculate Conception Cathedral in Meuang District, Chanthaburi Province. The study used the mixed methods research approach utilizing both quantitative and qualitative approaches. The quantitative data was collected through a survey by using a questionnaire. The sample of this research was 217 families in the Catholic community of the Sacred Heart of Jesus Church in Khlung District, Chanthaburi Province. Oral history research and documentary research were used for collecting the qualitative data.

The results of the historical research found that the Catholic community of the Sacred Heart of Jesus Church was established by the migration of Catholics who worshipped at the Immaculate Conception Cathedral in the Chanthaboon area in 1870. They migrated to settle in a small village called Ban Wan Yao in Khlung District which was had plenty of land and water resources. Afterwards more families gradually moved to the area causing rapid expansion until it became a strong Catholic community. The resulting stability and development of the community resulted from the role of priests as community leaders who supported the community in various aspects. Other causes were the ability, diligence and cooperation of the residents. Additionally, suitable geographic features of the area lead to increased development. The results of this research showed that Sacred Heart settlement was largely similar to the Immaculate Conception settlement

in terms of economics, social, and political aspects of life. However, some religious practices are different. For example, the Sacred Heart community had a low level of participation in ordination ceremonies, low level of anointing the sick, and low level of participation in sacrificial ceremonies whereas the Immaculate Conception community had a moderate level of participation. In the aspect of religious application to daily life, the Sacred Heart community had a low level of religious application. The slightly used Jesus' teachings while the Immaculate Conception community showed a moderate level of helping the poor and elderly people. In the aspect of relations with members of other religions, the Sacred Heart community had a low level of participation in ceremonies of other religions, and the slightly invited friends from other religions to participate in Catholic ceremonies. However, the Immaculate Conception community participated in different religious ceremonies and invited friends to participate in Catholic ceremonies at the moderate level.

Keywords: Cultural reproduction, Catholic community

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่ให้เกียรติเป็นประธานที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ และเป็นประธานสอบภาคนิพนธ์ อาจารย์ ดร.เชษฐณรงค์ อรรถนุ กรรมการที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุย้างแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณคณาจารย์สอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แนวทางซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ขอขอบพระคุณผู้ให้การสนับสนุน จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการให้ข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณบุคลากรที่ให้การอบรมเลี้ยงดูและให้โอกาสในการศึกษา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากภาคนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กรณิศา พานิชเกษม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
	ประโยชน์ของการวิจัย.....	10
	ขอบเขตของการวิจัย.....	10
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์.....	13
	ความหมายของอัตลักษณ์.....	13
	ประเภทของอัตลักษณ์.....	14
	การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์.....	15
	การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม.....	18
	ความหมายของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม.....	18
	ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของบูร์ดิเยอ.....	19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	30
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
	การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์.....	34
	การตรวจสอบข้อมูล.....	35
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
	การวิจัยเชิงสำรวจ.....	36
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
2	จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ (n = 217).....	57
3	จำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุ (n = 217).....	57
4	จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพ (n = 217).....	58
5	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการศึกษา (n = 217).....	58
6	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน (n = 217).....	59
7	จำนวนและร้อยละจำแนกตามกรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน.....	59
8	จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะทางจากบ้านถึงวัด (n = 217).....	60
9	จำนวนและร้อยละจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม (n = 217).....	61
10	จำนวนและร้อยละจำแนกตามอาชีพของคนในครอบครัว.....	61
11	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเข้าที่ดินของวัด (n = 217).....	62
12	จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะเวลาการเข้าที่ดินของวัด.....	62
13	จำนวนและร้อยละจำแนกตามที่อยู่อาศัยกรณีไม่เข้าที่ดินของวัด.....	63
14	จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัว (n = 217).....	63
15	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (n = 217).....	64
16	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ (n = 217).....	65
17	จำนวนและร้อยละจำแนกตามแหล่งข่าวที่ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่น หรือ ระดับชาติ.....	65
18	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ (n = 217).....	66
19	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเรียนรู้วิชาด้านการเมืองการปกครอง (n = 217).....	66
20	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการอบรมด้านการเมืองการปกครอง (n = 217).....	67
21	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง (n = 217).....	67
22	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหา ทางการเมือง (n = 217).....	68
23	จำนวนและร้อยละจำแนกตามการล้างบาปของคนในครอบครัว (n = 217).....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 จำนวนและร้อยละจำแนกตามรูปแบบการแต่งงานของคนในครอบครัว.....	69
25 จำนวนและร้อยละจำแนกตามศาสนาที่แต่งงานของคนในครอบครัว.....	69
26 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว (n = 217).....	70
27 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวัน (n = 217).....	73
28 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่น (n = 217).....	74

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 องค์ประกอบของอุปนิสัย ทugend และศานาม.....	21

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

กลุ่มชาวเวียดนามที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานนอกประเทศเวียดนามที่เรียกกันว่า ชาวเวียดนามโพ้นทะเลได้เดินทางอพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นเวลาช้านานแล้ว ดังนั้นในปัจจุบันเราจึงพบว่ามีชาวเวียดนามกระจายอยู่เกือบทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี สกลนคร และนครพนม เป็นต้น ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีถือว่าเป็นชุมชนชาวเวียดนามโพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเมื่อกว่า 300 ปีก่อน ปีเตอร์ เอ พูล (Peter A. Poole) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวไว้เมื่อปี พ.ศ. 2510 ว่า ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีถือว่าเป็นชุมชนชาวเวียดนามที่มีประชากรนับถือศาสนาคาทอลิกมากที่สุดในประเทศไทย (มุสดี จันทวิมล. 2541 : 43 - 46)

ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี (อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล) เป็นชุมชนดั้งเดิมที่วัดโรมันคาทอลิกถูกสร้างขึ้นและดำรงอยู่มาเป็นเวลานานถึง 300 ปี ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา เราพบว่าการดำรงอยู่ของชุมชนจะมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนตลอดเวลาที่ผ่านมามี วิถีชีวิตของชุมชนและงานอภิบาลของคาทอลิกในจันทบุรี จึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก (สง่า นามทอง. 2528 : 29 - 39; มุสดี จันทวิมล. 2541 : 97; อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล. ม.ป.ป. : 17)

ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี สามารถรักษาความเชื่อทางศาสนาที่เรียกกันทางศาสนาว่า ชุมชนแห่งความเชื่อที่สำคัญที่สุดของประเทศไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี ได้แก่ ปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย คือ (ฮันดิงตัน แซมมวลฟี. 2525 : 204)

1. ความสามารถในการปรับตัวของชุมชน (Adaptability)
2. ความเป็นตัวของตัวเองของชุมชน (Autonomy)
3. ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน (Coherence)
4. การขยายกลไกซับซ้อนขึ้นของชุมชน (Complexity)

ความสามารถในการปรับตัวของชุมชนคาทอลิกจันทบุรี

ความเป็นปึกแผ่นของชุมชนคาทอลิกเป็นผลมาจากความสามารถในการปรับตัวของชุมชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และกระแสโลกาภิวัตน์ ความสามารถในการปรับตัวของชุมชนคาทอลิกพิจารณาได้จากอายุของชุมชน ตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง จำนวนรุ่นของคุณพ่อเจ้าวัดที่มาประจำวัดจันทบุรี รวมถึงการปรับเปลี่ยนบทบาท

ทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น ปรับจากอาชีพทอเส้นมาเป็นการทำพลอย เป็นต้น ความเป็นสถาบันของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี ประการแรกสามารถชี้วัดได้จากการดำรงอยู่ของชุมชนมากกว่า 300 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2242 - พ.ศ. 2552 เราเห็นพัฒนาการของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีได้จากการสร้างวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันรวม 5 หลัง ดังนี้ (สง่า นามทอน. 2528 : 30 - 35; วิทยาลัยแสงธรรม. 2533 : 229; อันเร ไชยเผือก. สัมภาษณ์. 2552; อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ และคณะ. 2552 : 44 - 45)

วัดหลังที่ 1 สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2255 คุณพ่อโตแลนติโนได้นำชุมชนคาทอลิกสร้างวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีที่เป็นทางการหลังที่ 1 วัดที่สร้างในครั้งนี้เป็นลักษณะวัดน้อย (Chapelle) วัดถูกสร้างขึ้นบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรี ในบริเวณเนินสูงริมฝั่งทางทิศใต้ของเจดีย์วัดจันทนาราม ไปประมาณ 200 - 300 เมตร วัดหลังที่ 1 จึงถือได้ว่าเกิดขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจกันระหว่างคุณพ่อกับสัตบุรุษ

วัดหลังที่ 2 คุณพ่อและคริสตชนชาวจันทบุรีได้พร้อมใจกันสร้างขึ้นในบริเวณเดิมหลังจากทางชาวไทยเข้าใจผิดว่าคาทอลิกชาวเวียดนามเป็นโจรสลัด และมีการจับกุมตัวไปยังอยุธยาต่อมาในปี พ.ศ. 2295 เมื่อคุณพ่อเดอแก้วนาเดินทางมาถึงวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีพบว่าไม่มีวัดและสัตบุรุษอยู่เลย แต่เมื่อข่าวของคุณพ่อองค์ใหม่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดทราบไปถึงคริสตชนที่หนีการจับกุมไปซ่อนตัวอยู่ในป่า คริสตชนกลุ่มนี้ก็ออกมารวมกลุ่มกัน และปลูกกะต้อบเป็นที่อยู่อาศัยพร้อมกันนี้ก็ได้สร้างวัดเล็ก ๆ เป็นหลังที่ 2 ของชุมชน วัดหลังนี้ปลูกด้วยไม้ไผ่และกระดานเก่า ๆ หลังคาใช้มุงด้วยใบตาล

วัดหลังที่ 3 วัดโรมันคาทอลิกถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2377 เป็นอาคารในลักษณะชั่วคราวเท่านั้น คือ สร้างด้วยไม้ไผ่และกระดานเก่า ๆ โดยย้ายวัดใหม่ข้ามมาอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำจันทบุรี โดยมีคุณพ่อเคลมังโซเป็นเจ้าอาวาส คุณพ่อได้สร้างวัดหลังที่ 3 ขึ้น ในบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดหลังปัจจุบัน อันเป็นช่วงเดียวกับที่รัชกาลที่ 3 ได้โปรดให้สมเด็จพระยามหาปรยุรวงษ์มาสร้างป้อมและเมืองใหม่ที่ชุมชนเนินงเพื่อป้องกันศึกจากประเทศเวียดนามที่บาดหมางกับไทย ในกรณีเจ้าอนุวงศ์เจ้าเมืองเวียงจันทน์

วัดหลังที่ 4 วัดถูกสร้างขึ้นเนื่องจากชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีเจริญเติบโตขึ้นมากในช่วงปี พ.ศ. 2398 ดังจะเห็นได้จากการมีสัตบุรุษมากกว่า 1,000 คน ประกอบกับวัดเดิมก็ทรุดโทรมและคับแคบ เนื่องจากตัววัดทำด้วยไม้กระดานเก่า ๆ ผุพัง และมุงด้วยใบตาล คุณพ่อรังแพงจึงเริ่มขอรับเงินบริจาค เพื่อสร้างวัดหลังใหม่หลังที่ 4 พระสังฆราชปลัดเลอแก้วส์ทราบเรื่องจึงได้สนับสนุนให้คุณพ่อรังแพงสร้างวัดหลังใหม่ขึ้นมา โดยบอกบุญแก่ชาวคาทอลิกในประเทศไทย โดยก่อสร้างเป็นวัดอิฐปูนอย่างถาวร จากพระนิพนธ์ของรัชกาลที่ 5 ทำให้เราทราบว่าวัดหลังที่ 4 ลงมือสร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2398 จนถึง พ.ศ. 2419 ก็ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ วัดหลังที่ 4 จึงใช้เวลาในการสร้างกว่า 20 ปี

วัดหลังที่ 5 ซึ่งเป็นวัดหลังปัจจุบัน ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2448 เนื่องจากวัดหลังที่ 4 ถึงแม้ว่าจะก่อสร้างด้วยถาวรวัตถุแล้วก็ตาม แต่ต่อมาวัดก็คับแคบเกินไปสำหรับสัตบุรุษที่เพิ่มขึ้น เพราะตามสถิติปรากฏว่ามีสัตบุรุษเพิ่มขึ้นกว่าหนึ่งพันคน คุณพ่อเปรี๊ก็จึงเริ่มสร้างวัดหลังที่ 5 การสร้างวัดใช้เวลา 4 ปี และมีสัตบุรุษเสียสละมากมาย ในการสร้างวัดหลังนี้ชาวบ้านต้องใช้เรือบรรทุกทรายจากบ้านศาลหินมาใช้ในการก่อสร้าง และยังต้องใช้ช่างจำนวนมากได้อาคารวัดสำหรับเป็นฐานแทนเสาเข็ม

ความเป็นตัวของตัวเองของชุมชนคาทอลิกจันทบุรี

ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีเกิดขึ้นได้ เพราะชุมชนมีความเป็นตัวของตัวเอง โดยไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่นหรือองค์การภายนอก

ชุมชน วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีนั้น เป็นชุมชนที่มีพื้นฐานทางศาสนา ดังนั้นผู้นำทางศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในการปกครองชุมชน ซึ่งในที่นี้หมายถึงการทำงานอภิบาล ผู้นำศาสนาของคาทอลิกที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ คุณพ่อ และซิสเตอร์ การมีนักบวชชายหญิงที่เป็นคนพื้นเมืองจึงเป็นการแสดงออกถึงความเป็นอิสระของชุมชนคาทอลิก เนื่องจากคริสต์ศาสนาเป็นการนำเข้ามาโดยคณะธรรมทูตจากต่างประเทศ ดังนั้นศาสนาคาทอลิกจึงมักถูกมองว่าเป็นศาสนาฝรั่ง

จากการค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ มีความเป็นไปได้สูงมากกว่าคณะรักไม้กางเขนแห่งจันทบุรี มีกำเนิดควบคู่กับกลุ่มคริสตชนของวัดแม่พระปฏิสนธินิรมล จันทบุรี ก่อนหน้านี้ไม่มีบันทึกเรื่องราวของคณะรักไม้กางเขนแห่งจันทบุรี โดยตรง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2346 มีหลักฐานบันทึกการเปิดบ้านคณะรักไม้กางเขนที่จันทบุรี ที่เหลือยังมีบันทึกไว้ด้วยว่าเมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงแก่พม่าครั้งที่สอง ในปี พ.ศ. 2310 นั้น บ้านเมืองถูกเผา รวมทั้งวัดวาอารามและโรงเรียนของคาทอลิกก็ถูกเผาไปด้วย ในช่วงที่บ้านเมืองกำลังระส่ำระสายนั้น ภคินีคณะรักไม้กางเขนจะมีเหลืออยู่ก็เพียงที่จันทบุรีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นในประเทศสยาม (คณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี. 2546 : 80 - 81, 96, 100)

และในปี พ.ศ. 2354 พระสังฆราชการ์โน ได้รับรองคณะภายใต้ชื่อว่า “คณะรักไม้กางเขน” (คณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี. 2546 : 81)

พระสังฆราชลัมแบร์ต เดอ ลาม็อต ได้มอบหมายพันธกิจให้คณะรักไม้กางเขนดูแลพยาบาลผู้ที่เจ็บป่วยทั้งที่เป็นคาทอลิกและไม่ใช่คาทอลิก เพื่อใช้งานนี้เป็นทางช่วยเหลือและกลับใจ อีกทั้งให้เอาใจใส่ล้างบาปเด็กทารกที่ใกล้ตาย คณะรักไม้กางเขนแห่งจันทบุรีจึงทำงานให้บริการรักษาด้วยยาสมุนไพร คือ การกวาดยาเด็กทารก ทำยาแก้ไข้ รักษาเลือดลมไม่ดี น้ำมันรักษาบาดแผล โดยการไปรักษาตามบ้าน และดูแลรักษาเมื่อมีผู้นำคนป่วยมาให้รักษาในอาราม

พบว่ามิได้ได้รับการรักษาให้หายเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันคณะรักไม้กางเขนแห่งจันทบุรีหันกลับมาฟื้นฟูการใช้สมุนไพรในการรักษาและใช้ในงานแพร่ธรรม โดยการส่งสมาชิกไปเรียนวิชาแพทย์แผนไทย และแผนโบราณ เพื่อรับใบประกอบโรคศิลป์จากกระทรวงสาธารณสุข (คณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี. 2546 : 113, 115)

นอกจากซิสเตอร์คณะรักไม้กางเขนซึ่งเป็นนักบวชหญิงแล้ว ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกยังได้พัฒนาซิสเตอร์อีกกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทในการทำงานด้านจิตวิญญาณ โดยไม่พบปะผู้คนโดยตรง ซึ่งรู้จักกันในสังคมไทยว่า “ซีลับ” ซิสเตอร์เหล่านี้จะทำหน้าที่ในการสวดภาวนาอยู่ในอารามที่ปกปิด โดยมีความเชื่อว่าการปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าวจะมีผลต่อชีวิตทางศาสนาของคนในชุมชน

นอกจากความเป็นตัวของตัวเองทางด้านศาสนาแล้ว ชุมชนคาทอลิกยังมีกีฬาพื้นบ้านที่เป็นเฉพาะของตัวเองด้วยคือ กีฬาลูกกลัน (เปตองยักษ์) กับกีฬาบันซ้อล (สะบ้าสอก) กีฬาทั้งสองชนิดนี้ทางชุมชนหลังวัดได้เล่นติดต่อกันมาเป็นเวลาถึง 150 ปี แต่ในปัจจุบันเกือบจะสูญหายไปและยังคงรักษาไว้ในรูปกิจกรรมการเรียนของโรงเรียนลาซาล จันทบุรี (อันเร ไชยเผือก. สัมภาษณ์. 2552)

ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชนคาทอลิก

ชุมชนคาทอลิกจันทบุรีสามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นได้นั้น เนื่องจากคนในชุมชนมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จากความเชื่อคาทอลิกอันเดียวกัน เราสามารถเห็นความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีได้จากความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมของชุมชน โดยส่วนร่วม ในรูปแบบที่รู้จักกันในสังคมไทยว่า “การเอาแรง” คือ

การสร้างวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราจะพบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันมาโดยตลอด เช่น การสร้างวัดหลังที่ 1 คุณพ่อโตแลนติโน ได้นำชุมชนคาทอลิกสร้าง ในปี พ.ศ. 2255 และแม้ว่าวัดหลังที่ 1 นี้จะเป็นการสร้างในลักษณะวัดน้อย แต่ก็เกิดขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจกันระหว่างคุณพ่อกับสัตบุรุษ (สง่า นามทอน. 2528 : 30)

ในการสร้างวัดโรมันคาทอลิกหลังที่ 4 ขึ้นการเตรียมหิน อิฐ และอุปกรณ์ให้พร้อมนั้น พวกสัตบุรุษได้พากันไปหาหินหาอิฐตามเจดีย์ร้างที่ใกล้เคียงมาได้พอสมควร แต่ยังไม่ทันลงมือทำการก่อสร้าง เจ้าเมืองจันทบุรีทราบเรื่องเข้าและได้สั่งให้เอาหินเอาอิฐที่เก็บมานั้นไปคืนยังที่เก่า พวกสัตบุรุษจึงต้องใช้เวลาไปบรรทุกหินที่บ้านราด ซึ่งต้องใช้เวลาเดินทางถึง 10 ชั่วโมง แต่สัตบุรุษวัดจันทบุรีก็ได้ย่อท้อ (วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี. 2503 : 15)

ล่าสุดการสร้างวัดโรมันคาทอลิกหลังที่ 5 เนื่องจากในเวลานั้นมีจำนวนสัตบุรุษถึง 2,400 คน วัดหลังที่ 4 จึงคับแคบมาก ในปี พ.ศ. 2448 จึงลงมือรื้อวัดหลังที่ 4 และสร้างวัดจันทบุรีหลังที่ 5

โดยใช้เวลาสร้าง 4 ปี มีสัตบุรุษที่ได้ช่วยได้เสียสละไว้มากมาย ตัวอย่างเช่น ผู้ที่ถวายเงินซื้อกระจก ภาพสีบางรูป มีนายเต็ก นายเหนียว เล่าเต็กหลี เจ๊กเซ่ง นางเคี่ยม แซ่ก้วย นาฬิกาที่ตั้งบนหอนวด และ รูปแม่พระนิรมลองค์ที่ตั้งเหนือแท่นกลางวัดเป็นพระรูปประธาน มีนายแจ่ม นางทาบถวายเงินซื้อ ส่วนรูปนักบุญยออาคิมและนักบุญอันนาที่ตั้งเคียงข้างรูปแม่พระมีนายแจ่ม นางต่าง กิจพานิช ถวายเงินซื้อ สำหรับคุณพ่อมุง ได้สละเงิน 1,800 บาท ซื้อระฆังใหญ่ มีการใช้อิฐที่ทำกันเองจาก โรงเผาอิฐ ทุกครัวเรือน ได้สละไม่ว่าจะเป็นกำลังทรัพย์หรือกำลังกาย ดังนั้นการก่อสร้างวัดหลัง ปัจจุบันจึงไม่มีครอบครัวไหนที่ไม่ได้ช่วยเหลือ (สง่า นามทอน. 2528 : 36; วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี. 2503 : 12)

ต่อมาเมื่อคุณพ่อบุญชู ระเบียบพิช มาเป็นเจ้าอาวาสวัด โรมันคาทอลิกจันทบุรี ท่านได้ทำการ บูรณะวัด โดยได้ปรับพื้นฐานลานวัด ทั้งหน้าวัดและข้างวัด เพราะแต่เดิมนั้นตัววัดตั้งอยู่บนเนินเตี้ยๆ รวมถึงลานหน้าวัดก็ลาดต่ำลงสู่แม่น้ำ เมื่อมีฝนตกคร่าวไฉนน้ำก็จะท่วม ทำให้ไม่สะดวกต่อการสัญจรไปมา ในการบูรณะวัดครั้งนี้คุณพ่อบุญชูได้ขอแรงสัตบุรุษทุกครัวเรือนขนทรายจาก แม่น้ำประมาณ 4,000 ลูกบาศก์เมตร ถมจนทำให้วัดอยู่ในระดับพื้นน้ำ (สง่า นามทอน. 2528 : 38)

ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของวัด โรมันคาทอลิกเป็นทุนทางสังคมที่แสดงให้เห็น ได้อย่างชัดเจนเมื่อมีภัยคุกคามจากภายนอกชุมชน กรณีการเบียดเบียนศาสนาของ “กลุ่มเลือดไทย” เป็นตัวอย่างที่ประจักษ์ถึงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันดังกล่าว คือ

กระแสอุดมการณ์ชาตินิยมในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้นำไปสู่การจัดตั้ง กลุ่มชาตินิยมต่อต้านศาสนาคริสต์ที่เรียกว่ากลุ่มเลือดไทย กลุ่มเลือดไทยมองว่าคาทอลิกเป็นศัตรู ของชาติ เนื่องจากมองว่าคริสต์ศาสนาเป็นศาสนาของฝรั่งเศส ซึ่งเป็นศัตรูของไทยในสมัยนั้น ความคิดต่อต้านคาทอลิกของคณะเลือดไทยเป็นสิ่งที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และได้รับการตอกย้ำในปัญหาความขัดแย้งระหว่างสยามกับฝรั่งเศสในปี ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) สมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากการต่อต้านคริสต์ศาสนาตั้งอยู่บนความเชื่อว่าคาทอลิกเป็นศาสนาของประเทศฝรั่งเศส เท่านั้น ดังนั้นการต่อต้านคาทอลิกกับฝรั่งเศสจึงเป็นสิ่งเดียวกัน แต่ความเชื่อเช่นนี้ยังสะท้อนแง่มุมบวก ออกมาด้วย เช่น การที่พระมหากษัตริย์ไทยมักใช้ธรรมเนียมชุดฝรั่งเศสเป็นคนกลางเชื่อมความสัมพันธ์ไมตรี ระหว่างสยามประเทศกับฝรั่งเศส โดยมีเป้าประสงค์ทางการค้าต่างประเทศเป็นสำคัญ (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์. 2543 ก : 28 - 29)

คณะเลือดไทยเป็นกลุ่มคนไทยที่อ้างตัวเองว่าเป็นผู้รักชาติ กลุ่มทำหน้าที่สนับสนุน นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อส่งเสริมความเป็นชาตินิยม สมาชิกของคณะทุกคนจะถูกปลูกฝังให้มี จิตสำนึกว่า “ศาสนาโรมันคาทอลิก เป็นศาสนาต่างชาติเป็นศาสนาของศัตรู ผู้ที่นับถือศาสนานี้

ก็เป็นศัตรูของชาติไทย” ฉะนั้นเลือดไทยทุกคนต้องช่วยกันหาทางกำจัดศัตรูของชาติเหล่านี้ให้หมดไป ทั้งทางตรงและทางอ้อม (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ุ. 2543 ข : 38)

คณะเลือดไทยเริ่มก่อตั้งขึ้นที่นครหลวง (กรุงเทพฯ) และได้แพร่กระจายไปตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ คือ จังหวัดในภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ และพิษณุโลก จังหวัดในภาคกลาง ได้แก่ นครปฐม อยุธยา จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี จันทบุรี และจังหวัดในภาคอีสาน ได้แก่ นครพนม สกลนคร หนองคาย อุรธานี เลย นครราชสีมา และนครจำปาศักดิ์ (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ุ. 2543 ข : 38)

ธรรมชาติที่ถูกคณะเลือดไทยเบียดเบียนโดยตรงก็คือ ธรรมชาติฝรั่งเศส พบว่า ธรรมชาติฝรั่งเศส 13 องค์ ถูกตำรวจจับกุมเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน และถูกบังคับให้เดินทางมากรุงเทพฯ โดยไม่สามารถทำอะไรได้เลย การเบียดเบียนคณะธรรมชาติปรากฏตามบันทึกไว้ว่า (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ุ. 2543 ก : 31)

การเบียดเบียนพวกคาทอลิกได้ลุกลามไปในทุกเขตวัดของมิสซังต่าง ๆ ความรุนแรงมากขึ้นแล้วแต่จังหวัด ที่จันทบุรีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอช่วยต่อต้านคาทอลิก โดยปล่อยให้คณะเลือดไทยเรียกประชุมอบรมพวกคาทอลิกเพื่อบีบให้ละทิ้งศาสนา (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ุ. 2543 ข : 90)

พวกคาทอลิกที่วัดจันทบุรีในขณะนั้นมีสัตบุรุษมากถึง 5,000 คน พวกคาทอลิกจึงรวมตัวกันเพื่อป้องกันวัดและคุ้มครองคุณพ่อซิมอนเจ้าอาวาส โดยได้จัดยามเฝ้าทั้งวันทั้งคืน คราใดเมื่อพวกเลือดไทยรวมกลุ่มกันเพื่อจะเข้าทำลายวัด หัวหน้าคาทอลิกก็ติดธงเป็นจังหวัดสัญญาณในทันทีทันใดคาทอลิกที่แข็งแรงทุกคน ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง ชายหนุ่ม และหญิงสาว ก็ถืออาวุธที่พอหาได้ เช่น ไม้ตะบอง มีดโต้ พั่ว จอบ เป็นต้น มาพร้อมกันที่วัด เมื่อพวกเลือดไทยเห็นดังนั้นก็จะรีบถอยออกไป (คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธ์ุ. 2543 ก : 90)

ตามจริงนั้นคาทอลิกที่อยู่ “หลังวัด” และ “บ้านล่าง” นั้นมักจะมี ความขัดแย้งกัน เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน กล่าวคือคาทอลิก “บ้านล่าง” มักมีฐานะที่ดี ในขณะที่ “หลังวัด” ฐานะค่อนข้างยากจน ความขัดแย้งปรากฏให้เห็นจากการที่คนบ้านล่างมักจะกลัวเวลาไปหลังวัด และเคยมีความขัดแย้งกันจนถึงขั้นแต่ละฝ่ายคิดจะสร้างสร้างวัดคาทอลิกขึ้นเองในแต่ละฝั่งแม่น้ำ แต่การที่คนทั้งสองกลุ่มมารวมพลังกันเพื่อปกป้องคุณพ่อซิมอน ซึ่งเป็นคุณพ่อเจ้าวัดในช่วงเวลานั้น แสดงให้เห็นถึงความเห็นใจเดียวกันที่มาจากรากฐานอัตลักษณ์ความเป็นคริสตชนร่วมกันนั่นเอง (คุณพ่อสุดเจน ฝันเรือง. สัมภาษณ์. 2549; คุณพ่อเมธี วรรณชัยวงศ์. สัมภาษณ์. 2549)

✓ การขยายกลไกขับเคลื่อนของชุมชนคาทอลิก

การขยายกลไกขับเคลื่อนของชุมชนคาทอลิกจันทบุรี หมายถึง การเพิ่มจำนวนองค์กรเดิม และพัฒนาองค์กรใหม่ ๆ ภายในชุมชน อันจะมีผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นปึกแผ่นมากขึ้น นอกจากการสร้างวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนคาทอลิกจันทบุรีแล้ว ชุมชนยังได้ขยายกิจกรรม ส่วนรวมของชุมชนที่หลากหลาย และครอบคลุมพื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของจันทบุรีและจังหวัดใกล้เคียง กิจกรรมของชุมชนที่พัฒนาขึ้นมา มี ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2215 สมัยพระสังฆราชลัมแบร์ต ได้มีการตั้งภคินีคณะรักไม้กางเขนขึ้น จากการค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีความเป็นไปได้สูงกว่าคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี มีกำเนิดควบคู่กับกลุ่มคริสตชนของวัดแม่พระปฏิสนธินิรมล จันทบุรี หลังจากนั้นไม่มีบันทึกเรื่องราว ของคณะรักกางเขน แห่งจันทบุรี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2346 มีหลักฐานบันทึกการเปิดบ้าน คณะรักกางเขนที่จันทบุรี (วิทยาลัยแสงธรรม. 2533 : 220; คุณพ่อธีรพล กอบวิทยากุล. ม.ป.ป. : 86 - 87)

วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการขึ้น เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2450 โดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนมารีอาลัย” โดยทางวัดได้ให้คณะเซนต์คาเบรียล เข้ามาบริหาร (ซิสเตอร์อุบล ผังรักษ์. สัมภาษณ์. 2549) ต่อมาทางวัดได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ โดยใช้ชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนมารดาพิทักษ์” เมื่อโรงเรียนมีนักเรียนเพิ่มมากขึ้นก็มีการพัฒนา ขยายเป็นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โดยการเริ่มแยกนักเรียนชายหญิงจากโรงเรียนมารดาพิทักษ์ เป็นมารดาพิทักษ์ 1 สำหรับนักเรียนชาย แยกนักเรียนหญิงเป็นมารดาพิทักษ์ 2 ต่อมาก็เปลี่ยนเป็น โรงเรียนมารดาพิทักษ์สำหรับเด็กชาย และโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์สำหรับเด็กหญิง เป็นเอกเทศ โดยมอบกิจการให้ซิสเตอร์คณะรักกางเขนเข้าบริหารงาน (สง่า นามทอง. 2528 : 67)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 คณะลาซาลก็ได้รับมอบกิจการ โรงเรียนมารดาพิทักษ์ทั้งหมดไป และได้ย้ายไปได้ที่ที่เป็นโรงเรียนลาซาลจนทุกวันนี้ และใน พ.ศ. 2491 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียน มารดาพิทักษ์ และโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ขึ้น โรงเรียนได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนมารดาพิทักษ์แผนกมัธยม” (วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี. ม.ป.ป. : 41; สง่า นามทอง. 2528 : 68)

ในปี พ.ศ. 2494 ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรียังได้พัฒนาซิสเตอร์อีกกลุ่มหนึ่งที่มี บทบาทในการทำงานด้านจิตวิญญาณ โดยการสร้างอารามคาร์แมล และสร้างอาคารที่พักชั่วคราว สำหรับภคินี เนื่องจากพระสังฆราชยาโกเบ แจง เกิดสว่าง ประารถนาที่จะมีอารามนักบวช คาร์เมไลท์ ในมิสซังจันทบุรี เพื่อมีภารกิจด้านการภาวนาเป็นพิเศษแก่บรรดาคุณพ่อ สัตบุรุษ และงานแพร่ ธรรมคณะภคินีของอารามคาร์แมลจันทบุรี (อารามคาร์แมล จันทบุรี. 2547 : 57)

ในปี พ.ศ. 2542 ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรียังมีบริการด้านสาธารณสุข คือ บ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ ซึ่งเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน บ้านพักผู้สูงอายุนี้เป็นหน่วยงานหนึ่งของมูลนิธิคณะนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย ดำเนินงานโดยคณะนักบวชคามิลเลียน เจตนารมณ์ของคณะฯ ก็คือการดูแลรับใช้ผู้ป่วยและผู้สูงอายุ โดยยึดถือแบบอย่างนักบุญคามิลโล เด แลลิส ผู้ก่อตั้งคณะนักบวชคามิลเลียน นักบุญคามิลโล ได้อุทิศชีวิตของท่านในการดูแลรักษาผู้เจ็บป่วย ผู้สูงอายุทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมีการจัดสถานที่ให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเหมาะสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย รวมถึงดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม วิญญาณ โดยมีการจัดกิจกรรมทางศาสนา สันทนาการ การออกกำลังกาย และอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ (คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์. ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

นอกจากนี้วัดคาทอลิกจันทบุรียังได้แพร่ธรรมและขยายชุมชนคริสตชนให้กว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัชชูปอรั้งเฟงเป็นเจ้าของอาวาส คุณพ่อรังเฟงได้ทำหน้าที่ดูแลวัดจันทบุรีตลอดชีวิตของท่าน การทำงานของท่านได้รับความร่วมมือจากคุณพ่อ โกลเดต์ เจ้าอาวาสวัด คอนเซ็ปชัน และวัดนักบุญฟรังซิสเซเวียร์ กรุงเทพฯ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี พ.ศ. 2383 การทำงานแพร่ธรรมของคุณพ่อรังเฟงในจันทบุรีประสบผลสำเร็จเกินคาด คือ พบว่ามีคนจันทบุรีกลับใจมานับถือศาสนาคริสต์หลายคน ในจำนวนนี้มีหมอไสยศาสตร์คนหนึ่งกลับใจมานับถือศาสนาคริสต์ด้วย เหตุการณ์เช่นนี้เป็นข่าวเลื่องลือมากในจันทบุรี นอกจากนี้คุณพ่อรังเฟงยังต้องทำงานแพร่ธรรมกับคนจีนที่อพยพหนีภัยสงครามกลางเมืองในประเทศจีนมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จันทบุรี โดยคุณพ่อช่วยให้กลับใจมานับถือศาสนาคริสต์ได้สำเร็จ (คุณพ่อโรแบต์ โกลเด. 2549 : 305)

การทำงานแพร่ธรรมทำให้วัดคาทอลิกจันทบุรีสามารถขยายชุมชนคริสตชนให้กระจายกันอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ ปากน้ำ ปากน้ำเวฬุ วันยาว ตรอกนอง บ้านใหม่ บ้านแสง ท่าใหม่ พระสังฆราชก็อาสาเป็นผู้สร้างวัดที่ทำใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์ของชาวจีน วัดบ้านแสงเป็นชุมชนคาทอลิกที่ก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยพระสังฆราชพลอรั้งส์ นอกจากนี้คุณพ่อเปริกัลยังได้มาก่อตั้งชุมชนคาทอลิกที่ตราดใน พ.ศ. 2447 และ พ.ศ. 2449 ท่านได้ซื้อที่ดินและลงมือก่อสร้างวัดหลังปัจจุบันซึ่งถวายแด่พระนางมารีย์รับเกียรติยกขึ้นสวรรค์ (คุณพ่อโรแบต์ โกลเด. 2549 : 526)

นอกจากนี้ยังมีชุมชนวัดพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้า อ.ขลุง วัดนักบุญอแซฟกรรมกร อ.ท่าใหม่ และวัดอัครเทวดา บ้านแหลมประคอง.เมือง อีกด้วย

การขยายชุมชนคริสตชนโดยการแพร่ธรรมของวัดจันทบุรี มีผลทำให้ต่อมาพระศาสนจักรได้ยกฐานะจันทบุรีเป็นมิสซังใหม่ ในปี พ.ศ. 2487 และกลายเป็นสังฆมณฑลจันทบุรีในปี พ.ศ. 2508

ส่วนวัดจันทบุรีได้รับเกียรติยกฐานะเป็นอาสนวิหารในปีเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า เป็นวัดแม่ที่ก่อให้เกิดวัดอื่น ๆ ตามมา (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2552 ก : 69)

นอกจากชุมชนวัดคาทอลิกจันทบุรีจะสามารถขยายชุมชนแห่งความเชื่อไปสู่ชุมชนอื่นแล้ว เราพบว่า ตัววัดจันทบุรีก็ได้พัฒนาคลังองค์กรรองรับกับปัญหาภายในชุมชนได้อย่างรอบด้าน โดยการมีกิจกรรมหรือองค์กรคาทอลิกที่หลากหลายตามวัย ตั้งแต่เด็ก เยาวชน วัยทำงาน จนถึงวัยผู้สูงอายุ รวมถึงองค์กรที่คนทุกวัยสามารถเข้าร่วมได้ตามความสนใจ เช่น กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อ กิจกรรมดำเนินงานอภิบาล กิจกรรมด้านการพัฒนา เป็นต้น (อาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมล จันทบุรี. 2548 : 17; สง่า นามทอน. 2528 : 107 - 113)

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี (อาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมล) เป็นชุมชนดั้งเดิมที่วัดโรมันคาทอลิกถูกสร้างขึ้นและดำรงอยู่มาเป็นเวลานานถึง 300 ปี ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ผ่านมาระบบการดำรงอยู่ของชุมชนจะมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนตลอดเวลาที่ผ่านมา ดังนั้นวิถีชีวิตของชุมชนและงานอภิบาลของคาทอลิกในจันทบุรีจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก อาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมล ยังมีการสืบทอดความเป็นชุมชนคาทอลิกมาจนถึงปัจจุบัน และเป็นวัดเดียวที่ยังคงความเป็นชุมชนคาทอลิกมาอย่างยาวนาน และยังสามารถขยายการเป็นชุมชนแห่งความเชื่อไปยังพื้นที่ต่าง ๆ และบริเวณใกล้เคียง โดยการทำงานแพร่ธรรม ทำให้วัดคาทอลิกจันทบุรีสามารถขยายชุมชนคริสตชนให้กระจายกันอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ ปากน้ำเวฬุ วันยาว ตรอกนอง บ้านใหม่ บ้านแสง และท่าใหม่ นอกจากนี้ยังมีชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อ.ขลุง วัดนักบุญยอแซฟกรรมกร อ.ท่าใหม่ และวัดอาร์กขเทวดา บ้านแหลมประคู้ อ.เมือง ที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อ.ขลุงนั้นมีการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนเป็นเวลานานกว่า 140 ปี เป็นชุมชนคริสตชนใหญ่ ที่มีจำนวนคาทอลิกที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก รองมาจากอาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรี การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก ท่ามกลางแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม รวมถึงเงื่อนไขในการเปลี่ยนแปลงจากอาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมล ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง ทั้งวัฒนธรรมความเชื่อ พิธีกรรม และองค์กรต่าง ๆ ในปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่าจริงๆ แล้วมีพัฒนาการของชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าอำเภอขลุง มีความเป็นมาอย่างไร และสถานการณ์ของครอบครัวคาทอลิกขลุงมีการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกในด้านต่าง ๆ จากอาสนวิหารพระนางมารีออปฏิสนธินิรมลมาน้อยเพียงใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงและสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของตนเองอย่างไร การได้คำตอบดังกล่าวก็จะนำไปสู่ความเข้าใจถึงการสร้างอัตลักษณ์ใหม่

และทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชนวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย ในปัจจุบัน รวมถึงจะนำไปสู่แนวทางการอภิบาลของวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการเติบโตของวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารแม่นางมารีอา ปฎิสนธินิรมล ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี และการเติบโตของวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอา ปฎิสนธินิรมล
2. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนงานอภิบาลของวัดหรือวางแผนการพัฒนาชุมชนขององค์กรปกครองท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการศึกษา

เพื่อศึกษาพัฒนาการและการเติบโตของวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอา ปฎิสนธินิรมล ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี ระหว่างปี พ.ศ. 2250 - พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 1707 - ค.ศ. 2014)

ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษา

ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดจันทบุรี ซึ่งปัจจุบันแบ่งเป็นเขตชุมชน 5 เขต ได้แก่ เขตวัด เขตตลาด เขตเกาะลอย เขตสันติสุข เขตแสนสุข

ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการศึกษา

การสำรวจจะใช้แนวคิดจากองค์ความรู้ทางวิชาการในปัจจุบันและประยุกต์ให้เข้ากับสภาพที่เป็นจริงของอาสนวิหารพระนางมารีอา ปฎิสนธินิรมล ไปสู่วัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำทะเมนชัย โดยการลงไปสัมภาษณ์เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ทางด้านประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านการเมืองการปกครอง วัฒนธรรมและชีวิตทางศาสนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

โรมันคาทอลิก หมายถึง ชื่อนิกายหนึ่งในคริสต์ศาสนา มีสันตะปาปาเป็นประมุข นักบวชในนิกายนี้ เรียกว่า บาทหลวง

งานอภิบาล หมายถึง การที่ผู้คนให้ความช่วยเหลือและดูแลคนอื่น ๆ ในคริสตจักรหรือชุมชนของพวกเขาอภิบาลในความรู้สึกนี้สามารถนำไปใช้กับการฟัง การสนับสนุน ส่งเสริมและตีสอน

ชุมชนแห่งความเชื่อ หมายถึง สมาชิกในชุมชนนั้น ๆ มีความคิดความเข้าใจและการยอมรับนับถือ เชื่อมั่นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ต้องมีเหตุผลใดมาสนับสนุนหรือพิสูจน์

การทำพิธีกรรม หมายถึง การยอมรับความทุกข์ยากลำบากความเจ็บปวดหรือการปฏิเสธตนเองที่จะละเว้นกิจกรรมที่นำความสุขหรือความสนุกส่วนตัว หรือตั้งใจ ลด-ละ-เลิก กิจกรรมที่ไม่ดี ซึ่งอาจเป็นการยึดติดในบาปต่าง ๆ หรือนิสัยที่ไม่ดีของเรา โดยเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความตั้งใจ ความจริงใจและด้วยใจเสรีของเราเอง โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะทำตัวเองให้ใกล้ชิดพระเจ้ามากยิ่งขึ้น

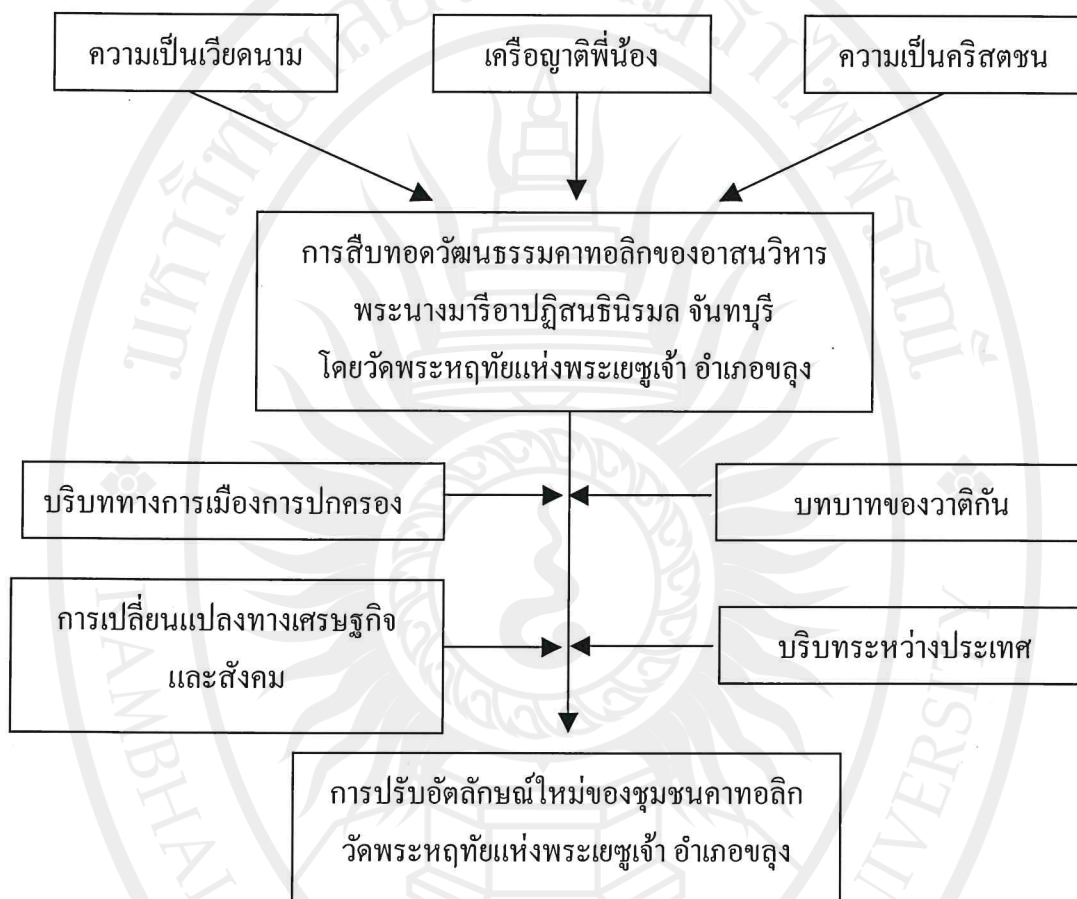
ศีลล้างบาป หมายถึง ศีลศักดิ์สิทธิ์ที่ชำระบาปกำเนิดและบาปอื่น ๆ ยกโทษบาปทั้งสิ้น ทั้งทำให้ผู้รับศีลล้างบาปเกิดเป็นบุตรพระเจ้าและอยู่ในพระหรรษทาน

ศีลสมรส หมายถึง ศีลศักดิ์สิทธิ์ที่พระเยซูคริสตเจ้าตั้งขึ้น เพื่อประทานพระหรรษทานแก่ชายหญิงผู้รับศีลล้างบาปอย่างถูกต้อง อาศัยการแต่งงานตามพิธีของพระศาสนจักร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพประกอบ 1 จะพบว่า การสืบทอดวัฒนธรรมคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นรมล จันทบุรี โดยวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลดงนั้น มีผลมาจากการมีพื้นฐานเป็นชาวเวียดนาม ความเป็นเครือญาติเป็นพี่น้อง และความเป็นคริสตชน แต่อย่างไรก็ดี มีสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านบทบาทของวาติกันบริบทระหว่างประเทศบริบททางการเมืองการปกครองและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบและอาจก่อให้เกิดการปรับอัตลักษณ์ใหม่ของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลดง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์
 - 1.1 ความหมายของอัตลักษณ์
 - 1.2 ประเภทของอัตลักษณ์
 - 1.3 การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
2. การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม
 - 2.1 ความหมายของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม
 - 2.2 ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของบูร์ดิเยอ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

ความหมายของอัตลักษณ์

“อัตลักษณ์” ไม่มีบันทึกไว้ในพจนานุกรม แต่มีคำร่ายหลายเล่มให้ความหมายคำว่า “อัตลักษณ์” ไว้ว่าหมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่น ๆ กล่าวคือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่น ๆ “อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อุตฺต + ลักษณ โดยที่ “อุตฺตะ” มีความหมายว่า ตัวตนของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัวหากมองเพียงแค่ว่า “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะนำมาใช้หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่า ส่วนคำว่า “เอกลักษณ์” มีคำว่า “เอก” ซึ่งหมายถึงหนึ่งเดียวจึงน่าจะหมายความว่าลักษณะหนึ่งเดียว (ของหลาย ๆ สิ่ง) หรือลักษณะที่ของหลาย ๆ สิ่งมารวมกัน ซึ่งเป็นความหมายแรกตามพจนานุกรม

อัตลักษณ์ คือ ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองตัวเองและคนอื่นมองเราในขณะนั้น (Kath. 2000 : 6 - 7 ; อ้างถึงใน พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. 2545 : 57) และในขณะเดียวกันมโนทัศน์อัตลักษณ์ จะถูกกล่าวควบคู่ไปกับเรื่องของอำนาจ นิยามความหมายหรือการสร้างภาพแทนความจริง (Representation) เมื่ออัตลักษณ์ไปสัมพันธ์กับแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะมีความหมายที่แตกต่างจากความหมายที่เข้าใจกันโดยสามัญสำนึกมาก (อภิญา เพ็ญฟูสกุล. 2543 : 1)

ประเภทของอัตลักษณ์

เออร์วิง ก็อฟมัน (Erving Goffman) นักสังคมวิทยา ได้แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท และอธิบายลักษณะความแตกต่างและความเหมือนกันไว้ ดังนี้ (อภิญา เฟื่องฟูสกุล. 2546 : 5 - 6, 27 - 28)

1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) คือ ภาพของปัจเจกในสายตาคนอื่น ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยสังคมจะมีวิธีการระบุอัตลักษณ์ส่วนบุคคลแตกต่างกันไป เช่น สังคมสมัยใหม่ใช้บัตรประชาชนหรือการพิมพ์ลายนิ้วมือระบุอัตลักษณ์บุคคล เป็นต้น ในขณะที่ลิตเติ้ลจอห์น และฟอสส์ (Littlejohn and Foss. 2008 : Unpaged ; อ้างถึงใน อภิญา เฟื่องฟูสกุล. 2546 : 5 - 6) อธิบายว่าอัตลักษณ์ส่วนบุคคล คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการมองตนเอง และเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ในช่วงเริ่มแรกของชีวิต และจากสังคม

2. อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ของบุคคล คือ สถานภาพทางสังคม เช่น อาชีพ ชนชั้น เพศ ชาติพันธุ์ หรือศาสนาที่ปัจเจกบุคคลนั้นสังกัดอยู่ สังคมจะมีความคาดหวังหรือเรียกร้องว่าปัจเจกบุคคลในวัย เพศ ชนชั้นนั้น ๆ ควรวางตนอย่างไร

จากคำอธิบายดังกล่าวจะเห็นว่าอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคมมีส่วนที่ซ้อนทับกันอยู่ เพราะอัตลักษณ์ เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างความเป็นปัจเจก (Individual) และสังคม (Social Aspect) สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ทำให้มีระบบคุณค่าติดมากับบทบาทหน้าที่นั้น เช่น ความเป็นพ่อ ความเป็นศิษย์-อาจารย์ เป็นต้น ในมิตินี้อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Aspect) ด้วย เพราะการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ กระทำผ่านระบบสัญลักษณ์หลายแบบ

นอกจากนี้จากการค้นคว้าพบว่า มีอัตลักษณ์อีกประเภทหนึ่งเรียกว่า อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) จากสารานุกรมสังคมวิทยา แบบลิคเวล ได้นิยามไว้ว่า หมายถึง การมีความหมายร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งความหมายร่วมเหล่านี้เกิดจากความสนใจและประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เป็นการตอบคำถามว่าพวกเราเป็นใคร อัตลักษณ์ร่วมไม่ใช่สิ่งตายตัว เกิดขึ้นผ่านการต่อสู้ทางการเมือง ผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ และปฏิบัติการทางสังคม (George Ritzer. 2007 : Unpaged ; อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย. 2558 : 8) ในขณะที่อลสัน (Olson. 2010 Unpaged ; อ้างถึงใน นุชนาฏ เชียงชัย. 2558 : 8) อธิบายว่า หมายถึง ชุดของความรู้สึกร่วมกันของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอัตลักษณ์ร่วมนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ในระดับปัจเจกหรืออัตลักษณ์ของบุคคล ตัวอย่างของอัตลักษณ์ร่วม เช่น บุคลิกภาพของกลุ่มโดยรวม เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สภาพภาพ อาชีพ เป็นต้น (Richard D. Ashmore, Kay Deaux and Tracy McLaughlin-Volpe. 2004 : Unpaged ; อ้างถึงใน

นุชนาฎ เขียงชัย. 2558 : 8) จากคำอธิบายข้างต้นจะพบว่า อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) มีลักษณะใกล้เคียงกัน

การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

ลิตเติ้ลจอห์น และฟอสส์ (Littlejohn and Foss. 2008 : Unpaged ; อ้างถึงใน อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. 2546 : 27 - 28) ได้อธิบายว่าเมื่อตั้งคำถามว่า “ฉันคือใคร” เรากำลังค้นหาภาพที่ประกอบขึ้นเป็นตัวเรา ที่เรียกว่า อัตลักษณ์บุคคล (Personal Identity) ทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์มีความหมายกว้างไปถึงเรื่องวัฒนธรรมด้วย

โดยลิตเติ้ลจอห์นและฟอสส์กล่าวว่า ไมเคิลเฮชต์ และคณะ (Michael Hecht and His Colleagues) ได้นำเสนอทฤษฎีการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ (The Communication Theory of Identity : CTI) ไว้ โดยอธิบายว่าอัตลักษณ์เป็นจุดเชื่อมกันระหว่างปัจเจกบุคคล (Individual) และสังคม (Societal) ส่วนการสื่อสารคือส่วนเชื่อมโยง จริง ๆ แล้วอัตลักษณ์คือรหัสที่อธิบายความเป็นสมาชิกของชุมชนของตัวเรา รหัสเหล่านี้ประกอบด้วยสัญลักษณ์ เช่น เสื้อผ้า คำพูด เป็นต้น

เฮชต์ระบุว่าอัตลักษณ์ประกอบด้วยมิติของด้านอารมณ์ การเรียนรู้หรือปัญญา การกระทำหรือพฤติกรรม และมิติทางจิตวิญญาณ ผสมผสานกัน และเป็นแหล่งของแรงบันดาลใจ และความคาดหวังของชีวิต โดยทั่วไปบุคคลจะมีอัตลักษณ์หลัก (Core Identity) ที่อยู่คงที่ แต่อัตลักษณ์ก็เปลี่ยนแปลงได้ไม่ใช่สิ่งตายตัว

การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างอัตลักษณ์และเป็นกลไกที่ทำให้อัตลักษณ์เปลี่ยนแปลง ความรู้สึกต่ออัตลักษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) การมองตนเอง (Subjective Dimension) และ 2) คนอื่นมองเราอย่างไร หรือเป็นมุมมองตัวเรา ที่เราได้เรียนรู้จากผู้อื่น (Ascribed Dimension)

จากการสำรวจวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดอัตลักษณ์ของอภิญญา เฟื่องฟูสกุล (2546 : 37 - 44) ซึ่งได้แบ่งแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ อัตลักษณ์ในแนวคิดสมัยใหม่ (Modernism) และอัตลักษณ์ในแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ดังนี้

การก่อรูปของอัตลักษณ์ทางสังคมและอัตลักษณ์ปัจเจกมีมิติที่คาบเกี่ยวซ้อนทับกัน อัตลักษณ์ทางสังคมคือ อัตลักษณ์ที่เน้นอุดมการณ์ปัจเจกนิยมภายในวิถีชีวิตทุนนิยมบริโภคนิยมซึ่งเปิดกว้างต่อการพบปะผสมผสานทางวัฒนธรรม การเปิดกว้างทางวัฒนธรรมนี้เองทำให้เป็นฐานของการเกิดอัตลักษณ์ที่เรียกว่า Substantive Identity หมายถึง อัตลักษณ์ที่นิยามตนกับระบบคุณค่าอะไรบางอย่าง เช่น คุณค่าทางศาสนา ความเป็นชาติพันธุ์หรือหลักการทางสิ่งแวดล้อมนิยม จะเห็นว่าการนิยามกับระบบคุณค่าดังกล่าวเป็นพื้นฐานของอัตลักษณ์ปัจเจกและอัตลักษณ์ทางสังคม มันสามารถขยายวง

จากระดับปัจเจกออกไปเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งอาจมีกิจกรรมปะทะประสานกับ ชาติต่าง ๆ เช่น ขบวนการของกลุ่มศาสนาใหม่ ๆ อัตลักษณ์แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ อัตลักษณ์ ระดับปัจเจก (Individual Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) อัตลักษณ์ร่วมเกิดจากการมีความทรงจำร่วมของสังคมอันเป็นความทรงจำที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความทรงจำและ ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการคัดสรรและตีกรอบอดีตเพราะประวัติศาสตร์เกิดขึ้น โดยการรวบรวมตามแนวทางของรัฐหรือชนชั้นสูงผ่านการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อนำเสนอ ประวัติศาสตร์นั้น โดยผ่านภาษาเพื่อให้ก่อตัวเป็นภาพตัวแทนของอดีตที่ทุกคนในกลุ่มชนมีอยู่ร่วมกัน และก่อให้เกิดการพัฒนาไปเป็นอัตลักษณ์ร่วมซึ่งจะทำให้เกิดความสงบในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มสังคมได้ กลุ่มของชาวบ้านหรือกลุ่ม ของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะต้องมีอัตลักษณ์ร่วมอย่างเดียวกันอย่างน้อยที่สุดหนึ่งอย่าง ซึ่งลักษณะร่วมนี้จะเป็นอะไรก็ได้ เช่น อาชีพ ภาษา ศาสนา ฯลฯ แต่สิ่งที่สำคัญคือ กลุ่มที่มีลักษณะ ร่วมกันนี้จะต้องมีประเพณีบางอย่างซึ่งเรียกได้ว่าเป็นของกลุ่มตัวเอง โดยที่สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องรู้จักสมาชิกอื่น ๆ ทั้งหมดแต่เขาจะต้องรู้ว่าประเพณีอย่างนั้นเป็นประเพณีของกลุ่มตน ประเพณีเฉพาะ ของกลุ่มคือ อัตลักษณ์ที่ทำให้กลุ่มมีเอกลักษณ์ของตัวเองที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มสังคมหรือชุมชนและอัตลักษณ์มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกนั่นคือ อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ แสดงออกถึงลักษณะของชาติพันธุ์ซึ่งจะเป็นเครื่องมือหรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้ชุมชน หรือกลุ่มสังคมมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ดังนั้นประเพณีและพิธีกรรมซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละ กลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่งซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกมีมั่นคงและมีรากฐานในชุมชน สำหรับ ในงานวิจัยนี้จะใช้อัตลักษณ์ในความหมายที่ว่าอัตลักษณ์เป็นลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความเป็นตัวตน หรือสิ่งซึ่งแสดงถึงลักษณะทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชน อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันการมี ประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมทำให้สมาชิกในสังคมต้องพยายามปรับตัว และดำรงตนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังตลอดจนกระบวนการ ทางสังคม ก่อให้เกิดเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติธรรมเนียมประเพณีของสังคมมีการปฏิบัติต่อกันมา และมีการพัฒนาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในสังคม ในยุคปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้แบบแผนวิถีชีวิตมีแนวโน้มเป็นแบบตะวันตกหากแต่วัฒนธรรมบางอย่างยังคงความเป็นไทย แม้ว่าความเป็นไทยหรือความเป็นท้องถิ่นแบบใหม่นั้นจะต้องเข้าถึงด้วยการชื้อหาและการบริโภค ดังนั้นวิถีที่จะทำให้อัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่รอดน่าจะเป็นการนำเอาสิ่งที่เชื่อหรือผูกพันว่าเป็นวิถีชีวิต และวัฒนธรรมขึ้นมาผสมผสานเปลี่ยนแปลงตามแต่จะเห็นสมควร ดังที่เอกวิทย์ ฤทธา ได้เสนอว่า ให้มีการปรับปรนคือ การปรับตัวทางวัฒนธรรมเพื่อก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ภายใต้อารมณ์แบบภูมิปัญญาชาวบ้านและระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์

อีกอย่างหนึ่งซึ่งไม่ใช่การปฏิบัติการต่อต้านจากมุมมองหลักหรือการเปลี่ยนแปลงหรือเพื่อผลประโยชน์ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวเมื่อบุคคลหรือกลุ่มคนมีการปรับตัวจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่อัตลักษณ์ของบุคคลหรือกลุ่มจะต้องเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นการที่จะดำรงรักษาอัตลักษณ์ไม่ให้สูญหายไปกับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องศึกษาในการวิจัยเรื่องนี้ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวคิดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ทางศาสนาผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดอัตลักษณ์ของสำนักหลังสมัยใหม่เนื่องจากแนวคิดอัตลักษณ์ของสำนักสมัยใหม่นั้นมีจุดอ่อนที่สำคัญคือการใช้อัตลักษณ์ในทางเชื้อชาติ (Race) ของสำนักสมัยใหม่ทำให้ความหมายของอัตลักษณ์มีลักษณะเป็นสิ่งที่มีความถาวรไม่เปลี่ยนแปลงด้วยเหตุทางพันธุกรรม

แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมแบบดาร์วิน (Social Darwinism) นั่นก็คือ แบ่งกลุ่มคนเป็นเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ด้วยหลักเกณฑ์ของลักษณะทางกายภาพซึ่งสิ่งที่เด่นชัดมากก็คือ สีผิวนอกจากนั้นยังมีการจัดตำแหน่งเผ่าพันธุ์คือ คนผิวขาวมีแนวโน้มจะฉลาดและมีความสามารถมากกว่าคนผิวดำ หลังจากที่แนวคิดเรื่องเชื้อชาติถูกวิจารณ์ว่ามีอคติทางชาติพันธุ์ทำให้สำนักสมัยใหม่หันไปใช้อีกมโนทัศน์หนึ่งก็คือแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnicity) อย่างไรก็ตามแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ก็มีแนวสสารัตถะนิยมเชิงวัฒนธรรมซึ่งเชื่อว่าความเป็นชาติพันธุ์เป็นหน่วยทางสังคมที่มีแก่นแกนอยู่ที่ลักษณะดั้งเดิมทางวัฒนธรรมบางอย่าง เช่น การมีภาษาความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรม ตลอดจนลักษณะการสืบสายตระกูลของระบบเครือญาติ การศึกษาจึงมุ่งเป้าหมายในการค้นหาสิ่งที่ป็นลักษณะแก่นแท้ดั้งเดิมและบริสุทธิ์ของชาติพันธุ์หนึ่ง ๆ ซึ่งสามารถคงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์สังคมต่าง ๆ เนื่องจากเชื่อมั่นในลักษณะหน่วยรากเหง้าดั้งเดิม การศึกษาในแนวนี้จึงมักศึกษาเจาะลักษณะในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ค้นหารากเหง้าทางภาษาหรือการประกอบพิธีกรรม ความเชื่อ การศึกษาตามแนวคิดชาติพันธุ์ของสำนักสมัยใหม่จึงยังคงหาแก่นแท้ดั้งเดิมที่เป็นสสารัตถะที่ไม่เปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์อยู่เช่นเดิม

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จะใช้อัตลักษณ์ในความหมายของสำนักหลังสมัยใหม่คือ อัตลักษณ์เมื่อเปรียบเทียบกับภาพพจน์ (Image) มีความแตกต่างกันคือในขณะที่ภาพพจน์เป็นตัวตนที่คนอื่นมองเราแต่อัตลักษณ์เป็นตัวตนที่เรามองตัวเอง นอกจากนี้อัตลักษณ์ในความหมายนี้ยังถือว่าเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ในสังคมและมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความสัมพันธ์ในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในที่นี้จึงหมายถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อการมีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนในสังคมทำให้สมาชิกในสังคมต้องพยายามปรับตัวและดำรงตนให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังตลอดจนกระบวนการทางสังคมก่อให้เกิดเป็นกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติธรรมเนียมประเพณีของสังคมมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาและมีการพัฒนาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในสังคม

การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

ความหมายของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่รองรับความยั่งยืนและเป็นหลักประกันความต่อเนื่องของวัฒนธรรมเมื่อเกิดวัฒนธรรมขึ้น ต้องผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมถ้าวัฒนธรรมที่กำเนิดขึ้นมาใหม่ไม่ได้รับการผลิตซ้ำวัฒนธรรมใหม่นั้นก็จะมีอายุเพียงสั้น ๆ แล้วก็จะสูญหายไป แนวคิดนี้เกิดมาจากการผลิตซ้ำด้านวัตถุแบบทุนนิยม (Materials Reproduction) การผลิตซ้ำแรงงาน เช่น การหาคนงานรุ่นใหม่ทดแทนและการผลิตซ้ำด้านความคิด/จิตสำนึกอุดมการณ์ (Ideological/Mental Reproduction) ซึ่ง มาร์กซ (Marx. n.d. : 201 ; อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. 2551 : 60 - 69) เห็นว่าวัตถุทุกชนิดที่พบเห็นจำเป็นต้องถูกวิเคราะห์ไปให้ถึงกระบวนการผลิต ทั้งนี้คือรูปปั้น (Compton. 1993 : 97 - 106 ; อ้างถึงใน รุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2550 : 53) ได้อธิบายความหมายการผลิตซ้ำของมาร์กซเพิ่มเติมว่าวิธีการผลิตของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นการผลิตซ้ำความไม่เท่าเทียมกันในสังคมซึ่งจะนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันทางชนชั้นระหว่างกลุ่มคนที่หาเลี้ยงสังคมและชนชั้นผู้ผลิตและเนื่องจากวิธีการผลิตอยู่บนโครงสร้างการผลิตของตลาดแบบทุนนิยมกระบวนการผลิตจะทำหน้าที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์ที่ครอบงำสังคมผ่านทางการศึกษาและวัฒนธรรมรวมไปถึงการตระหนักเรื่องชนชั้น ดังนั้นการผลิตซ้ำจึงเป็นแกนสำคัญของวิธีการผลิตของระบบทุนนิยมที่ไม่ได้สร้างเพียงแค่ตัวสินค้าหรือมูลค่าส่วนเกินแต่ยังสร้างการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางอำนาจของทุนนิยมด้วย สอดคล้องกับกรัมสกี (Gramsci. n.d. : 192 ; อ้างถึงใน รุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2550 : 53 - 54) นักทฤษฎีวิพากษ์ที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของมาร์กซได้อธิบายการผลิตซ้ำว่าเป็นการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นปกครอง หรือกลุ่มที่มีอำนาจทางสังคม โดยคนส่วนใหญ่ได้ยอมรับแนวคิดระเบียบทางสังคมทัศนคติด้านการเมืองและรูปแบบการใช้ชีวิตผ่านการหล่อหลอมจากสถาบันในสังคม เช่น โรงเรียน ศาสนา สื่อมวลชน ครอบครัว ซึ่งผลประโยชน์ที่กลุ่มชนชั้นปกครองจะได้รับจากการผลิตซ้ำคือ การได้รับเกียรติชื่อเสียงเพิ่มขึ้นหรือการได้รับการยอมรับทางอำนาจ

สำหรับบูร์ดิเยอ (Bourdieu. 1989, 1998 : 466 ; อ้างถึงใน รุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2550 : 55 - 57) เห็นว่าการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมคือ ยุทธศาสตร์ซึ่งเกิดมาจากการที่แต่ละบุคคลรับรู้ถึงกฎกติกาในกลุ่มสังคมและนำไปใช้ปฏิบัติตามสถานการณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะรักษา หรือเพิ่มทุนทรัพย์สินทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม รูปแบบยุทธศาสตร์การผลิตซ้ำมี 2 รูปแบบ คือ

- 1) ยุทธศาสตร์การผลิตซ้ำ (Reproduction Strategy) เป็นกระบวนการดำรงและพัฒนาสถานะ และ
- 2) ยุทธศาสตร์การแปลงซ้ำ (Reconversion Strategy) เป็นกระบวนการป้องกันรักษาและปรับปรุงตำแหน่งของแต่ละคนในโครงสร้างสังคม ทั้งนี้ วิธีการที่ใช้ในการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมสามารถ

ทำได้ ตั้งแต่การควบคุมจำนวนบุตร การสืบทอดมรดก การลงทุนด้านศึกษา การลงทุนทางเศรษฐกิจ การลงทุนทางสังคม การสมรสและการดำรงสถานะทางสังคม ผลที่ได้จากการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม ขึ้นอยู่กับวิธีการที่ใช้กฎและประเพณีการสืบทอดมรดกตลาดแรงงานระบบการศึกษา ฯลฯ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้น

ต่อมาวิลเลียมสันนักทฤษฎีวิพากษ์รุ่นหลังและนักวัฒนธรรมศึกษา สำนักเบอร์มิงแฮม (ม.ป.ป. : 245 ; อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. 2551: 67 - 69; กฤษณ์ช แซนทวิ. 2552 : 17; ธัญจิรา ศรีคำ. 2552 : 33) ได้อธิบายแนวความคิดเรื่องการผลิตทางวัตถุ ของมาร์กซเพิ่มเติมว่าไม่เพียงแต่วัตถุเท่านั้นที่ต้องมีการผลิตแม้แต่วัฒนธรรมอุดมการณ์/จิตสำนึก ก็ต้องผ่านกระบวนการผลิตเช่นเดียวกัน (Cultural Production) โดยวัฒนธรรมแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) วัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ (Lived Culture) หมายถึง วัฒนธรรมทุกอย่างอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งสถานที่หนึ่ง และเฉพาะคนที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลานั้นเท่านั้นที่จะเข้าถึงและสัมผัสวัฒนธรรมดังกล่าวได้ 2) วัฒนธรรมที่ได้รับการบันทึกไว้ (Record Culture) หมายถึง บางส่วนของวัฒนธรรมที่มีชีวิตอยู่ และได้รับการบันทึกหรือผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดต่อมาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วัฒนธรรม แห่งยุคสมัย” (Culture of the Period) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ “ประเพณีในการเลือกสรร” (Selective Tradition) เนื่องจากว่าในชีวิตประจำวันของคนเรามีวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ตลอดเวลาแต่ประเพณีในการเลือกสรรจะทำหน้าที่คัดเลือกให้วัฒนธรรมบางอย่างถูกผลิตซ้ำ ให้มีชีวิตยืนยาวต่อไปและทุกครั้งที่มีประเพณีในการเลือกสรรเกิดขึ้นจะมีการตีความหมายให้กับ วัฒนธรรมที่จะถูกบันทึกไว้เสมอทั้งนี้สถาบันหรือบุคคลที่มีอำนาจจะเป็นผู้ชี้ขาดความยั่งยืน ของวัฒนธรรมและแต่ละกลุ่มสังคมก็จะมีวิธีการปฏิบัติต่อวัฒนธรรมแตกต่างกัน

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของบูร์ดิเยอ

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงวัฒนธรรมของบูร์ดิเยอในที่นี้หมายถึง ทฤษฎีที่บูร์ดิเยอ นำเสนอที่เรียกว่า ทฤษฎีแห่งการปฏิบัติการ (Theory of Practice)

ทฤษฎีว่าด้วยการปฏิบัติการ (Theory of Practice) การก่อรูปทฤษฎีของการปฏิบัติการของ บูร์ดิเยอเกิดขึ้นในบริบทความขัดแย้งระหว่างแนวคิดที่เน้นความเป็นจริงทางภาววิสัย (Objective Reality) และความเป็นจริงทางอัตวิสัย (Subjective Reality) ความขัดแย้งกันระหว่างภาววิสัย (Objective Reality) และความเป็นจริงทางอัตวิสัยเป็นคู่ขัดแย้งที่มีอยู่ในปรัชญาตะวันตกมาโดยตลอด แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันของบูร์ดิเยอจะพบว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างแนวคิดโครงสร้างนิยม ซึ่งอาจถือได้ว่ามีลักษณะภาววิสัยแบบสุดขั้วกับลัทธิอัตถิภาวนิยม ของ ฌอง-ปอลซาทร์ ซึ่งถือว่ามีลักษณะอัตวิสัยของปัจเจกอย่างสุดขั้วเช่นเดียวกัน โดยเชื่อว่า ไม่ว่าโครงสร้างจะครอบงำมนุษย์

สักเพียงใด แต่มนุษย์ก็จะมีอิสระในการเลือกอยู่เสมอ และเมื่อเลือกแล้ว มนุษย์ก็ต้องรับผิดชอบต่อการตัดสินใจเลือกนั้น

ศาสตร์แห่งการปฏิบัติการ ซึ่งเป็นจุดยืนทางทฤษฎีของบัวร์ดิเยอกล่าวว่า ทฤษฎีแห่งการปฏิบัติ มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นความสัมพันธ์เชิงวิภาษวิธีระหว่างโครงสร้าง 2 ส่วน ส่วนแรก คือ โครงสร้างทางภาววิสัย อันเป็นวิธีการของนักโครงสร้างนิยม ส่วนที่สองเป็นโครงสร้างทางอตวิสัย ซึ่งโน้มเอียงทางอุปนิสัย ซึ่งเป็นโครงสร้างระดับปัจเจกที่เกิดมาจากโครงสร้างอันแรกนั้น บัวร์ดิเยอเรียกโครงสร้างหลังว่า “Habitus”

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทั้งสองดังกล่าวจะพัฒนาสังเคราะห์มาเป็นการปฏิบัติการ โดยการอยู่บนฐานวัฒนธรรม

คุณลักษณะที่สำคัญของปฏิบัติการ ในทัศนะของบัวร์ดิเยอ มีดังนี้

1. เริ่มแรก บัวร์ดิเยอคิดถึงปฏิบัติการ โดยเทียบเคียงกับแนวคิดเรื่อง “ภาษา” ซึ่งมีลักษณะเหมือนเหรียญ 2 ด้าน กล่าวคือ ด้านหนึ่งปฏิบัติการจะมีลักษณะที่ถูกกำหนดจาก “กฎเกณฑ์ของโครงสร้างสังคม” แต่ในอีกด้านหนึ่งปฏิบัติการ ก็จะมีลักษณะที่สามารถสร้างสรรค์/เปลี่ยนแปลงได้ด้วยมนุษย์ในฐานะที่เป็นผู้กระทำการ (Agency)

2. ปฏิบัติการนั้นจะต้องเกิดขึ้นกาละและเทศะหนึ่ง ๆ เสมอ

3. ปฏิบัติการนั้นอาจจะดำเนินไปอย่างไม่รู้สำนึกตัวเต็มที่เสมอไป ดังที่บัวร์ดิเยอยกตัวอย่างนักกีฬาที่สามารถเล่นกีฬาได้ราวกับ “มันเป็นไปเอง” แบบไม่ต้องเสียเวลาคิด

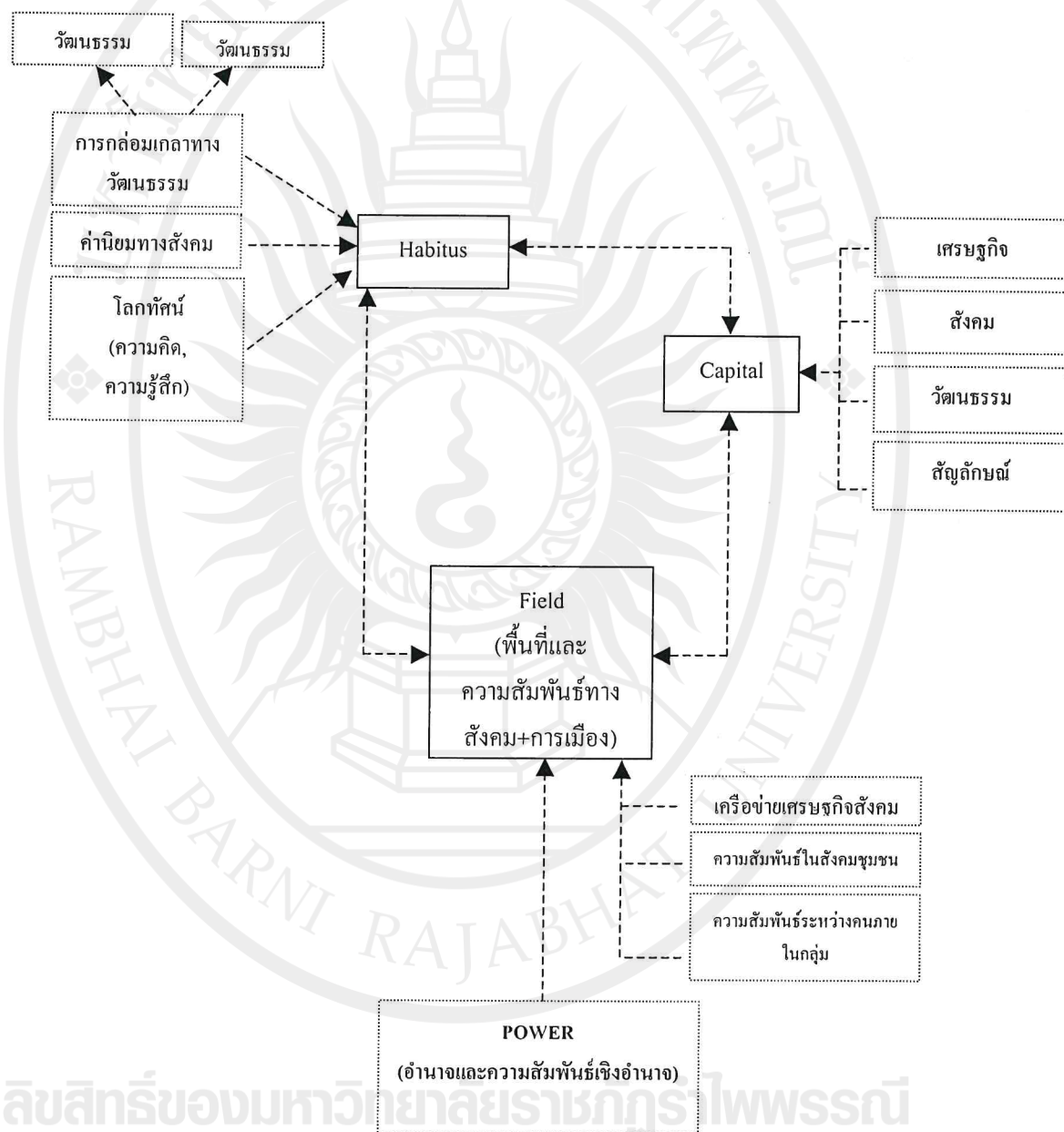
4. ปฏิบัติการที่เป็นการดำเนินชีวิตทางสังคมของมนุษย์จึงมีลักษณะยืดหยุ่น ไม่ตายตัว แม้จะอยู่ภายใต้กฎระเบียบ แต่ก็จะมีการแหวกแนวออกไปอยู่ตลอดเวลา เสมือนการเล่นฟุตบอลหรือการเล่นเกมส์ที่อยู่ภายใต้กฎ แต่ทว่าทุกครั้งการเล่นเกมส์/ฟุตบอลก็เปิดโอกาสให้มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ

5. บัวร์ดิเยอตอบย้าว่า ปฏิบัติการนั้นไม่ใช่เป็นเพียงแค่เรื่องของ “วัตรปฏิบัติ” ที่คนเรากระทำอยู่เป็นประจำเท่านั้น หากแต่ปฏิบัติการเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพลังอำนาจทางวัฒนธรรม/เศรษฐกิจ/การเมือง ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องในแง่ของการค้ำจุนทำตามอำนาจหรือเกี่ยวข้องในแง่ของการท้าทายอำนาจก็ตาม

6. ปฏิบัติการนั้น เป็นผลผลิตที่เกิดมาจากกระบวนการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์เราที่อยู่ในแต่ละ โครงสร้างสังคม และในเวลาเดียวกัน ปฏิบัติการนี้ก็จะกลายมาเป็น “ธรรมชาติที่สอง” ของมนุษย์ที่มีส่วนประกอบทั้งด้านที่เป็นข้อจำกัด และเสรีภาพในเวลาเดียวกัน

ทฤษฎีแห่งการปฏิบัติการของบัวร์ดิเยอถือว่าการปฏิบัติการของคนในสังคมเป็นผลมาจากระบบวัฒนธรรม ซึ่งในทัศนะของบัวร์ดิเยอมองวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ (Way of Life)

อย่างไรก็ดีในการก่อรูปวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตดังกล่าว เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยแรก คือ ฮาบิตุส (Habitus) ปัจจัยที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับทุน (Capital) ปัจจัยที่สามคือ สนาม (Field) ซึ่งเป็นพื้นที่ทางสังคมและการเมือง ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2544 : 44) ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงองค์ประกอบของ Habitus ทุนและสนาม ดังนี้

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของอุปนิสัย ทุน และสนาม

ที่มา : (สังเคราะห์โดย ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2544 : 44)

1. ฮาบิตุส (Habitus)

เป็นศัพท์ที่บรูว์เคียเยอใช้และเป็นที่ยึดกัน โดยแพร่หลาย อันที่จริงคำว่าฮาบิตุสไม่ใช่คำใหม่ เป็นคำที่ใช้กันมาตั้งแต่สมัยอริสโตเติล จนกระทั่งถึงนอร์เบิร์ต เฮเลียส ก่อนที่จะมาปรากฏอยู่ในงานของบรูว์เคียเยอ คูร์ไคม์เองก็เคยใช้คำว่าฮาบิตุสเพื่ออธิบายถึงวิธีการที่คนบางกลุ่มในสังคมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปิด เช่นในสังคมแบบดั้งเดิมหรือในสังคมสมัยใหม่ ได้แก่พวกที่อยู่ในกลุ่มที่ปิดตัว เช่น ใน Monastery บรูว์เคียเยอเอาคำว่าฮาบิตุสมาใช้เพื่อแสดงให้เห็นพลังอันแข็งแกร่งที่มีพื้นฐานอยู่ในทางสังคม วัฒนธรรม ชชาติพันธุ์ และชนชาติของปัจเจกบุคคล (สุภางศ์ จันทวานิช. 2550 : 27)

บรูว์เคียเยออธิบายว่าฮาบิตุส หมายถึง กิริยาท่าทาง ความคิด มารยาทของบุคคลที่ได้มา และสั่งสม อยู่ในตัวโดยไม่รู้ตัวว่ามันดำรงอยู่ มันกลายเป็นส่วนหนึ่งของความคิดความอ่านในชีวิตประจำวัน อยู่ในจิตไร้สำนึก ทำให้เราทำในสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ต้องคิด บรูว์เคียเยอใช้คำว่าฮาบิตุสเพื่อแยกให้เห็นความแตกต่างกับคำว่านิสัยในสองแง่ แง่แรก ฮาบิตุสไม่ใช่สิ่งที่เป็นปกติธรรมดาในการกระทำของบุคคล ในอีกแง่หนึ่งฮาบิตุสทำให้เราสามารถประพฤติปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติ หรือเป็นอิสระเสรีในพื้นที่ทางสังคมโดยเราไม่รู้สึกรู้ว่าเราจะต้องควบคุมคำพูดหรือการกระทำของตนเอง

โดยปกติคนเราจะรู้ว่าเรามีฮาบิตุสเช่นไร ก็ต่อเมื่อเราเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่เราไม่ได้อยู่ตามปกติ ยกตัวอย่างเช่น ชนชั้นแรงงานถูกเชิญไปในงานราตรีระดับโลก นอกจากสถานที่ที่เราไม่คุ้นเคยแล้วเรายังจะตระหนักถึงฮาบิตุสเมื่อเราเข้าไปอยู่พื้นที่ที่เราไม่รู้จักดีหรือกฎเกณฑ์ของปฏิสัมพันธ์ว่า วิธีที่จะพูดจา วิธีที่จะปฏิบัติตัวควรทำอย่างไร ภาษาที่ชนชั้นสูงใช้กับที่สามัญชนใช้เหล่านี้ทำให้เกิดฮาบิตุสในทางภาษาที่แตกต่างกัน

เราอาจแปลฮาบิตุสเป็นไทยว่า “แนวจริต” คำนี้อยู่ระหว่างคำว่านิสัยและคำว่าสันดาน ฮาบิตุสไม่ใช่นิสัยเพราะเป็นมากกว่านิสัย เนื่องจากฝังลึกอยู่ในระดับจิตไร้สำนึกของคน แต่ฮาบิตุสไม่ใช่สันดาน เพราะคำว่าสันดานสื่อถึงลักษณะที่มีคุณสมบัติในทางลบ แต่ฮาบิตุสมิได้มีคุณสมบัติในทางลบ ฮาบิตุสจึงหมายถึงความถึงจิตบุคคลได้สั่งสมลงไปในตนเองโดยไม่รู้ตัว เป็นแนวทางที่จะประพฤติปฏิบัติ พูดจา คนที่ไม่มีฮาบิตุสก็จำเป็นที่จะต้องปรับและหากต้องการที่จะมีฮาบิตุสที่โดดเด่นก็จำเป็นจะต้องปรับจริตของตนให้เหมือนกับจริตของคนที่เป็นชนชั้นผู้นำ จึงเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า คัดจริตขึ้น

ฮาบิตุสเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับความโดดเด่นของชนชั้นนำ โดยที่ฮาบิตุสทำให้ชนชั้นนำมีลักษณะนิสัยที่ต่างไปจากคนโดยทั่ว ๆ ไป และแสดงออกผ่านสิ่งที่เรียกว่ารสนิยม รสนิยมไม่ใช่เรื่องที่ยื่นอยู่กับรายได้ แต่เป็นเรื่องของการสั่งสมที่ตกทอดมาเป็นมรดกของครอบครัว และวงศ์ตระกูลการเข้าถึงกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การไปชมละครไปชมพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ เป็นพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปในแต่ละชนชั้น คนบางกลุ่มชอบบริโภควัฒนธรรมที่มีลักษณะ

เป็นชาวบ้าน เช่น การไปชมภาพยนตร์ การชอปปิงละครที่จบแบบ Happy Ending การชมละครโทรทัศน์ ชอบภาพที่เป็นภาพวาด แต่ชนชั้นนำที่มีความโดดเด่นจะสร้างระยะห่างที่แตกต่างออกไป

ตัวอย่างเช่น กิจกรรมฟังดนตรีคลาสสิก ดูภาพเขียนหรือภาพประติมากรรม อ่านงานที่เป็นวรรณกรรม ไปชมละครเวที ฯลฯ แทนที่จะมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมพื้น ๆ เช่น ไปชมภาพยนตร์ ถ่ายรูป ร้องเพลงหรือร้องคาราโอเกะ และแม้ในกลุ่มที่มีวัฒนธรรมแบบชนชั้นนำ ก็ยังมีรายละเอียดย่อยลงไปอีก เช่น ในหมู่คนที่ฟังเพลงคลาสสิก ก็ยังมีคนที่มีรสนิยมที่ค่อนข้างเบื่องต้น เช่น ฟังเพลงวอลทซ์ ประเภท Blue Danube พวกที่มีรสนิยมระดับกลาง ๆ เช่น ฟังเพลง Rhapsody in Blue ของ George Gershwin และกลุ่มที่มีรสนิยมอันโดดเด่นที่ชอบฟังเพลงบรรเลงที่ใช้ Harpsichord ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่หาฟังได้ยากและมีเสียงที่ไพเราะ

การแสดงออกของฮาบิตุสยังปรากฏอยู่ในพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า การตกแต่งบ้าน การท่องเที่ยว การพักผ่อนหย่อนใจ การกีฬา และอาหาร ในขณะที่สามัญชนนิยมกินอาหารแบบบุฟเฟต์ ที่มีอาหารมากมายหลายประเภท ชนชั้นนำจะนิยมกินอาหารจานเล็ก ๆ ที่มีเนื้อสัตว์เพียงหนึ่งอย่าง เช่น ปลาหนึ่งชิ้น หรือเนื้อหนึ่งชิ้นเท่านั้น ไม่ปะปนกัน ในเรื่องของกีฬา กีฬาที่สามัญชนนิยมจะเป็นฟุตบอล รักบี้ ซกมวย ซึ่งเป็นกีฬาที่ใช้พลังกำลัง และเน้นในเรื่องของการทุ่มเท แต่กีฬาของชนชั้นที่โดดเด่นได้แก่ ชนชั้นกลางและชนชั้นสูงจะเป็นกีฬาที่มีลักษณะแตกต่าง ได้แก่ กอล์ฟ แข่งเรือใบ ขี่ม้า กีฬาเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงการเลือกที่จะเล่นตามลำพัง หรือเล่นกับผู้เล่นที่ได้เลือกแล้วไม่ใช่เล่นกับใครก็ได้

ฮาบิตุสมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแบบแผนการใช้ชีวิตอย่างมาก เพราะฮาบิตุสเป็นตัวกำหนดแบบแผนการใช้ชีวิตของบุคคลและแบบแผนการใช้ชีวิตนั้นบางครั้งก็ไม่ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ ดังจะพบว่าผู้ที่มีทุนทางเศรษฐกิจสูงอาจมีทุนทางวัฒนธรรมต่ำและมีฮาบิตุสที่คล้ายคลึงกับชนชั้นแรงงานทั้ง ๆ ที่มีฐานะดี ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มคนที่เรียกว่า Bourgeoisie หรือ กระฎุมพี คือ กลุ่มคนรวยใหม่ กลุ่มคนรวยใหม่เป็นกลุ่มที่ต้องการทำตัวให้เหมือนคนที่มั่งคั่งและมีวัฒนธรรมสูง แต่เนื่องจากขาดทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกมาแต่ดั้งเดิม การแสดงออกของคนกลุ่มนี้จึงเป็นการแสดงออกเพื่อเลียนแบบแต่ไม่เหมือน เช่น แทนที่จะชอบไปชมพิพิธภัณฑ์ หรือหอศิลป์ กระฎุมพีรวยใหม่ก็ชอบไปเยี่ยมชมอนุสาวรีย์ต่าง ๆ ในความพยายามที่จะเป็นนักอ่าน แทนที่จะชอบอ่านงานวรรณกรรม กระฎุมพีรวยใหม่ก็ชอบอ่านนิตยสารบ้าน ๆ ที่คนทั่วไปชอบอ่าน แบบแผนการใช้ชีวิตอื่น ๆ ของคนพวกนี้ก็เช่น ดูภาพยนตร์ ฟังเพลงแจ๊ส และถ่ายรูป (รุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2550 ก : 249 - 251)

จริต หรือ Habitus ของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญอีก 3 ประการ คือ 1) การกล่อมเกลาทางวัฒนธรรม (Socialization) 2) ค่านิยมทางสังคม (Social Values) ที่มีอยู่ และ 3) โลกทัศน์ในสังคม (World Views)

1.2 สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของกลุ่มชนในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไปตามสภาพ และสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยที่มีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นตัวกำหนด

1.3 ให้ความบันเทิงแก่กลุ่มชนในสังคม เช่น การฟังเพลง การร้องเพลง การแสดง มหรสพต่าง ๆ ตลอดจนพิธีกรรมที่เนื่องมาจากประเพณีเทศกาลต่าง ๆ

1.4 เป็นเครื่องมือให้การศึกษา ซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญยิ่งของชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น ได้ทำหน้าที่ศึกษาและอบรมคนในสังคม โดยการสอนให้รู้จักผิดชอบ ตลอดจนการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ และสอนให้ทุกคนประพฤติดีละเว้นประพฤติชั่ว เพื่อเป็นบรรทัดฐาน ทางสังคม

1.5 เป็นเครื่องฝึกพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้แก่เยาวชนทั่วไป ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้มีส่วนช่วยที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะเรื่องของกีฬา และการเล่น ของเด็กที่มุ่งเน้นให้เด็กออกกำลังกาย และบางอย่างยังเน้นให้เด็กรู้จักสังเกตและมีไหวพริบ การเล่น บางอย่างฝึกพัฒนาการทางสังคม

1.6 เป็นเครื่องมือการควบคุมทางสังคม การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด และการที่มนุษย์จะอยู่ในสังคมได้จำเป็นต้องมีระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันของสังคม

2. ค่านิยมทางสังคม

สิ่งที่สังคมยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี สมควรที่สมาชิกในสังคมจะต้องกระทำเป้าหมาย ที่สังคมอยากให้มี อยากให้เป็น ค่านิยม คือรูปแบบความคิดของคนสังคมที่จะพิจารณาตัดสินว่า สิ่งใดมีคุณค่า มีประโยชน์ถูกต้องหรือเหมาะสม ซึ่งสมาชิกในสังคมควรจะยึดถือเพื่อเป็น แนวประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมของสังคมถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เพราะมีการเรียนรู้ ปลูกฝังและถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ค่านิยมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย เป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับว่ามีคุณค่า การปลูกฝังค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งเป็น ตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในการดำเนินชีวิตระหว่างสมาชิกในสังคมให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ช่วยเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่สังคม

ลักษณะของค่านิยม พอสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม
2. สมาชิกในสังคมยึดถือมานาน
3. ค่านิยมที่ยึดถือนั้นเป็นความต้องการของคนในสังคม
4. สมาชิกในกลุ่มให้การยอมรับ

ดังนั้นค่านิยมจึงเป็นรูปแบบความต้องการของมนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ที่มีเป้าหมายมีการยึดถือของสมาชิกในกลุ่มนั้น โดยส่งผลให้เกิดการตัดสินใจของคนในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติสืบทอดเป็นวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่น่ากระทำและน่ายกย่อง

3. โลกทัศน์ในสังคม (World Views)

โลกทัศน์เป็นศูนย์กลางของความเข้าใจวัฒนธรรม กระจ่างในความเข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม คือต้องเข้าใจ ความเชื่อหลักของกลุ่มเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์กับภายนอก ซึ่งรวมทั้งความสัมพันธ์และความเชื่อของเขากับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งสิ่งที่เป็นที่เคารพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2. ทูน

บุรดิเยอนิยามทูนแตกต่างไปจากที่มาร์กซ์เคยนิยามไว้ดังนี้ (รุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2550 ก : 23 - 30)

ทูน คือ แรงงานที่ถูกสะสมในรูปแบบที่กลายเป็นวัตถุ เป็นส่วนหนึ่งของปัจเจก หรือกลุ่มของปัจเจก ทำให้เขาสามารถเข้าครอบครองพลังทางสังคมในรูปแบบของแรงงานที่เปลี่ยนสภาพจากนามธรรมเป็นรูปธรรม หรือแรงงานแท้ ๆ ได้ ทูนถือเป็นมรดกที่สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเปลี่ยนแปลงได้ มีลักษณะทั้งสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้เป็นปัจจัยในการกำหนดตำแหน่งทางสังคมของบุคคล (สุภางค์ จันทวานิช และรุ่งนภา ธรรมเกษมสุข. 2549 : 256)

เมื่อทูนมีขอบเขตที่กว้างขวางมาก บุรดิเยอจึงแบ่งทูนออกเป็น 4 แบบ คือ ทูนทางเศรษฐกิจ ทูนทางวัฒนธรรม ทูนทางสังคม และทูนทางสัญลักษณ์

1. ทูนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ทูนตามความหมายของมาร์กซ์ รวมถึงการครอบครองในทางเศรษฐกิจที่ช่วยเพิ่มความสามารถของผู้กระทำในสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถเปลี่ยนรูปไปเป็นเงินได้อย่างตรงไปตรงมาและทันทีทันใด และอาจถูกทำให้เป็นสถาบันในรูปแบบของสิทธิในทรัพย์สิน

ทูนประเภทนี้เป็นรูปแบบทูนที่มีเหตุมีผล ซึ่งหมายความว่า ประการแรก สามารถคิดคำนวณเป็นปริมาณที่แน่นอนได้ ประการที่สอง สามารถระบุรูปแบบได้อย่างแน่ชัด เช่น เงินสด ในธนาคาร ราคาเครื่องจักร/ที่ดิน/ ฯลฯ ดังนั้นจึงเป็นการง่ายที่จะศึกษาทูนประเภทนี้ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์การสะสมทูน การครอบครองทรัพย์สิน การแลกเปลี่ยน/ถាយ โอน ฯลฯ เช่น ที่ศึกษาโดยวิชาเศรษฐศาสตร์

2. ทูนทางวัฒนธรรม มี 3 รูปแบบ คือ

2.1 ทูนที่เป็นฮาบิตุส ได้แก่ การแสดงออกของร่างกายและจิตใจ มักปรากฏในชีวิตทางวัฒนธรรม และต้องใช้ระยะเวลาในการก่อตัวเป็นรูปเป็นร่าง ทูนแบบนี้สามารถเปลี่ยนความมั่งคั่งภายนอกให้กลายเป็นทูนที่อยู่ในตัวคนได้ แต่ไม่สามารถเปลี่ยนได้อย่างทันทีทันใด หากต้องขึ้นอยู่กับเวลา สังคม และชนชั้นทางสังคม

ทุนที่เป็นฮาบิตูสนี้ เป็นการส่งผ่านทางพันธุกรรมในครอบครัวและเป็นมรดกที่คนมักไม่ได้นึกถึง เช่น ความสวย ผิวพรรณ สีผม ดวงตา ฯลฯ ถือเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นของทุนทางวัฒนธรรมอื่น ๆ การส่งผ่านทุนฮาบิตูสอาศัยเวลา และสามารถเชื่อมโยงไปยังทุนเศรษฐกิจได้ ฮาบิตูสอาจลดลงหรือหายไปได้ด้วย

2.2 ทุนที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรม ทุนวัฒนธรรมแบบนี้มีคุณสมบัติมากมาย เป็นคุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์กับทุนทางวัฒนธรรมในแบบอื่น ๆ แสดงออกเชิงวัตถุในรูปของสื่อหรือสิ่งของ อาทิ รูปภาพ งานเขียน หนังสือ พจนานุกรม อนุสาวรีย์ เครื่องมือ เครื่องจักร ฯลฯ ความเป็นทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวสามารถส่งผ่านความเป็นวัตถุได้ เช่น ด้วยการสะสมภาพวาด การสะสมทุนสามารถถูกส่งผ่านได้เหมือนกับทุนทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่จะสามารถส่งผ่านได้ คือ ความเป็นเจ้าของภาพ ซึ่งคือ ความเป็นเจ้าของในวิธีการบริโภคภาพเขียน ฉะนั้นสินค้าในเชิงวัฒนธรรมจึงเป็น ได้ทั้งสิ่งที่เป็วัตถุและสัญลักษณ์ คนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจึงต้องหาวิธีการที่เหมาะสมในการสะสมรวบรวมทุน

2.3 ทุนที่ถูกทำให้เป็นสถาบัน คือ ทุนที่ทำให้เป็นวัตถุหรือรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นการอ้างอิงถึงคุณสมบัติเบื้องต้นของทุนทางวัฒนธรรมในลักษณะการรับประกัน โดยแสดงออกในรูปของประกาศนียบัตร หนังสือรับรอง และการสอบวัดคุณสมบัติ ทุนทางวัฒนธรรมจึงสามารถเปลี่ยนรูปได้ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะ คือ อาจเปลี่ยนรูปเป็นทุนทางเศรษฐกิจ เช่น เงินเดือน หรือเปลี่ยนรูปกลายเป็นสถาบันในรูปของคุณสมบัติทางการศึกษา

ทุนแบบนี้ได้สร้างความแตกต่างระหว่างความรู้ที่เป็นทางการที่ได้รับรอง ความสามารถกับทุนทางวัฒนธรรมแบบธรรมดา ทุนนี้ยังทำให้เกิดการสับเปลี่ยนระหว่างทุนทางวัฒนธรรมกับทุนทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย โดย “การรับประกันทุนทางการศึกษา” ด้วย “มูลค่าของเงิน” เพราะผลผลิตของการแลกเปลี่ยนทุนทางเศรษฐกิจไปเป็นทุนทางวัฒนธรรมได้สร้างมูลค่าในรูปของทุนทางวัฒนธรรมให้กับผู้ที่มีคุณสมบัติทางการศึกษา ผลกำไรในรูปวัตถุและสัญลักษณ์ที่คุณสมบัติทางการศึกษารับรอง ขึ้นกับความหายาก การลงทุนในแง่เวลา และความพยายาม

3. ทุนทางสังคม ประกอบด้วยทุน 2 แบบ

3.1 ทรัพยากรที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่ม และเครือข่ายของสังคม ทุนทางสังคมขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายและการติดต่อสัมพันธ์ที่บุคคลจะสามารถระดมมาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคุณภาพของทุนทางสังคมในส่วนนี้ถูกสร้างขึ้นมาจากผลรวมของการมีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล มากกว่าจะเป็นเพียงแค่คุณภาพของกลุ่มเท่านั้น

3.2 การรับรู้และการยอมรับ การได้มาซึ่งการรับรู้และการยอมรับ เป็นเรื่องของคุณลักษณะเชิงสัญลักษณ์ และสามารถเปลี่ยนรูปไปเป็นทุนทางสัญลักษณ์ได้

สำหรับบุรีดิเยอ “ทุนทางสังคม” ถูกสร้างโดยอำนาจทางสังคม และขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอของความไม่เท่าเทียมกันรวมถึงความใกล้ชิดในสังคม “การคงอยู่ ของเครือข่ายความสัมพันธ์” มิได้เป็นไปโดยธรรมชาติหรือได้มาโดยสังคมสร้าง หากเป็นผลผลิต ของความพยายามที่ไม่สิ้นสุดของสถาบันทางสังคม

4. ทุนทางสัญลักษณ์ ทุนแบบนี้เกิดขึ้นจากเกือบทุกที่ที่บุคคลรับรู้และยอมรับว่ามีอยู่ อาทิ ศักดิ์ศรี สถานภาพ อำนาจทุนทางสัญลักษณ์อาจมาจากการที่ปัจเจกมีทุนทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐาน และเมื่อมีทุนทางสัญลักษณ์ก็สามารถเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งทุนทางเศรษฐกิจได้เช่นกัน แต่การเปลี่ยนรูปอีกครั้งหนึ่งของทุนทางเศรษฐกิจไปเป็นทุนทางสัญลักษณ์ จะไม่สามารถสำเร็จได้ หากปราศจากการสมรู้ร่วมคิดของทุกกลุ่ม แรงขับในการให้ได้มาและต่อสู้เพื่อรักษาทุนทางสัญลักษณ์ มาจากการแสดงออกมาที่ถูกสร้างขึ้นจากฮาปิตุส เป็นกระบวนการสืบทอดมาตั้งแต่เกิดและค่อย ๆ ถูกทำให้เพิ่มขึ้น โดยครอบครัวและโรงเรียน

ทั้งนี้ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์ เป็นทุนที่อยู่ในตัวบุคคล และไม่สามารถลดทอนลงให้เท่ากับทุนทางเศรษฐกิจ แต่ทุนทุกชนิดสามารถมาได้จาก “ทุนทาง เศรษฐกิจ” การเปลี่ยนรูปของทุนไม่ได้เป็นไปอย่างอัตโนมัติ แต่จะต้องใช้ความพยายาม และจะแสดง ให้เห็นผลในระยะยาว

3. แนวคิดหลักเรื่องสนาม

สนามในแนวคิดของบุรีดิเยอเป็นพื้นที่ที่ความสัมพันธ์ทั้งทางสังคมและการเมือง ซึ่งมีสนามที่สำคัญดังนี้

1. เครือข่ายทางเศรษฐกิจสังคม
2. ความสัมพันธ์ในสังคม
3. ความสัมพันธ์ระหว่างคนภายในกลุ่ม
4. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

สนาม คือ โครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงภาวะวิสัยระหว่างตำแหน่งของพลังอำนาจ ภายใต้การโอบล้อมและการชี้นำของยุทธศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ดำรงอยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น จึงอาจแสวงหาทั้งโดยปัจเจกบุคคลและโดยกลุ่มเพื่อปกป้องหรือเพื่อปรับปรุงตำแหน่งของพวกเขา และเพื่อกำหนดหลักของการสร้างลำดับชั้นที่เหมาะสมที่สุดให้กับผลผลิตของพวกเขา (รัฐนภา ยรรยงเกษมสุข. 2550 ก : 30 - 31)

คำว่าสนามที่บุรีดิเยอใช้ในที่นี่ ไม่ได้หมายถึงพื้นที่ที่มีรั้วรอบหรือมีขอบเขตแน่นอน หากแต่หมายถึง พื้นที่ของพลังที่มีลักษณะเป็นพลวัต ขณะเดียวกันก็มีศักยภาพจำนวนมากดำรงอยู่ หลักการพลวัตของสนามขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงสร้าง ความแตกต่าง และระยะห่างของรูปแบบ ของสนาม ซึ่งแสดงถึงความไม่สมมาตรกันระหว่างความหลากหลายของพลังเฉพาะที่เผชิญกับอีก

พลังหนึ่ง ความเป็นพลวัตในสนามเกิดจากการที่โครงสร้างของสนาม ประกอบไปด้วย ทุน เครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในสนาม และการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้ ประโยชน์เฉพาะตามแต่ลักษณะของแต่ละสนาม ทุนที่บุคคลครอบครองจึงถูกนำไปใช้ในสนาม ฉะนั้นจึงอาจเทียบสนามได้กับเกม

สนามเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ทางรูปธรรมระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ในสังคม โดยแต่ละตำแหน่งจะถูกนิยามอย่างเป็นรูปธรรมถึงการดำรงอยู่ด้วยศักยภาพของสถานะของบุคคล ในโครงสร้างที่การกระจายตัวของอำนาจ ซึ่งคือทุน ได้กำหนดว่าใครจะเป็นผู้ที่สามารถเป็นเจ้าของ และเข้าถึงโอกาสหรือประโยชน์ที่มีอยู่ การพิจารณาหรือนิยาม “สนาม” จึงเป็นการคิดอย่างสัมพันธ์กัน ซึ่งวิธีการคิดนี้เป็นมากกว่าการคิดแบบเดียวกับของกลุ่ม โครงสร้างแบบแคบ ๆ เพราะสิ่งที่ เป็นความจริงคือความสัมพันธ์ไม่ใช่ปฏิสัมพันธ์ เช่น การเป็นศิลปินเป็นการใช้ตำแหน่งภายในสนามที่ เรียกว่าโลกศิลปะ หมายความว่า คน ๆ หนึ่งถูกทำให้สัมพันธ์อย่างเป็นรูปธรรมกับตำแหน่งของ ผู้วิจารณ์งานศิลปะ ผู้มาติดต่อกับงานศิลปะ ผู้สะสมงานศิลปะ หรือผู้ดูแลงานศิลปะ สนามจึงเป็น ระบบของความสัมพันธ์ที่ความเป็นอิสระของผู้คนถูกกำหนดความสัมพันธ์ ดังนั้นในสนามได้สร้าง ฮาบิตัสขึ้นมาและในทางกลับกันฮาบิตัสก็ได้ทำให้สนามถูกสร้างขึ้น

ภายในสนาม (Field) นอกจากตำแหน่งของตัวเองแล้ว ยังมีสนามแห่งอำนาจด้วย กล่าวคือ เป็นพื้นที่ของการแสดงความสัมพันธ์ของพลังของทุนชนิดต่าง ๆ หรือของตัวเองที่เป็น เจ้าของทุน ทั้งนี้เพื่อที่ตัวเองนั้นจะสามารถอยู่ในตำแหน่งของการครอบงำได้ ความขัดแย้ง ของทุนต่าง ๆ จะเข้มข้นมากขึ้นเมื่อคุณค่าที่สัมพันธ์กันกับชนิดของทุนถูกสงสัย โดยเฉพาะเมื่อ ความสมมูลภายในสนามถูกกล่าวหาด้วยการคุกคามการผลิตซ้ำของสนามแห่งอำนาจ ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของสนาม คือ เป็นที่ที่ปัจเจกบุคคลสามารถใช้เพื่อรักษาหรือเปลี่ยน รูปการจัดสรรทุนที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยปัจเจกบุคคลแต่ละคนที่เข้ามาก็จะต่อสู้เพื่อทุน ด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

บูร์ดิเยอได้ใช้คำว่า สนาม ในงานเขียนหลายชิ้น ซึ่งอาจจะสรุปนิยามโดยรวมได้ว่า สนามเป็น “ปริภูมิพลหรืออาณาบริเวณทางสังคม” (Social Arena) ที่มีการต่อสู้กันเกิดขึ้นเพื่อ แย่งชิงหรือช่วงชิงการเข้าถึงทรัพยากร เช่น สินค้าทางวัฒนธรรม บ้าน ความแตกต่างด้านความรู้ โดยทรัพยากรที่จะแย่งชิงนั้นจะมีลักษณะเป็นรูปธรรมจับต้องมองเห็นได้ (กาญจนา แก้วเทพ. 2553 : 14)

บูร์ดิเยอเองได้เคยกล่าวถึง สนามเอาไว้ว่า สนาม เป็นเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่มี ลักษณะเป็นรูปธรรมระหว่างตำแหน่งต่าง ๆ ทางสังคม ตำแหน่งดังกล่าวนี้จะเป็นตัวกำหนด Habitus ของสถาบัน/ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนั้นในสนามนั้นๆ โดยที่ Field นี้จะมีโครงสร้างอำนาจ กระจายตัวกันอยู่

ในแต่ละสนาม จะมีเนื้อหาหรือตรรกะ โครงสร้างของตัวเอง เช่นในสนามของศิลปะ สนามของแวดวงวิชาการ สนามของการกีฬา และเมื่อสนามเป็นระบบโครงสร้างของตำแหน่งต่าง ๆ ก็จะกำหนดสภาพการณ์ของผู้ครอบครองตำแหน่งนั้น ซึ่งเราอาจจะเห็น ได้อย่างชัดเจนเมื่อคิดถึง ตำแหน่งต่าง ๆ ของผู้เล่นในเกมกีฬาฟุตบอล

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่าง สนาม กับ Habitus ก็คือ Field จะเป็นสถานที่ที่ผลิต Habitus แบบต่าง ๆ เช่น ตำแหน่งผู้เล่นฟุตบอลเป็นกองหน้า เป็นกองหลัง เป็นผู้รักษาประตู ผู้มีบทบาทเป็นโค้ช ฯลฯ ใน Field ของฟุตบอลผู้เล่นในแต่ละตำแหน่งก็จะมี Habitus ที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น คนเล่นเป็นกองหน้าต้องมีลักษณะรุกไปข้างหน้า คนเล่นเป็นกองหลังต้องมีลักษณะระแวดระวังและพร้อมตั้งรับ เป็นต้น และในเวลาเดียวกันสนามเองก็เป็นผลผลิตของ Habitus เช่นเดียวกัน เช่น มีความสามารถของนักกีฬาฟุตบอลแต่ละทีมเริ่มใกล้เคียงกัน ก็ต้องมีการออกกฎระเบียบใหม่เพื่อให้รู้ผลการแพ้ชนะให้ได้

ประเภทและระดับของสนาม บัวร์ดิเยอได้ยกตัวอย่างประเภทของสนามทางสังคมก็เช่น สนามทางศิลปะ สนามทางการเมือง สนามทางวิทยาศาสตร์ สนามซึ่งในแต่ละสนามนี้ต่างก็มีความอิสระแต่ก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วย

บัวร์ดิเยอได้อาศัยแนวคิดของ Erving Goffman ในเรื่อง Game of Status and Honour มาแบ่งแยกระดับของ Field ออกเป็น 2 ระดับ คือ สนามใหญ่ และสนามย่อย ซึ่งอาจจะมีการต่อสู้กัน ในแต่ละสนามย่อย และมีการต่อสู้ระหว่าง สนามย่อยกับสนามใหญ่

จากการนำเสนอความหมายของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของนักวิชาการ ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม หมายถึง การปกป้องดำรงรักษา หรือเพิ่มพูน วัฒนธรรมที่มีการผลิตขึ้น ในกลุ่มสังคมเมื่อเกิดการผลิตและสร้างความหมายทางวัฒนธรรมใหม่ขึ้นมาสมาชิกจะทำการคัดลอกความคิดความเชื่อค่านิยมหรือการปฏิบัติที่เหมาะสม และทำการผลิตซ้ำด้วยวิธีการต่าง ๆ จนเกิดการยอมรับเป็นบรรทัดฐานเพื่อการอยู่ร่วมกันแสดงถึงความ เป็นหนึ่งเดียวของกลุ่มสร้างความแตกต่างระหว่างกลุ่ม วัฒนธรรมใดที่มีการผลิตขึ้นแล้ว ไม่ได้รับการยอมรับวัฒนธรรมนั้นก็ตายไปในที่สุด ทั้งนี้ สถาบันหรือบุคคลที่มีอำนาจจะเป็น ผู้ชี้ขาดความยั่งยืนของวัฒนธรรมและแต่ละกลุ่มสังคมก็จะมีแนวทางปฏิบัติด้านวัฒนธรรมแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจองค์ความรู้ทางด้านผลการศึกษาที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัย พบว่า มีเอกสารงานวิจัยดังนี้

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2552 ก) ได้วิจัยเรื่อง ความต่อเนื่องและการปรับตัวของชุมชน แห่งความเชื่อ อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความต่อเนื่องของอาสนวิหารพระนางมารีอปาปฏิสนธิริมล ในฐานะชุมชนแห่งความเชื่อ พบว่า ความต่อเนื่องดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่การเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคริสตชนชาวเวียดนามในจังหวัดจันทบุรี การสร้างชุมชนแห่งความเชื่อในจันทบุรี และการสร้างความเป็นปึกแผ่นของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี

2. การศึกษาการปรับตัวของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี พบว่า ชุมชนมีการปรับตัวครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ 2 ช่วงใหญ่ คือ การปรับตัวในช่วงนิยามความเป็นไทย ในกระบวนการสร้างรัฐชาติ และช่วงการปฏิรูปคำสอนการสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 การนิยามความเป็นไทยของคาทอลิกจันทบุรีเกิดจากการเป็นพสกนิกรที่จงรักภักดีต่อราชสำนักไทย และการทำการจดทะเบียนเป็นสัญชาติไทย ส่วนการปรับตัวในช่วงปฏิรูปคำสอนของการสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 นั้น ชุมชนคาทอลิกจันทบุรีมุ่งนำคำสอนเกี่ยวกับการมีบทบาทร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนในสังคมไทยมาใช้ในการปรับศาสนาคริสต์ให้เป็นศาสนาพื้นเมือง ตลอดจนจนถึงการปรับคาทอลิกเข้าสู่วัฒนธรรมท้องถิ่น

3. การศึกษาแนวทางในการอภิบาลของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกให้มีความต่อเนื่องในอนาคต ควรมีการพัฒนาโครงสร้างงานอภิบาล โดยการฟื้นฟูจิตตารมณ์พื้นฐานและการสร้างนวัตกรรมใหม่ การพัฒนากระบวนการทำงานอภิบาลให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน การกำหนดยุทธศาสตร์การอภิบาลในเชิงรุก มุ่งเน้นการบูรณาการ และจัดเป็นเหตุการณ์สำคัญของชีวิต การปรับวัฒนธรรมการทำงานอภิบาล การจัดทรัพยากรสำหรับงานอภิบาลทั้งในด้านที่เป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนมนุษย์

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2552 ข) ได้วิจัยเรื่อง ชีวิตทางเศรษฐกิจและการปรับตัวของชุมชนวัดโรมันคาทอลิก จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนการเฟื่องฟูของการทำพลอย ชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีเป็นเศรษฐกิจชุมชนรูปแบบผู้ผลิตสินค้ารายย่อย โดยมีการทอเสื่อเป็นอาชีพพื้นฐาน นอกจากนี้ก็มีการทำประมงในแม่น้ำ การเป็นช่างทอง ช่างเหล็ก และช่างไม้ เป็นต้น การเป็นผู้ผลิตสินค้ารายย่อย หมายถึง การที่ครอบครัวคาทอลิกมีปัจจัยการผลิตจำนวนหนึ่งที่ไม่มากนัก ทำงานโดยใช้แรงงานในครอบครัว ตลอดจนการต้องซื้อและขายสินค้าในระบบตลาด

2. เศรษฐกิจชุมชนในช่วงการฟื้นฟูของการทำพลอย เป็นช่วงที่การทำพลอยได้กลายเป็นอาชีพหลักของชุมชนแทนการทอเสื่อ เนื่องจากชุมชนคาทอลิกได้พัฒนาความสามารถในการเจียรระไนพลอยด้วยเครื่องจักรสมัยใหม่ และการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำพลอยในช่วงนี้ได้มีครอบครัวคาทอลิกบางครอบครัวสามารถสะสมทุนกลายเป็นนายทุนได้ แต่มีข้อจำกัดของเวลา เนื่องจากการขาดวัตถุดิบพลอยในเวลาต่อมา

3. หลังการเฟื่องฟูของการทำพลอย อาชีพของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรีมีความแตกตัวหลากหลายหลังจากพลอยตกต่ำ จนไม่อาจถือว่ามีเศรษฐกิจชุมชนตามแบบที่เคยมีมาในอดีต การตกต่ำของพลอยทำให้ครอบครัวคาทอลิกมีฐานะทางเศรษฐกิจแยกลงในปัจจุบัน

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2552 ก) ได้วิจัยเรื่อง สถานการณ์ร่วมสมัยของชุมชน วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าอัตลักษณ์ของความเป็นชุมชนคาทอลิกมีองค์ประกอบ ทั้งด้านที่คงอยู่จากอดีต และด้านที่กำลังปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของสังคมกล่าวคือ ในด้านประชากรและการตั้งถิ่นฐานนั้นยังคงไว้ซึ่งความเป็นชุมชนคาทอลิกจันทบุรีอย่างเหนียวแน่น ในด้านเศรษฐกิจหลังจากที่เกิดปัญหาตกต่ำของการทำพลอยในจังหวัดจันทบุรี ทำให้ชุมชนคาทอลิกอยู่ในช่วงที่กำลังแสวงหารูปแบบชีวิตทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ส่วนในด้านการเมืองการปกครองนั้นสมาชิกในครอบครัวให้ความสนใจติดตามเรื่องเหตุบ้านการเมืองมากขึ้น แต่กำลังเผชิญกับความเป็นฝักเป็นฝ่ายของชุมชนจากกระบวนการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกระแส นโยบายกระจายอำนาจของรัฐ ในชีวิตทางสังคมจะพบว่าการศึกษาได้กลายเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสังคมสมัยใหม่ แต่สมาชิกในชุมชนคาทอลิกยังมีความแตกต่างกันในเรื่องนี้อย่างมาก คือ ในด้านหนึ่งเราพบคนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ และมีการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา แต่ในอีกด้านหนึ่งคนที่มีฐานะปานกลางหรือฐานะดีพยายามหันไปลงทุนทางการศึกษา โดยการส่งลูกหลานเรียนสูง ๆ และคาดหวังว่าจะกลับมาช่วยเหลือครอบครัว โอกาสทางการศึกษาที่น่าเป็นห่วงก็คือการศึกษาในชั้นประถมศึกษาของคาทอลิก ซึ่งจะมีโอกาสทำให้เด็กได้ปลูกฝังจิตตารมณ์คริสต์ตั้งจากการเรียนคำสอน และมีประสบการณ์ทางศาสนา ปัจจัยข้างต้นดังกล่าวมีผลให้อัตลักษณ์ทางศาสนาซึ่งเป็นแกนกลางของชุมชนอยู่ในภาวะที่ถดถอยลง เมื่อพิจารณาจากการปฏิบัติศาสนกิจ การประยุกต์ใช้หลักศีลธรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงการมีความสัมพันธ์อันดีกับศาสนาอื่น ดังนั้นวัดและชุมชนคาทอลิกต้องหันมาร่วมมือซึ่งกันและกันในการพัฒนาแบบองค์รวม โดยไม่แยกชีวิตของคาทอลิกออกเป็นเสี่ยงเดียว กล่าวคือ ชุมชนต้องให้ความสำคัญต่อชีวิตทางศาสนามากขึ้น การแสวงหารูปแบบทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับปัจจุบัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่ก่อให้เกิดการเป็นฝักเป็นฝ่ายในชุมชน รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการศึกษา

สุรินทร์ หล้าหา (2547) ได้วิจัยเรื่อง การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นมาและพัฒนาการของสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้ การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของไทยสมัยก่อน การจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น จะดำเนินงานโดยฝัางานกับกระทรวงศึกษาธิการและ เมื่อมีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรม การดำเนินงานมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม

การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องเริ่มที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม และมีการประสมประสานวัฒนธรรมนั้นให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตและสามารถ

นำมาใช้ประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตได้อีกด้วย จากการศึกษาทำให้ได้ข้อเท็จจริงว่า วัฒนธรรมใดก็ตามที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ และสร้างอาชีพได้ วัฒนธรรมนั้นจะได้รับการสืบสาน อนุรักษ์ เผยแพร่สู่ชนรุ่นหลังต่อไป ส่วนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมไม่มาก สภาวัฒนธรรมจำเป็นต้องให้การส่งเสริมและอนุรักษ์มากยิ่งขึ้น นโยบายของรัฐบาลก็นับว่าสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัจจุบันนโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลมีส่วนช่วยในการสืบสาน อนุรักษ์ เผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สายตาประชาชนทั้งประเทศและสายตาชาวโลกอีกด้วย

วรพจน์ มีสุข (2550) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการชุมชนตลาดริมน้ำ : กรณีศึกษาชุมชนริมน้ำตลาดบ้านสุด จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนริมน้ำตลาดบ้านสุดเป็นชุมชนริมน้ำที่มีความเก่าแก่ และตั้งถิ่นฐาน ณ ที่ตั้งปัจจุบันมากกว่า 100 ปี โดยเริ่มต้นมาจากการเป็นชุมชนริมน้ำ ซึ่งยึดเอาแม่น้ำท่าจีนเป็นแหล่งเลี้ยงชีพสำหรับครอบครัวและชุมชน และแม้ว่าในปัจจุบันการสัญจรทางถนนหรือทางบกจะมีบทบาทที่สำคัญ แทนที่การสัญจรทางน้ำ ซึ่งทำให้ชุมชนริมน้ำหลายแห่ง รวมทั้งชุมชนตลาดบ้านสุดต้องประสบภาวะซบเซาลงไป แต่ชุมชนบ้านสุดก็ยังคงอนุรักษ์รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์และความสวยงามทั้งทางสังคมและทางกายภาพ ซึ่งมีกลุ่มอาคารที่รักษาความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมไว้ได้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์

อรุณรัตน์ จันทะลือ (2549) ได้วิจัยเรื่อง การสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปอบตาของเขาวชนชาติพันธุ์โล้ บ้านกอก ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปอบตาของเขาวชนชาติพันธุ์โล้ บ้านกอกนั้น เขาวชนทุกคนได้รับการกล่อมเกลามาแนวปฏิบัติจากสถาบันครอบครัว โรงเรียน เพื่อน และวัด เขาวชนบ้านกอกทุกคนต่างสำนึก และมีจิตวิญญาณที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เข้าร่วมพิธีกรรมต่อหน้าศาลปอบตาในแต่ละปี ต่างซึ้งซบวิถีความเชื่ออย่างจริงจังและมั่นคง เขาวชนชาติพันธุ์โล้ บ้านกอกมีสำนึกร่วมในการสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปอบตา เพื่อรักษาโครงสร้างทางสังคม จึงก่อให้เกิดความหวงแหนประเพณีและวัฒนธรรมของตน การที่เขาวชนมีส่วนร่วมในพิธีกรรมก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชุมชนและเคารพนับถือบรรพบุรุษ เอกลักษณ์เฉพาะนี้จึงควรอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปเพื่อเป็นกุศโลบายในการควบคุมพฤติกรรมทางสังคม

การตรวจสอบข้อมูล

ในที่นี้จะตรวจสอบข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า มีความสอดคล้องกับเอกสารทางประวัติศาสตร์หรือไม่
2. การตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารว่า มีความถูกต้อง มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเป็นการตีความในลักษณะต่าง ๆ คือ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการกับข้อมูลที่ได้มาดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกต จากการสัมภาษณ์ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบกันแล้วผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูล เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ประเมินคุณภาพของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัย
2. การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง ได้กระทำเมื่อผู้วิจัยได้อ่านทบทวนข้อมูลที่จดบันทึกไว้ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลักฟังเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจของผู้ให้ข้อมูล
3. การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและเก็บข้อมูลมาตรวจสอบว่าแต่ละประเด็นตรงกันหรือไม่ หรือสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไรหากปรากฏว่าแต่ละประเด็นที่ตรวจสอบมีผู้ให้ข้อมูลไม่ตรงกัน ผู้วิจัยต้องกลับไปตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลจนได้ข้อมูลที่ตรงกัน
4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ประกอบกัน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แบบสร้างข้อสรุปโดยจำแนกประเภทข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในชุมชนซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของข้อมูล กระบวนการของปรากฏการณ์ความเป็นเหตุเป็นผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น
5. เสนอรายงานผลการศึกษาคำวิจัย โดยข้อมูลเชิงคุณลักษณะจะนำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ
นิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี วิธีการดำเนินการวิจัย
ในที่นี้จะใช้การวิจัยเชิงบูรณาการ (Mixed Method) ระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
โดยการวิจัยในเชิงปริมาณจะใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ
ดังนั้นในบทที่ 3 ของการวิจัยจะนำเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานวิจัยใน 2 หัวข้อหลัก คือ

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
2. การวิจัยเชิงสำรวจ

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์
และสังเคราะห์ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสาร
ของวัดโรมันคาทอลิกและสังฆมณฑล จดหมายเหตูของธรรมทูต เอกสารจากหอจดหมายเหตุ
รวมถึงเอกสารจากทางราชการ เป็นต้น
 - 1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วระดับหนึ่ง
เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ตำรา บทความวิชาการ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต
ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) เป็นการสัมภาษณ์
แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview) คือ
 - 2.1 การสัมภาษณ์ที่มีแนวสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์ในที่นี้จะกำหนดผู้ให้ข้อมูล
ในการสัมภาษณ์ (Key - informant) ได้แก่ ผู้อาวุโสที่รู้เรื่องเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยอย่างดี คือ
 - 2.1.1 กลุ่มนักบวช ได้แก่ คุณพ่อ และซิสเตอร์
 - 2.1.2 กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำกิจการทางศาสนาของวัด เช่น ประธานหรือกรรมการ
สภาอภิบาลวัด ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น

การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ครอบครัวคาทอลิกของวัดพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งหมด 473 ครอบครัว (ข้อมูลจากวัดพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี)

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จะใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)

- ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ = + 5%

- ความเชื่อมั่นในการสุ่มน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ คือความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 %

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{473}{1 + (473 \times (0.05)^2)} \\ &= \frac{473}{1 + (1.1825)} \\ &= \frac{473}{2.1825} \\ &= 216.72 \approx 217 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 217 ครอบครัว

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) ให้ได้รายชื่อตามกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) โดยจะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่างจำแนกตามเขตในชุมชนวัดพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งใช้หลักการแบ่งสัดส่วนตามการเทียบบัญชีไตรยางศ์ และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้

$$\text{สูตร} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนครอบครัวคาทอลิกในชุมชน}}{\text{จำนวนครอบครัวคาทอลิกทั้งหมดในชุมชน}}$$

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	เขต	จำนวนคาทอลิก (ครอบครัว)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1.	เขตวัด	71	33
2.	เขตตลาด	56	26
3.	เขตเกาะลอย	87	40
4.	เขตสันติสุข	112	51
5.	เขตแสนสุข	147	67
	รวมทั้งหมด	473	217

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีสึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่

ชื่อ - สกุล

สถานภาพ

1. รศ.ดร.ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์

ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ

2. รศ.ดร.สมศักดิ์ สามีคศิธรรม

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย

3. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

ผู้เชี่ยวชาญด้านท้องถิ่น

โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ให้ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไข

ทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ยความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา การอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด (Open - ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลและตัวแปรกำหนด (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความเรียง

2. การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของ \bar{X}

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สำหรับการวัดเกณฑ์การปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	ระดับคะแนน
การปฏิบัติเป็นประจำ	5
การปฏิบัติมากบ่อยครั้ง	4
การปฏิบัติปานกลาง	3
การปฏิบัตินานๆครั้ง	2
การปฏิบัติไม่เคย	1

ในการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติศาสนกิจหรือความศรัทธาของสมาชิกในครอบครัวเรา จะใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการตีความดังนี้

ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	การตีความ
2.00 - 2.74	ปฏิบัติน้อย
2.75 - 4.24	ปฏิบัติปานกลาง
4.25 - 5.00	ปฏิบัติมาก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลงานวิจัยเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำปาง จังหวัดจันทบุรี เพื่อตอบคำถามหลักของการวิจัยครั้งนี้ให้ชัดเจน มีหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical Evidence) และเพื่อการตอบให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อในการนำเสนอผลการศึกษออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. พัฒนาการของชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำปาง จังหวัดจันทบุรี
2. ผลการศึกษาเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษาวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำปาง จังหวัดจันทบุรี

พัฒนาการของชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลำปาง จังหวัดจันทบุรี

อำเภอลำปาง เริ่มจากการค้นพบศิลาจารึกขลุ่ย ซึ่งเป็นหินทรายสีแดงใช้อักษรปัลลวะ พุทธศตวรรษ 12 (อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 1101 ถึง พ.ศ. 1200 การกำหนดอายุ ศ. ยอร์ช เซเดส์ ได้สรุปรูปแบบอักษรไว้พอสังเขปว่า เป็นอักษรที่ใช้กันโดยทั่วไปในคริสต์ศตวรรษที่ 7 หรือราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 ซึ่งก็ร่วมสมัยกันกับจารึกวัดสระบาปและจารึกวัดทองทั่ว ซึ่งทางหอสมุดแห่งชาติได้กำหนดอายุตามตัวอักษรเป็นอักษรปัลลวะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12

มีประวัติว่าผู้ใหญ่วัดบ้านผู้หนึ่งขุดพบ โดยบังเอิญในขณะที่กำลังทำสวนพริกไทย ซึ่งตั้งอยู่ข้าง ๆ ศาลเจ้า (โรงเจ) ใกล้กับที่ว่าการอำเภอลำปางที่อยู่สุดปลายคลอง ต่อมาหลวงธรรมมาภิรมย์ (เถิก จิตรกลี) ซึ่งมีถิ่นกำเนิด ณ ตำบลตะปอนน้อย เจ้าหน้าที่หอพระสมุทวารวิธานทราบเรื่องจึงได้แจ้งให้ ศ.ยอร์ช เซเดส์ ทราบเมื่อปี พ.ศ. 2461 เรื่องราวเกี่ยวกับจารึกขลุ่ยนี้ มีกล่าวถึงในวารสารฝรั่งเศส ปลายบูรพาทิศเท่านั้น ในส่วนของชื่อนั้นมีผู้กล่าวว่า ขลุ่ย เป็นภาษาของ ซึ่งเป็นชนเผ่าโบราณเผ่าหนึ่ง มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดจันทบุรี (ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอมะขาม) ซึ่งมีความหมายว่า ที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ น้ำท่วมถึง เนื่องจากภูมิประเทศของขลุ่ยเป็นที่ ที่มีภูเขา แม่น้ำ และทะเลติดต่อกัน จึงสอดคล้องกับความหมายที่ได้เรียกขานกันมา

บ้างว่าอำเภอลำปาง มาจากคำว่า “โหลง” หรือ “โหลงช้าง” เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นพื้นที่อำเภอลำปาง น่าจะมีช้างอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และเมืองขลุ่ยน่าจะเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรขอม (เขมร) ซึ่งจะดอนช้าง ไปที่เมืองเพนียด จันทบุรี แล้วคัดช้างส่งไปใช้แรงงานในอาณาจักรมณฑลสำคัญอันที่จะทำให้เชื่อได้ว่า เมืองขลุ่ย มาจากคำว่า โหลง (โหลงช้าง) ก็คือ ตำบล-หมู่บ้านต่าง ๆ

ในพื้นที่ของอำเภอขลุงหลายแห่งมีชื่อที่สอดคล้องกับถิ่นที่อยู่ของช้าง ซึ่งกิน ไม้เป็นอาหาร เช่น บ้านเวฬุวัน (เวฬุ แปลว่า ป่าไผ่) บ้านช้างข้าม บ่อเวฬุ เป็นต้น และในปัจจุบันก็ยังคงมีช้าง อยู่ในบริเวณตำบลบ่อเวฬุ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. ม.ป.ป.)

เดิมที่เดียวอำเภอขลุงเป็น “เมือง” มีเจ้าเมืองปกครองเรียกกันว่า “เมืองขลุง” (หรือเมืองขลุงบุรีฯ ตามหลักฐานเมื่อปี จ.ศ. 1233/ค.ศ. 1871/พ.ศ. 2414) โดยมีบันทึกในพงศาวดารเขมร เขียนถึงเมืองขลุงไว้ว่า “ในสมัย จ.ศ. 1143 (ค.ศ. 1781/พ.ศ. 2324) การปกครองในสมัยนั้นเป็นแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนกระทั่งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้จัดระเบียบการปกครองตามแบบมณฑลเทศาภิบาลใหม่แล้ว เมืองขลุงจึงมีฐานะเป็นอำเภอขลุง เรียกว่า “อำเภอขลุง” ขึ้นกับเมืองจันทบุรี มณฑลจันทบุรี ต่อมาฝรั่งเศสได้ย้ายจากเมืองจันทบุรี ไปอยู่จังหวัดตราด อำเภอขลุงจึงได้รับการยกระดับเป็นเมืองอีกวาระหนึ่ง มีฐานะเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า “เมืองขลุง” ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หลวงเสนาราชภักดี ยกกระบัตรเมืองจันทบุรี เป็นผู้ว่าราชการเมืองขลุงต่อมาราว พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908) เมืองขลุง ได้ยุบเป็น “อำเภอ” ขึ้นกับเมืองจันทบุรี

การศึกษาเรื่องราวที่เป็นมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่สอดคล้องกับบริบททางสังคม อันเป็นองค์ความรู้ที่ค้นพบได้จากการศึกษาของชุมชนวัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปได้ว่า ชุมชนวัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยสามารถแบ่งช่วงตอนของการศึกษาออกได้เป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ (วัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. 2551 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1. วัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ
2. การสร้างชุมชนทางศาสนาของวัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้าฯ
3. ยุคขยายตัวของชุมชนทางศาสนา

วัดพระฤทธิยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ

ในปี ค.ศ. 1870 (พ.ศ. 2413) มีคริสตชนจากจันทบุรี 3 - 4 ครอบครัว ย้ายมาอยู่ที่วันยาว (คำว่า “วันยาว” เพี้ยนมาจากคำว่า “ด้านยาว” คือ แม่น้ำด้านยาวที่ไม่คดเคี้ยว) ซึ่งขณะนั้นเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ครอบครัวคริสตัง (คาทอลิก) ที่อพยพมาจากจันทบุรีรายแรกคือ นายเหงียน กัษรรยา ชื่อ นางเกียง ใช้นามสกุลว่า “ห่อเหวียน” มีลูกชาย 2 คน หญิง 3 คน ครอบครัวที่สองคือ นายเต้า เป็นคนจีน ภรรยาชื่อ นางผด เป็นฉวน

ปี ค.ศ. 1873 (พ.ศ. 2416) คุณพ่อแกตริก (P.Quentric) เจ้าวัดจันทบุรี ได้ตั้งกลุ่มคริสตังขึ้นที่วัดวันยาว (วัดขลุง) มีการสอนคำสอนให้เด็ก ถวายมิสซา ส่งศีล ฯลฯ

ปี ค.ศ. 1875 (พ.ศ. 2418) มีคริสตังอยู่ 146 คน คุณพ่อแก๊งตริก ได้สร้างวัดน้อยเล็ก ๆ ขึ้นหลังหนึ่ง โดยใช้ฝาไม้มุงหลังคาคนที่ไปวัดหลังนี้จะต้องเดินบนสะพานไม้แคบ ๆ และใช้สำหรับเป็นที่พักของมิสชันนารี เมื่อมาเยี่ยมเยียนด้วย พระสงฆ์ที่ผลัดเปลี่ยนกันมาถวายมิสซา คือ คุณพ่อเวริกัล (P.Peyrical) ซึ่งเป็นพระสงฆ์ชาวฝรั่งเศส โดยจะมาเดือนละ 1 ครั้ง

ต่อมามีครอบครัวอื่น ๆ จากจันทบูร ย้ายมาสมทบที่วันยาว เนื่องจากอำเภอขลุง มีทำเลที่ตั้งอยู่ในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางบกและทางทะเล จึงมีครอบครัวคริสตัง อพยพเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในจำนวนผู้อพยพนี้ มีบางรายขอใช้นามสกุล “ห่อเหียน” ด้วย เพราะขณะนั้น เป็นตระกูลที่ใหญ่กว่าตระกูลอื่น ต่อมาก็มีการเปลี่ยนนามสกุลใหม่ เนื่องจากเห็นว่านามสกุล “ห่อเหียน” มีสำเนียงเป็นญวน จึงเปลี่ยนเป็น “นามวงษ์” “สุขสำราญ” “นามกร” เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 1877 (พ.ศ. 2420) ได้ที่ดินแปลงนี้มาเป็นกรรมสิทธิ์โดยหลวงจำรอง ขณะนั้นเป็นนายอำเภอเมืองขลุง ได้ประกาศสิทธิทางกฎหมายเหนือที่ดินแปลงนี้ให้แก่คุณพ่อแก๊งตริก เพื่อให้ครอบครัวคริสตังตั้งรากฐาน และสำหรับใช้เป็นสุสาน ซึ่งต่อมาได้เป็นที่ตั้งของวัด ที่ดินอีกแปลงหนึ่งกว้างขวางพอจะให้คุณพ่อแก๊งตริก ก่อสร้างเป็นตลาดเล็ก ๆ และทำเป็นสุสานขึ้นที่ที่ดินนี้ ตั้งอยู่สองข้างทางของตลาดวันยาว (ถนนเทศบาลสาย 1)

ปี ค.ศ. 1879 (พ.ศ. 2422) คุณพ่อแก๊งตริก เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างวัดใหม่ให้กว้างขวางกว่าเดิม เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนสัตบุรุษที่ทวีมากขึ้น จึงเลือกที่หัวโค้งของแม่น้ำด้านตลิ่งนอก แต่บริเวณดังกล่าวเป็นที่ลุ่ม จำเป็นต้องถม เพื่อให้สูงพ้นน้ำเค็มที่จะท่วมเข้ามา จึงได้ก่อกำแพงอิฐทางด้านใต้ขึ้น และบนดิน ทราบ จากบริเวณใกล้เคียงขึ้นมาถม ลักษณะของวัดใหม่นี้หันหน้าวัดลงแม่น้ำ เพราะการคมนาคมในสมัยนั้นใช้ทางน้ำเพียงทางเดียว ภายในวัดเป็นห้องโถง ไม่มีเก้าอี้การเข้าร่วมมิสซา สัตบุรุษจะต้องนั่งกับพื้น ประตูทางเข้าวัดมีทางเดียว คือ ตรงกลางด้านหน้า ส่วนทางด้านหลังวัด ใช้เป็นที่พักอาศัยของพระสงฆ์และเก็บเครื่องมือมิสซา วัดใหม่หลังนี้ได้อัญเชิญ พระนามพระหฤทัย มาเป็นองค์อุปถัมภ์ของวัด โดยใช้นามว่า... “วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า”

ในปี ค.ศ. 1900 (พ.ศ. 2443) มีคริสตัง 72 คน

ปี ค.ศ. 1909 (พ.ศ. 2452) คุณพ่อแฟฟร์ (P.Faivre) ได้ขออนายอำเภอเมืองขลุง (พระพิศลศรัทธคุณ (มิ่ง ปรัชญานนท์) ร.ศ. 128) ให้ยืนยันเขตที่ดินเป็นของมิสซัง และขอให้ออกสิทธิบัตรตามกฎหมายให้ด้วย นายอำเภอได้ยืนยันเขตที่ดิน และหลังจากนั้นไม่กี่วัน ก็ได้ออกสิทธิบัตรเป็นทางการให้คุณพ่อแฟฟร์ รับรองว่าที่ดินแปลงนี้เป็นกรรมสิทธิ์ของมิสซัง

ในปี ค.ศ. 1910 (พ.ศ. 2453) มีคริสตัง 220 คน

ในปี ค.ศ. 1911 (พ.ศ. 2454) จำนวนสัตบุรุษเพิ่มมากขึ้น ทำให้วัดคู่ดับแคบ ประกอบกับ วัสดุต่าง ๆ ก็เริ่มเสื่อมสภาพลง คุณพ่อแฟฟร์ จากวัดจันทบุรีที่มลาวายมิสซา จึงได้ตกลงใจที่จะสร้างวัดหลังที่สองขึ้น โดยให้ช่างเส็ง ซึ่งเป็นคริสตังชาวจีนที่ย้ายมาจากจันทบุรี เป็นผู้ดำเนินการสร้าง นายเส็งผู้นี้เป็นต้นตระกูล"นิโรภาส" สำหรับเงินที่ใช้ในการก่อสร้าง ได้เรียไ้รจากสัตบุรุษวัดขลุ่ยบ้าง จากสัตบุรุษวัดจันทบุรีบ้าง วัดหลังนี้ใหญ่ และแข็งแรงกว่าเดิมมาก มีหอรระฆังอยู่ที่มุมวัด ลักษณะของหอรระฆังเป็นจั่วแหลมขึ้นไปตามสมัยนิยม ทั้งนี้คุณพ่อได้วางแผนไว้เพื่อสำหรับขยายออกให้กว้างได้ โดยไม่ต้องรื้อโครงสร้างเดิมออก เมื่อต้องการต่อเติมในภายหลัง

ในปี ค.ศ. 1913 (พ.ศ. 2456) สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังเล็ก ๆ ถูกสร้างขึ้น โดยคุณพ่อเปรีกาล มีซิสเตอร์ 3 คน จากจันทบุรี เป็นผู้ดูแล และยังสร้างโรงเรียนเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ให้ซิสเตอร์คนหนึ่งดูแลเช่นกัน

ในปี ค.ศ. 1915 (พ.ศ. 2458) มีคริสตัง 290 คน สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่กว้างขวางกว่า สร้างขึ้นแทนหลังเก่า

คุณพ่อที่มาเยี่ยมสัตบุรุษ สอนคำสอน และอยู่ในการดูแลของคุณพ่อกาลังย์ (P.Calenge) ซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศส และในเวลานั้นคุณพ่อก็ยังคงอาศัยห้องหลังวัดเป็นที่พักนอนหลับนอน ต่อมาคุณพ่อได้สร้างบ้านไม้ขึ้น เพื่อใช้เป็นบ้านพักพระสงฆ์ ซึ่งเป็นหลังแรก ในปี ค.ศ. 1917 (พ.ศ. 2460)

ในปี ค.ศ. 1917 (พ.ศ. 2460) นี้เอง วัดหลังนี้ก็กลับคู่ดับแคบเกินไปอีก คุณพ่อกาลังย์ จึงขยายปีกวัดทั้งสองข้างออกไปอีก เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนของสัตบุรุษ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การสร้างและขยายวัดในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษวัดขลุ่ยเป็นอย่างดี โปรดศีลเป็นประจำคือ “คุณพ่อโยเซฟ (Joseph)” คุณพ่อใช้ม้าเป็นพาหนะในการเดินทางจากจันทบุรี มายังอำเภอขลุ่ย และจะพำนักอยู่ที่ขลุ่ยครั้งละ 1 หรือ 2 สัปดาห์ เป็นประจำเช่นนี้ นานพอสมควร

ปี ค.ศ. 1916 ชุมนุมคริสตชนขลุ่ย กับวัดจันทบุรี ในระหว่างยุคนี้ มีชัชนารี ที่มีหน้าที่ดูแล กลุ่มคริสตชนขลุ่ย คือ คุณพ่อกังตริก (P.Quentric) คุณพ่อเดสซาลส์ (Dessalles) คุณพ่อกืออาซ (Cuaz) คุณพ่อโยเซฟ (Joseph) คุณพ่อจ็อกการ์ (Juglar) คุณพ่อเปรีกาล (Peyrical) คุณพ่อท็อกเกลร์ (Chockler) คุณพ่อการ์ตอง (Carton) คุณพ่อแฟฟร์ (Faivre) และคุณพ่อบองวังต์ (Bonvent)

เจ้าหน้าที่ซึ่งถูกแต่งตั้งของชุมนุมคริสตชน แห่งจันทบุรี ด้วยการเลียนแบบเขตปกครองมิสซังโคชินจีน (Cochinchine) ผู้ปกครองมิสซังแห่งประเทศไทย ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในชุมชนคริสตชนอันนาม (Anamites) เจ้าหน้าที่เหล่านี้ เป็นผู้ช่วยมิสชันนารี เพื่อรักษาระเบียบเรียบร้อย และความรื้อนร ในท่ามกลางคริสตชน พวกเขายังมีพันธกิจที่จะเยี่ยมเยียนคนเจ็บป่วย และเตรียมคนป่วยให้ตายอย่างศักดิ์สิทธิ์ เตือนคนบาปเปิดเผยให้กลับใจ และแจ้งให้มิสชันนารีทราบถึงปัญหา

ที่เกิดขึ้นในกลุ่มคริสตชน ที่สุดพวกเขาเป็นผู้ปรึกษาของมิสชันนารี ในเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคริสตชน
จันทบูร

ข้อพิสูจนเป็นที่ประจักษ์ว่า เจ้าหน้าที่นี้ได้ให้บริการประเสริฐยิ่ง แก่กลุ่มคริสตชน
แต่น่าเสียดาย ตั้งแต่เริ่มศตวรรษที่ 20 พวกเขา (เจ้าหน้าที่เหล่านี้) ได้สูญเสียอิทธิพลที่เขาเคยมี
แต่ก่อน สาเหตุก็คือ จิตตารมณ์แห่งอิสรภาพของบรรดาคริสตัง จิตตารมณ์-แห่งอิสรภาพนี้ ยิ่งวันยิ่ง
เพิ่มขึ้น

ในปี ค.ศ. 1916 ชุมชนคริสตชนกลุ่มนี้มีพันธะขึ้นกับจันทบูร และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในด้านแรงงาน เนื่องจากพื้นที่ ที่ใช้สร้างครั้งนี้เป็นที่ลุ่ม ลึกประมาณ 1 เมตร คุณพ่อกาลังย์
จึงเริ่มด้วยการระดมกำลังของสัตบุรุษวัดขลุ่ยช่วยกันถมที่ ซึ่งติดกับถนนคริสต์อุดม (ถนนเทศบาล
สาย 2) เพื่อสร้างเป็นบ้านพักของพระสงฆ์ วัสดุที่ใช้ถมก็คือ ดิน ทราย และเปลือกไม้โกงกาง ซึ่งได้
มาจากการกะเทาะเปลือก โดยคนเผาถ่านจะกะเทาะออก สัตบุรุษระดมกำลังช่วยกันถมสัปดาห์
ละครั้ง ดังนั้นกว่าจะเต็มบริเวณที่สร้างก็ใช้เวลาเป็นปี

ปี ค.ศ. 1921 สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่ กว้างขวางกว่าเก่าอีก ถูกสร้างแทนหลังเก่า
เพื่อใช้เป็นบ้านสำหรับซิสเตอร์หรือครูใหญ่โรงเรียน และเพื่อเป็น โรงเรียนสำหรับเด็กหญิงอีกด้วย
โดยใช้ชั้นล่างเป็นสถานที่เรียน บ้านหลังแรกซึ่งเคยเป็นบ้านพักมิสชันนารี ก็กลายเป็นโรงเรียน
สำหรับเด็กชาย คุณพ่อกาลังย์เป็นผู้สอนภาษาญวน ครูสุด เป็นครูสอนภาษาไทย

ปี ค.ศ. 1925 (พ.ศ. 2468) มีคริสตัง 515 คน

ปี ค.ศ. 1926 มีสุสานเพียงแห่งเดียว อยู่ใกล้ตลาดวันยาวต่อมา นายเดี่ยว-นางเนน นามวงษ์
ได้ยกที่ดินซึ่งในขณะนั้นส่วนใหญ่พื้นที่เป็นป่าจาก ให้ทางวัดใช้เป็นสุสาน จวบจนปัจจุบัน
โดยทางวัดมีสัญญาว่า บุตรของนายเดี่ยว ทุกคน ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายที่ดินฝังศพ

การสร้างชุมชนทางศาสนาของวัดพระหลุ่ยแห่งพระเยซูเจ้า

คุณพ่ออัลฟองส์ (Alphonse) ตรี ทรงสัตย์ คุณพ่อเป็นพระสงฆ์สังกัดมิสซังกรุงเทพฯ
มาเป็นเจ้าวัดขลุ่ยแทน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 (พ.ศ. 2473) ถึง ปี ค.ศ. 1932 (พ.ศ. 2475) คุณพ่อเสียชีวิต
เมื่อ 11 ตุลาคม ค.ศ. 1938 (พ.ศ. 2481)

ปี ค.ศ. 1932 (พ.ศ. 2475) คุณพ่อเทโอฟาน (Theophane) หลง มีเพียงศาสตร์ ก็เข้ารับ
ตำแหน่งเจ้าวัด คุณพ่อได้ต่อหน้ามุกวัดเป็นจั่วแหลม และได้ขยายพื้นที่หน้าวัดออกไปอีก
ประมาณ 20 เมตร เพราะหน้าวัด อยู่ห่างจากชายเลนลาดลงไปในคลอง ประมาณ 8 เมตร โดยทำการ
ก่อกำแพงดินสูงเกือบ 2 เมตร โดยใช้เกลบจากโรงสีเจ้าคุณที่คลองลัด (คลองขลุ่ย) มาถม
โดยอาศัยแรงงานของนักเรียนและสัตบุรุษบางคน ช่วยกันถมจนเต็ม เท่ากับพื้นที่เดิมของวัด จากนั้น
ใช้ดินปนทรายจากคลองหน้าวัด ถมทับบนนเกลบอีกชั้นหนึ่ง หนาประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร

และในขณะนั้น ทางราชการด้านศุลกากร (ป่าไม้) ได้ยุบสำนักงาน ซึ่งตั้งอยู่ปากคลองขลุง (หัวด่าน) และได้ประกาศขาย ตัวเรือนทั้งหลัง คุณพ่อเทโอฟาน จึงซื้อไว้ แล้วยกมาทำศาลาหน้าวัด โดยใช้วิธีหล่อเสาปูนเตรียมไว้ แล้วหล่อเสาของสำนักงานฯ รอไว้ เมื่อน้ำขึ้นก็เอาเรือลอคใส่สำนักงานฯ ให้ตัวอาคารลอยขึ้น แล้วล่องมาตามน้ำมาต่อเข้ากับเสาที่หล่อเตรียมไว้

คุณพ่อเทโอฟาน ท่านเป็นผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีท่านหนึ่ง ดังนั้นสมัยของท่าน จึงมีการตั้งวงดนตรีขึ้นวงหนึ่ง ซึ่งเป็นแถววง โดยมอบหมายให้นายเปโตร (โกร) ลัดลอย เป็นผู้ช่วยฝึกซ้อมสัตบุรุษร่วมกับท่านด้วย ทั้งนี้เพื่อใช้เล่นใน โอกาสสำคัญ ๆ ต่าง ๆ ทั้งของวัดและของหน่วยงานทั่วไป

และในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น ฉลองวัด แห่งศีลมหาสนิท หรือที่มีบุญบวช ก็จะจัดชาวบ้าน แต่งกายในชุดทหาร โรมัน (เสื้อสีแดง+กางเกงสีดำ+หมวกโรมัน+อาวูช) ไม้ที่มีปลายเป็นดอก ถัดลงมาเป็นขวานและค้ำมือตามลำดับ จำนวน 1 หมู่ (12 คน) เดินขนาบข้างไปกับบุญบวช ข้างละ 6 คน ในส่วนของแถววงก็จะเดินนำขบวนไป

การคมนาคมในสมัยนั้นใช้ทางน้ำเป็นหลัก เพราะทางบกยังเป็นเรื่องยุ่งยากมาก เนื่องจากการเดินทางจากขลุงไปจันทบุรีต้องใช้เวลาประมาณกว่า 3 ชั่วโมง คลองขลุงซึ่งมีความกว้าง และลึกมาก (ลึกประมาณ 6 วา/12 เมตร) ทำให้มีเรือสินค้าลำใหญ่ ๆ เข้ามารับและส่งสินค้า ซึ่งเป็นพวกถ่านมะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากป่า ฯลฯ ในคลองขลุงชั้นใน และสามารถกลับลำเรือได้ ส่วนทางด้านนอก (ด่าน) จะเป็นเรือเหล็กโดยสาร/ส่งสินค้าขนาดใหญ่ ซึ่งล่องมาจากกรุงเทพ-ปากน้ำสมุทรปราการ-ชลบุรี-ระยอง-จันทบุรี-ท่าแฉลบ-เมืองขลุง-เกาะช้าง-เกาะง่าม-เกาะกง และรับสินค้า/คนกลับไปกรุงเทพตามเส้นทางเดิม ซึ่งเรือมีความยาวประมาณ 1 - 2 เส้น (40 - 80 เมตร) เช่น เรือของบริษัทอีสต์เอเชียติก เรือวลัย เรืออนภา เรือประดิษฐ์ศิลป์ เรือสำราญวาริ เรืออ่างหิน (ซึ่งจมลงที่ท่าแฉลบ) เป็นต้น

ปี ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482) คุณพ่ออันตน (Antoine) ดาน โชติผล สงฆ์ชาวไทย สงฆ์พื้นเมือง เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด

ปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) คุณพ่ออันตน ได้ซ่อมแซมและขยายวัดน้อย ซึ่งเล็กเกินไป เนื่องจาก คริสตังที่จำนวนมากขึ้น

คุณพ่ออันตน เป็นห่วงสัตบุรุษวัดขลุงมาก เนื่องจากสัตบุรุษเป็นคนยากจน เมื่อเด็กเรียนไปได้ระดับหนึ่งก็ต้องให้ออกมาช่วยงานครอบครัว ออกเรือลงทะเล ส่วนผู้หญิงส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ทำงานอะไรเป็นหลัก สมัยนั้นนิยมทอเสื่อแล้วแปรรูปเป็นกระเป่า ฯลฯ คุณพ่อจึงอยากให้ทุกครัวเรือนมีงานทำเป็นหลักข้าง จึงได้พยายามส่งเสริมอาชีพทอเสื่อเป็นอุตสาหกรรมแบบครบวงจร ทั้งนี้ได้ซื้อที่ดินของนายเดช แปลงหนึ่ง ซึ่งมีหลายไร่ (บริเวณซอยแสนสุขในปัจจุบัน)

จากนั้นคุณพ่อจึงหาคนมาขุดดินทำคันทนาเพื่อปลูกต้นกก โดยมีผู้ช่วยหลัก ๆ คือ องค์กรผู้ม
 เด็น นามวงษ์, อย่บ เตือก สุพรรณพยัคฆ์ และลูกศิษย์ (นายใจ ลัดลอย ขณะนั้นอายุ 12 ปี) ช่วยกัน
 ปลูกกก แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสัตว์บรูษ ดังนั้น จึงมีการไปจับจองที่ดินรกร้าง
 ว่างเปล่า บริเวณปากคลองบ้านหวัค ต.บ่อ ประมาณ 200 ไร่ เพื่อใช้เป็นที่ปลูกต้นกก โดยสัตว์บรูษ
 ประมาณ 4 - 5 ครอบครัว อย่บไปอยู่ที่นั่น เช่น ครอบครัวนายนำว ห่อเหวียน ครอบครัวนายเด็น
 นามวงษ์ ครอบครัวนายเตียม ปลาทอง เป็นต้น โดยมีการสร้างวัดน้อยหลังคามุงจากขึ้นด้วย
 แต่เนื่องจากสภาพดิน และปัญหาเรื่องแหล่งน้ำจืด ทำให้โครงการนี้ล้มเลิกไป

นอกจากนี้คุณพ่อยังมีความสามารถในด้านการแพทย์อีกด้วย กล่าวคือ คุณพ่อสามารถ
 ปรุงยาสมุนไพรได้หลากหลาย ทั้งยาใช้ภายใน-ภายนอก และได้ถ่ายทอดให้สัตว์บรูษหลายคน
 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายเด็น นามวงษ์ ได้รับการถ่ายทอดวิธีปรุงน้ำมันรักษาแผลภายนอก ที่รู้จัก
 ในชื่อ “น้ำมันตาเด็น” ซึ่งยังสืบทอดมาจนปัจจุบัน

คุณพ่อต้องเดินทางไปประชุมที่วัดจันทบุรีทุกเดือน คุณพ่อเดินทางโดยเรือแจวไปทาง
 แม่น้ำดำเนินยาว เข้าท่าแฉลบ เข้าแม่น้ำจันทบุรี การเดินทาง ไปประชุมและกลับใช้เวลา 3 วัน
 ผู้ร่วมเดินทาง/คนแจวเรือ คือ องค์กรผู้ม เด็น นามวงษ์ อย่บ เตือก สุพรรณพยัคฆ์ และลูกศิษย์

ทางด้านการโรงเรียน ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนราษฎร์พระหฤทัย” ซึ่งใช้บ้านพักพระสงฆ์
 และบ้านพักซิสเตอร์ เป็นโรงเรียน ครูในขณะนั้นคือ ครูวงษ์วัก คุโรวาท และครูกวา ปลาทอง
 สอนกัน 4 ชั้นเรียน

เมื่อเกิดกรณีพิพาทอินโดจีน โรงเรียนก็ถูกสั่งยุบ และห้ามใช้ภาษาญวนในการสวด หรือ
 การใด ๆ การสวดภาวนาในวัด ก็ต้องใช้เป็นภาษาไทย ซึ่งผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้นส่วนใหญ่ถนัด
 ในด้านการใช้ภาษาญวน จึงหาผู้ที่อ่สวดภาษาไทยค่อนข้างลำบาก นักเรียนก็ต้องย้ายไปเรียนที่
 โรงเรียนบูรวิทยาการ (เทศบาล) ซึ่งต้องเดินไปไกลมาก ผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้นเล่าว่า เด็กนักเรียน
 ที่ไปจากโรงเรียนราษฎร์พระหฤทัย จะถูกบังคับให้ละทิ้งศาสนาในกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ เมื่อไม่ทำ
 ก็จะต้องถูกทำโทษ ทำให้บางคนไม่กล้าไปโรงเรียนและออกไปในที่สุด ทำให้หลายคนไม่จบชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4

ประมาณปี ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) มีการสร้างถนนสุขุมวิท โดยมีการจ้างแรงงานชาวบ้าน
 บริเวณที่ถนนตัดผ่านเป็นผู้ขุดดินข้างถนนเอาขึ้นมาถม โดยให้ค่าจ้างหลุมละ 1 บาท (1 หลุมกว้าง
 4 ศอก ยาว 4 ศอก ลึก 1 ศอก) จ่ายเดือนละครั้ง อุปกรณ์ที่ใช้ขุดเป็นของชาวบ้านเอง

ปี ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2490) คุณพ่อคาเบรียล โร ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นเจ้าวัดองค์ต่อมา

ปี ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) คุณพ่อได้บูรณะวัด โดยรื้อจั่วแหลมหน้าวัดออก เปลี่ยนหลังคา และปรับปรุงหอรบของวัด ซึ่งเคยตั้งอยู่เกือบตรงกลางวัด ได้รับการเปลี่ยนที่สร้างขึ้นใหม่ด้านหน้าวัด สิ้นค่าใช้จ่าย 1811.00 บาท

จากคำบอกเล่าของผู้ที่เจริญชีวิตในสมัยนั้น เล่าว่า คุณพ่อเป็นผู้ที่เคร่งครัดทางด้านภาษา ญวนมาก เวล่านักเรียน เรียนคำสอน หรือแก้บาป จะต้องใช้ภาษาญวนทั้งสิ้น คุณพ่อเป็นผู้เคร่งครัด ในระเบียบวินัยมาก กล่าวคือ หลังจาก 6 โมงเย็นแล้ว เด็กนักเรียนทุกคนจะต้องอยู่บ้าน ใครจะมาขึ้น เล่นบนสะพานหลวง หรือนั่งตามร้านกาแฟไม่ได้ เพราะหลังจากคุณพ่อรับประทานอาหารเช้าแล้ว คุณพ่อจะถือไม้เรียวเดินตามถนนตรวจดูเด็ก ๆ (คุณพ่อจะสวมเสื้อห่อสีดำ) พวกที่จับกลุ่มกัน เพียงแค่เห็นคุณพ่อเดินมาแต่ไกลก็จะแตกกลุ่มแยกย้ายกันไปในพริบตา

28 พฤษภาคม ค.ศ. 1951 (พ.ศ. 2494) คุณพ่อขึ้น ไชยเจริญ ลูกวัดจันทบุรี มาเป็นเจ้าวัดขลุ่ย หลังจากบวชได้ 4 ปี

ค.ศ. 1956 (พ.ศ. 2499) คุณพ่อขึ้นได้ริเริ่มตั้งคณะพลมารีจีน คณะแรก มีชื่อว่า เปรซิเดียม ราชินีสันติภาพ ปีต่อมาได้ตั้ง ป.คาราสุมุทร แต่ต่อมาก็ล้มเลิกไปในปี ค.ศ. 1958 (พ.ศ. 2501) และตั้ง ป.มารดาพระมหาไถ่ ขึ้นมาใหม่ มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมา

ในสมัยของคุณพ่อขึ้นนี้เองมีการก่อสร้างวัดใหม่ (หลังปัจจุบัน) เนื่องจากวัดเก่าเป็นไม้ ก่อสร้างมาประมาณ 60 ปี ซึ่งวัดนั้นมีการขยายด้านหน้า ด้านข้าง ถึงสองครั้งเพื่อให้เพียงพอกับ สัตบุรุษที่เพิ่มขึ้น (ซึ่งในสมัยคุณพ่อก็มีสัตบุรุษประมาณ 1,500 คน) เมื่อไม่มีทางขยายต่อเติม วัดหลังเดิมได้อีก เพราะ โครงสร้างและส่วนประกอบทรุดโทรมมาก วิธีการเดียวก็คือ ต้องสร้างวัดใหม่ คุณพ่อขึ้น พร้อมด้วยคณะกรรมการวัด อันประกอบด้วย

1. นายอนุพันธ์ (กวาง) ปลาทอง : ประธานกรรมการ
2. นายธวัช (แป้ว) หอมปลี้ม : กรรมการ
3. นายเสวก (หนู) มาลานิยม : กรรมการ
4. นายจั่ว นิโรภาส : กรรมการ
5. นายวิบูลย์ (แดง) ประคองธรรม : กรรมการ
6. นายใจ ลัดลอย : กรรมการ
7. นายเทียม อนุพร : กรรมการ
8. นายปราโมทย์ ประดิษฐ์ศิลป์ : เลขานุการ

และสัตบุรุษ ได้ร่วมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง ที่สุดมีมติให้นำเรื่องเสนอต่อพระคุณเจ้า สวงน สุวรรณศรี ประมุขสังฆมณฑลจันทบุรี พระคุณเจ้า เห็นชอบในหลักการ และอนุมัติให้ ดำเนินการได้

เมื่อข้อเสนอได้รับการอนุมัติแล้ว คุณพ่อชื่น มิได้รอช้า จึงเริ่มลงมือระดมทุน แต่สภาพของชุมชน เป็นกลุ่มคนเล็ก ๆ คุณพ่อจึงได้เริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน โดยการรวมพลังของสัตบุรุษในวัดเป็นอันดับแรก คุณพ่อได้ชี้แจงถึงจุดประสงค์ของการระดมทุนให้สัตบุรุษได้ทราบ และได้ดำเนินการระดมทุนกันแบบง่าย ๆ กล่าวคือ ใช้เวลาหลังมิสซาของวันอาทิตย์หนึ่งวันเป็นปฐมฤกษ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

หลังจากเสร็จพิธีมิสซาแล้ว มีการตั้งศีลมหาสนิท หลังจากนั้น คุณพ่อได้เดินลงมาด้านหน้าวัดส่วนที่ต่อเติม คุณพ่อเป็นคนแรกที่ควักเงินจากกระเป๋าเข้ามาใส่พานที่เตรียมไว้ แล้วถอยห่างออกมา เพื่อให้สัตบุรุษอื่น ๆ ได้นำเงินมาใส่พานจนครบทุกคน (ใส่ตามกำลังทรัพย์ของตน)

หลังจากนั้น มีการระดมทุนใหญ่อีกครั้ง คือ ในวันฉลองวัดพระฤทัย หรือวัดขลุ่ย ปี ค.ศ. 1964 (พ.ศ. 2507) นอกจากระดมทุนใหญ่ 2 ครั้งแล้ว ในทุก ๆ วันอาทิตย์ หลังมิสซา จะมีเจ้าหน้าที่อาสาสมัครออกเรียไรตามบ้าน โดยกิ่งว่าจ้างกิ่งวาน ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.วิศวการ ที่กรุงเทพฯ ให้ออกแบบวัดเป็นรูปทรงแบบไทยสมัยใหม่ เพื่อเชิดชูสถาปัตยกรรมแบบไทย และเป็นสง่าสมกับเป็นคฤหาสน์ของพระเจ้า แต่มีข้อแม้ว่า ต้องให้เลขคู่เรียบ ๆ เพื่อไม่ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนัก โดยมีอาจารย์สมัย ชินะผา (เพื่อนร่วมรุ่นของคุณพ่อ) พร้อมกับนายสุนันท์ โรจนรัตน์ เป็นผู้ประสานงาน

เมื่อสถาปนิกออกแบบ และวิศวกร คำนวณแบบเรียบร้อยแล้ว คุณพ่อได้นำแบบขึ้นเสนอพระสังฆราช พระคุณเจ้าพิจารณาแล้ว อนุมัติให้คุณพ่อดำเนินการสร้างได้ และอนุมัติเงินของสังฆมณฑล 200,000.- บาท ช่วยสมทบ ซึ่งรวมกับเงินที่สัตบุรุษบริจาคจนถึงขณะนั้นอีก 100,000.- บาท รวมเป็นเงิน 300,000.- บาท พอเป็นทุนดำเนินงานขั้นแรกได้แล้ว คุณพ่อจึงให้อาณัติสัญญาณลงมือทันที

งานขั้นแรกคือ รื้อวัดเก่า และสร้างวัดชั่วคราวขึ้น จากวัสดุที่รื้อออก สัตบุรุษกว่า 300 คน ได้อุทิศแรงงานเพื่องานสองชิ้นนี้ โดยไม่รับค่าตอบแทนเลย ชั่วเวลา 15 วัน วัดชั่วคราวก็สำเร็จเป็นรูปเป็นร่างขึ้น และใช้เป็นที่พักประกอบศาสนากิจ ตามโครงการของคุณพ่อ เมื่อวัดหลังใหม่สำเร็จแล้ว วัดชั่วคราวจะใช้เป็นหอประชุมของโรงเรียน

การเตรียมหาวัสดุก่อสร้าง ซึ่งประกอบไปด้วย ปูน หิน ทราย เส้าแฉิมและอื่น ๆ เช่น การก่อสร้างทั่วไป ด้วยความที่วัดมีงบประมาณน้อย จึงต้องหาทางประหยัดค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด สิ่งใดที่ทำหรือหาเองได้ในท้องถิ่น ก็จะนำมาใช้ เริ่มจากขั้นแรกของการสร้างตัวอาคาร สิ่งแรกที่ต้องใช้คือ เส้าแฉิม คุณพ่อทราบว่าตัววัดที่ใหญ่เช่นนี้ ต้องใช้เส้าแฉิมมาก คุณพ่อจึงบอกบุญไปยังผู้มีจิตศรัทธา โดยมีผู้บริจาคเส้าแฉิมให้ทั้งหมด แต่มีข้อแม้ว่าต้องไปขนเอง ที่บริเวณคลองหก คลองอ้งป้อ เส้าแฉิมที่วານี้ไม่ใช่เส้าปูนซิเมนต์อย่างที่เห็นกันในปัจจุบัน แต่เป็นไม้โก่งกางขนาดใหญ่

ลำต้นและความยาว พอ ๆ กับเสาเข็มปูนที่ใช้ก่อสร้างอาคารทั่วไป การนำมาจากป่า สัตบุรุษต้องไปตัดกันเอง และขนมาทางเรือ ลักษณะของการใช้พาหนะขนไม้แบบนี้ตรงกับอาชีพของสัตบุรุษอยู่แล้ว คือ การทำประมง เกือบทุกบ้านมีเรือ ต่างกันที่ขนาดเล็กบ้างใหญ่บ้าง ทำให้ไม่เป็นปัญหาต่อการขนลำเลียงมา โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพของเรือ คือ เรือลำใหญ่ก็นำเสาเข็มวางไว้ในเรือแล้วแล่นมาตามลำน้ำ สำหรับผู้ที่มีเรือลำเล็ก ก็เอาไม้สองต้นคานไว้ตรงหัวและท้ายเรือผูกเสาเข็ม 2 ต้นขนมาไว้กับข้างเรือ เป็นต้น ปัญหาการขนไม้จึงหมดไป

เมื่อพื้นที่ของวัดเก่าถูกรื้อถอนจนเรียบร็อยแล้ว จึงทำให้มีบริเวณกว้าง ไม้ถูกทยอยขนมาเรื่อย ๆ คราวนี้เป็นหน้าที่ของผู้หญิงและเด็ก ๆ ที่รออยู่ที่วัดเพื่อกะเทาะเปลือกไม้ออก เพราะหากตอกลงไปทั้งเปลือก นาน ๆ เข้า เปลือกไม้ก็จะเน่าและเสาก็จะทรุดลงอีก (นายช่างให้ความเห็นไว้) การตีเปลือกไม้เป็นความชำนาญของสัตบุรุษอยู่แล้ว เป็นกิจกรรมที่อยู่ในสายเลือดก็ว่าได้ แม้ว่า การตีเปลือกไม้ ต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์ เพราะมีจำนวนหลายร้อยต้น ก็ไม่ใช่เรื่องใหญ่ สัตบุรุษทุกคนทำด้วยใจที่มีแต่ความสนุกสนานและมีความสุข ใครจะคิดว่า ทั้งคุณพ่อฉันและผู้ใหญ่จะมีวิธีการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้มีความสุขได้ กล่าวคือ จัดให้มีการแข่งขันตีเปลือกไม้ เมื่อมีการแข่งขัน ความสนุกก็เกิดขึ้น ความรีบเร่งก็ตามมา ทำให้บรรยากาศในการทำงานเต็มไปด้วยความสุขหยรรษา

✓ เสาเข็มต้นหนึ่งจะยาวประมาณ 10 เมตรขึ้นไป แต่ก็ไม่เกินความสามารถของเด็ก ๆ และผู้หญิงไปได้ เมื่อตีเปลือกไม้หมดแล้วก็เป็นหน้าที่ของชายฉกรรจ์ที่แข็งแรง แบกไปให้ช่างตอกเข็ม โดยต้องใช้ต้นละประมาณ 3 - 4 คน การขนย้ายของหนัก ๆ เช่นนี้ บางครั้งก็ต้องใช้เครื่องทุ่นแรงบ้าง แต่ก็ไม่ได้ใช้เครื่องจักรกลเหมือนสมัยนี้ แต่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ใช้ไม้ไผ่ยาวราว 1 เมตรเศษ วางห่างกันเป็นช่วง ๆ แล้วเอาเสาเข็มวางไว้ด้านบน แล้วลาก เพื่อให้ไม้ไผ่กลิ้งไป (เหมือนรถตีนตะขาบ) ก็เป็นการช่วยผ่อนแรงได้วิธีหนึ่ง ทำให้งานเสาเข็มลุล่วงไปได้ด้วยดี ทุกคนก็สนุกสนานกับงานนี้ จึงสรุปได้ว่า วัดขลุงหลังนี้ตั้งอยู่บนฐานเสาเข็มที่เป็นไม้โก่งกางขนาดใหญ่และยาวทั้งวัด ด้วยน้ำพักน้ำแรงของสัตบุรุษ กล่าวกันว่าขนาดของไม้นี้ นับเป็นบุญตาของผู้ที่ได้เห็น ทั้งนี้ ไม้ที่ได้นั้น ได้รับความเอื้ออำนวยหลายทางจากสัตบุรุษที่เป็นข้าราชการป่าไม้ คือ นายบุญรอด ธีระเวช หรือหมวดรูด ที่ชาวบ้านเรียกกันติดปาก

การก่อสร้าง นอกจากจะต้องเริ่มจากฐานที่แข็งแรงแล้ว องค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องใช้ตามมาคือ หิน-ปูน-ทราย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ คุณพ่อฉัน และกรรมการวัด ซึ่งเป็นมันสมองของการสร้างงาน จึงมองหาแหล่งธรรมชาติที่มีวัสดุ อันเป็นการช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายได้ โดยเริ่มจากการหาหินที่จะใช้ก่อสร้าง จึงเล็งไปที่เกาะช้าง เพราะที่นั่นมีหินอยู่มาก เมื่อได้แหล่งเป้าหมายแล้ว คุณพ่อจึงได้ซื้อเรือจากท่าหาหย่าง เพื่อใช้บรรทุกหิน เมื่อเตรียมการทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ทุกวัน

เสาร์-อาทิตย์ เริ่มออกปฏิบัติกรรมงู่เกาะช้างทั้งเรือเล็กเรือใหญ่ เรือที่ใช้ไปก็เป็นของสัตบุรุษบ้าง เป็นเรือเช่าบ้าง (เรือวรรณการ) ถือเป็นภารกิจใหญ่อีกงานหนึ่ง วันคลื่นลมสงบ เรือยนต์ต้องใช้เวลาเดินทางไปถึง 4 ชั่วโมง จึงจะถึงเกาะช้าง และกลับอีกกว่า 4 ชั่วโมง ในการนี้แบ่งออกเป็น 2 สาย คือ ขนหิน และหาปลาทำอาหารกินกัน การขนหินก็ต้องรอจังหวะของน้ำให้ต่ำ-สูงพอดี เพื่อสะดวกในการลำเลียงขึ้นเรือ เพราะหินแต่ละก้อนที่นำมาขึ้น บางก้อนต้องใช้คนแบกหามถึง 4 คน จึงจะยกขึ้นได้ เวลาที่เหมาะสมกับการทำงานมักจะเป็นเวลากลางคืน ราวตีหนึ่งหรือตีสอง เมื่อขนหินได้เต็มลำเรือแล้ว ก็หยุดพักที่เกาะนั่นเอง เพื่อรอให้ถึงเวลาเช้า (แต่บางครั้งก็กลับเลย) และหากคลื่นลมแรงไม่เหมาะที่จะเดินทางกลับ ก็จะพักที่อ่าวตาลคู่ จังหวัดตราด โดยในวันอาทิตย์ก็จะใช้บริเวณใต้ต้นหูกวางบนอ่าวนั้น เป็นสถานที่ ที่ใช้ประกอบพิธีบูชาผีเพื่อมิให้สัตบุรุษต้องขาดมิสซา (ช่วงที่ออกไปก็จะเป็นช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน ซึ่งออกเดินทางไปนำกลับมาประมาณ 10 กว่ารอบ) ในด้านของอาหาร ทางคุณพ่อและชาวบ้านก็จะเตรียมไปด้วยส่วนหนึ่ง ประเภทเนื้อและผัก ซึ่งการประกอบอาหารก็มักจะผัดให้มีรสเผ็ดนำ เพื่อที่จะทำให้รับประทานข้าวได้มากขึ้น ชดเชยแรงงานที่เสียไป

การดำเนินงานในส่วนของคุณพ่อชื่น คุณแม่สัตบุรุษที่วัด ส่วนกลุ่มที่ไปเกาะช้าง มอบหมายให้คุณพ่อเอมิล อารีพรอด ซึ่งเป็นปลัดในสมัยนั้น ไปร่วมทีม ซึ่งคุณพ่อเอมิลก็มีอายุมากแล้ว แต่ก็ไปช่วยทำมิสซาและเป็นกำลังใจให้สัตบุรุษ คุณพ่อเอมิลมีโอกาสร่วมขนหินไม่กี่ครั้ง ก็ย้ายไปประจำอยู่ที่เขตจังหวัดปราจีนบุรี คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ มาเป็นปลัดแทน ซึ่งในขณะนั้น คุณพ่อวิจิตรถือว่าเป็นสงฆ์หนุ่ม ยังแข็งแรงดี จึงไปเกาะช้างร่วมกับสัตบุรุษแทนคุณพ่อเอมิล จนเสร็จสิ้นการขนหิน แต่คุณพ่อวิจิตรยังไม่หยุดแค่นั้น คุณพ่อวิจิตรได้เริ่มวางแผน เพื่อจะแกะรูปพระเยซูเจ้าถูกตรึงกางเขนรูปใหญ่ (ที่ติดอยู่ผนังเหนือพระแท่นในปัจจุบัน) ควบคู่ไปกับการก่อสร้างด้านอื่น ๆ ด้วย การทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการขนหินมานั้น น่าจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของวัดไปได้ส่วนหนึ่ง แต่ก็ต้องผิดหวัง เมื่อนายช่างบอกว่าหินเหล่านี้ใช้ไม่ได้ เพราะเป็นหินน้ำเค็ม จะทำให้เกิดสนิมภายใน จึงนำหินเหล่านี้ไปถมทำกำแพงกันดินแทน บริเวณหลังวัดปัจจุบัน ไปจนถึงวัดสำรอง (บริเวณโรงเรียนหลังไม้ในปัจจุบัน) หลังจากนั้นจึงต้องไปเอาหินจากเขาสุกไพลย์แทน แม้การทุ่มเทเรื่องการขนหินจะล้มเหลว แต่การรวมพลังน้ำใจของสัตบุรุษกลับแข็งแรงยิ่งขึ้น เพื่อจะเตรียมงานขึ้นต่อไป

นอกจากหินที่ทางวัดพยายามหามาเพื่อจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายแล้ว แต่ก็ไม่เป็นอย่างที่คิด ดังนั้น คงเหลืออีกอย่างหนึ่งคือ ทราย ที่จะช่วยประหยัดงบประมาณ ด้วยธรรมชาติของวัดอยู่ในพื้นที่น้ำจืด โกลีภูเขา แหล่งหาทรายมาใช้ค่อนข้างง่าย ประกอบกับความพร้อมด้านกำลังคนขนย้าย เพราะทุกเพศ ทุกวัย สามารถช่วยกันได้หมด ดังที่จะกล่าวต่อไป

แหล่งทรายแหล่งแรกคือ คลองขลุ (หลังบ้านพักพระสงฆ์ในปัจจุบัน) เป็นทรายที่สะอาด และมีทรายในคลองมาก จากเขาลงยาวจนถึงเขตเกาะลอย แหล่งที่สองคือ คลองเล็ก (แยกจากบ้านนายเทียม อนุพร ขนานกับถนนไปทางโรงเรียน ด้านหลังวัดในปัจจุบัน) แหล่งที่สามต้องล่องเรือขึ้นไปใกล้เทศบาลเมืองขลุจนถึงคลองซึ่ง ใกล้วัดท่าม่วง แหล่งที่สี่ เป็นทรายขาวละเอียด ที่ใช้ถมภายในตัววัด ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากวัดมากนัก (บริเวณแถววันยาวล่าง หลังโรงเรียนขลุรัชดาภิเษกในปัจจุบัน) ต้องใช้รถเป็นพาหนะขน แหล่งทรายอื่น ๆ ที่ทางวัดรู้ จะไม่พังกำลังของพลังสัตบุรุษได้ การขนทรายในแต่ละที่ ไม่ต่างกันมากนัก การขนจากคลองจะขนเมื่อน้ำแห้ง ผู้ขนทุกเพศทุกวัยจะยืนต่อแถวกันประมาณหนึ่งช่วงแขน เมื่อคนชุดใส่กระป๋องแล้วก็จะส่งต่อกันไปเป็นทอด ๆ ไปที่บริเวณวัด หากขนมาทางเรือ ก็จะตักจากเรือส่งต่อ ๆ กันขึ้นบริเวณวัดเช่นกัน เมื่อหมดลาก็จะรีบกลับไปจุดต่อ หมุนเวียนกันเช่นนี้จนถึง 5 โมงเย็น เป็นอันหยุดการทำงานของอาทิตย์นั้น การทำเช่นนี้ ใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะได้เพียงพอ

บรรยากาศในการทำงาน ถ้าจะคิดว่าเป็นความรับผิดชอบของสัตบุรุษในการสร้างวัดโดยตรงของเขาก็ได้ เป็นที่รู้กันว่า หลังมิสซาวันอาทิตย์ ทุกคนจะกลับไปบ้าน เปลี่ยนเสื้อผ้า ชุดทำงานทันที แล้วกลับมารวมกันที่วัด สำหรับผู้มีเรือ ก็จะนำเรือมาพร้อมกันที่คลองหลังวัด เมื่อทุกอย่างพร้อม ก็จะเริ่มปฏิบัติงานทันที ผู้ที่มามือเปล่าก็จะเริ่มขนทรายบริเวณรอบ ๆ วัดนำมาใส่ในตัววัด ทำกันอย่างสนุกสนาน อาจเป็นเพราะว่า ทุกคนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องการสร้างบ้านให้พระ และความสัมพันธ์ของสัตบุรุษต่างก็เป็นญาติพี่น้องกันทั้งนั้น ส่วนธรรมดาในช่วงกลางคืนจะมีทรายให้ขนทุกคืน โดยทางวัดได้ซื้อรถบรรทุกเก่า ๆ คันหนึ่ง (ยี่ห้อเบ็นซ์) รุ่นที่ต้องหมุนหน้ารถเพื่อสตาร์ทเครื่อง โดยเริ่มแรก ให้นายเกาะ ลูกน้องของนายอนุพันธ์ ปลาทอง ประธานกรรมการวัดเป็นคนขับรถ โดยไปขนทรายจากตำบลซึ่ง มากองไว้

การสร้างวัดช่วงกลางคืน ถือว่าเป็นกิจวัตรของสัตบุรุษทุกคน และทุกคนก็จะรู้กันเองว่าทุกคำ ต้องมารวมกันที่วัด โดยใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าของวัดเป็นเครื่องในการให้แสงสว่าง สมัยที่สร้างวัดทุกวันจะมีมิสซาเฉพาะเวลาเช้าเวลา 06.30 น. ช่วงค่ำทุกคนจะว่าง สิ่งที่ทำกันก็แค่ฟังละครวิทยุ โทรทัศน์มีน้อยบ้านที่จะมีกัน จึงเป็น โอกาสดีที่ทางวัดต้องการใช้แรงงาน ทุกวันเวลา 18.00 น. จะได้ยินเสียงเพลงจากทางวัดดังขึ้น คือเพลง The Young Ones ของ Cliff Richard เสียงเพลงนี้เป็นสัญญาณบอกให้รู้ว่า คืนนี้มีการขนทรายเข้าวัด เวลา 18.30 น. สัตบุรุษเริ่มทยอยกันรวมตัวกันที่หน้าวัดทุกเพศทุกวัย รวมถึงพี่น้องชาวพุทธที่อยู่บริเวณหมู่บ้านก็มาร่วมด้วย ในการร่วมกิจกรรมอย่างนี้มีไม่มาเพื่อแค่การขนทราย แต่มากกว่านั้นคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความสามัคคีในชุมชนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญเป็นการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันให้กับคนต่างศาสนาได้เห็น จนเป็นที่กล่าวขานของชาวพุทธในเขตอำเภอขลุ ซึ่งกล่าวว่า “พวกคนญวน เขาเป็นหนึ่งเดียวกันดีมาก มีความพร้อมใจกันดีเหลือเกิน”

เวลาประมาณ 19.30 น. เริ่มการขนทราย ทุกคนจะยืนต่อแถวหน้ากระดานห่างกันประมาณช่วงละหนึ่งวา หัวแถวอยู่ที่กองทราย ปลายแถวอยู่ที่เป้าหมายที่จะถม การทำงานเป็นไปด้วยความสนุกสนาน ระหว่างการขน มีการหยอกล้อกันสร้างเสียงเฮฮาได้ตลอด คุณพ่อขึ้นจะคอยเดินดูแลทั่วไปในบริเวณวัด บางครั้งเด็ก ๆ เหนื่อย - เมื่อย ออกนอกแถว คุณพ่อขึ้นผ่านมาเห็นก็จะเข้าแทรกแทนช่องว่างนั้นทันที บรรยากาศของพ่อ-ลูก ทำงานกันอย่างสนุกสนาน จนถึงเวลาประมาณห้าทุ่มทุกคืน เป็นระยะเวลาพิเศษ ๆ คุณพ่อขึ้น เป็นคุณพ่อที่ดีและเป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยมที่สุดของวัดชลุ่ง คุณพ่อเรียกสัตบุรุษมาทำงานกันทุกคืน แต่คุณพ่อก็มิได้ปล่อยให้กลับบ้านพร้อมกับความเหน็ดเหนื่อย คุณพ่อได้จัดหน่วยบริการน้ำดื่ม เดินบริการถึงที่ เสร็จจากขนทรายแล้วก็ยังมีข้าวต้มขาว/ข้าวต้มเครื่อง/ลอดช่องและถั่วเขียวต้มน้ำตาล สลับกันไปให้กินทุกคืนไม่มีอัน

ในส่วนของเรือและรถ เมื่อเสร็จสิ้นงานแล้วก็จำหน่ายให้กับคนอื่นเพื่อนำเงินมาใช้ในการก่อสร้างต่อไป

ในระหว่างการก่อสร้างวัดดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและราบรื่น คุณพ่อเอมิลได้รับคำสั่งย้ายไปอยู่ปราจีนบุรี และคุณพ่อวิจิตร ไตรภพ มาแทน คุณพ่อได้เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยงานอภิบาลได้อย่างมาก ซึ่งสามารถพูดได้ว่า แม้งานสร้างวัดจะก้าวหน้า แต่งานอภิบาลก็ไม่ได้ลดลงเลย เช่น การฟังแก้บาป - สอนคำสอน และการปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ แต่สิ่งที่ลดลงเรื่อย ๆ จนทำให้คุณพ่อขึ้นต้องคืนรนอยู่เสมอก็คือ งบประมาณ คุณพ่อขึ้นต้องขึ้นลงกรุงเทพฯ เป็นประจำ แต่ก็ไม่ยอมให้งานก่อสร้างเสีย คุณพ่อยอมเหนื่อยยากโดยเดินทางเข้ากรุงเทพฯ แบบไปเช้า เย็นกลับ ซึ่งในการคมนาคมในปี พ.ศ. 2507 ยังต้องอาศัยรถโดยสารสี่ล้อ (รถหวานเย็น) การเดินทางจากชลุ่งถึงกรุงเทพฯ ใช้เวลาเดินทางไม่ต่ำกว่า 7 ชั่วโมง และจากกรุงเทพฯ กลับชลุ่งอีกกว่า 7 ชั่วโมง เพื่อให้การก่อสร้างวัดบรรลุผลให้ได้

ยุคขยายตัวของชุมชนทางศาสนา

24 เมษายน ค.ศ. 1965 (พ.ศ. 2508) มีการเสกและวางศิลาฤกษ์ วัดหลังใหม่ โดยพระสังฆราช ฟ.สงวน สุวรรณศรี โดยเนื้อหาในแผ่นศิลามีข้อความว่า

“โบสถ์นี้/สร้างเพื่อถวายเกียรติแด่พระหฤทัยเยซู / ในสมณสมัยสันตะปาปาเปาโลที่ 6 / สมัยฝรั่งเศสเซอร์สวงวน / รัชสมัยภูมิพลอดุลยเดช / โบสถ์นี้ได้เสกในปี ค.ศ. 1965”

วัดหลังใหม่ดำเนินการเสร็จไปแล้ว 75 เปอร์เซ็นต์ คุณพ่อเคยให้บริษัทรับเหมาก่อสร้างที่เชื่อถือได้ ประเมินราคาค่าก่อสร้างแล้ว ทราบว่า ถ้าหากต่ำกว่าหนึ่งล้านบาท จะไม่มีใครกล้ารับงานนี้ แต่คุณพ่อ ท่านได้ลงมือสร้างด้วยเงินเพียง สามแสนบาท และงานเสร็จไปแล้วเจ็ดสิบห้าเปอร์เซ็นต์ เท่ากับเป็นเงิน 750,000.- บาท เงินส่วนที่เกินมา 450,000.- บาทมาจากไหน ก็มาจากแรงงาน

และความเสียสละ ของบรรดาสัตบุรุษวัดขลุง กับเงินที่คุณพ่อได้รับจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาค จากแหล่งต่าง ๆ นั้นเอง

คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ ซึ่งเป็นคุณพ่อปลัดในขณะนั้น ก็ได้ช่วยแกะสลักรูปกางเขน (ติดผนังหลังพระแท่น) ด้วยไม้กระทอน ซึ่งคุณพ่อก็กู้มเทแกะด้วยความตั้งใจและอดทน (คุณพ่อ วิจิตรเล่าว่า บางครั้งไม้ ที่ใช้แกะ ก็แตกแยก เนื่องจากเป็นไม้ใหม่ ทำให้คุณพ่อต้องเริ่มแกะใหม่)

ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) คุณพ่อวิโอลา วรศิลป์ มารับตำแหน่งเจ้าวัดแทน การก่อสร้าง จึงดำเนินการต่อไปได้ ด้วยดี แต่เนื่องจากทุนในการสร้างวัดมีไม่มากนัก จำต้องค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นกว่าจะเสร็จสมบูรณ์ จึงต้องใช้เวลาจนถึง 6 ปีเต็ม ลานวัดและใต้ถุนวัด แต่ก่อนมีน้ำท่วม เฉอะแฉะ บัดนี้ ได้ถูกถมให้สูงขึ้นพื้นน้ำ ลานวัดได้ขยายให้กว้างขึ้น โดยรื้อสิ่งปลูกสร้างเก่า ๆ ออกไป ทำให้ดูสะอาดตา ในสมัยของคุณพ่อ ก็มีจำนวนสัตบุรุษเพิ่มมากยิ่งขึ้น

วันอาทิตย์ที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ. 1967 (พ.ศ. 2510) คุณพ่อวิจิตร ไตรภพ ปลัดวัดขลุง เรียกประชุม และจัดตั้ง สมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล คณะพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า ขลุง

วันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1969 (พ.ศ. 2512) สมัยของคุณพ่อวิโอลา มีการดำเนินการก่อตั้ง “กลุ่มเครดิตยูเนียนศรีหฤทัย” โดยมอบหมายให้คุณพ่อสีลม ไชยเผือก ผู้ช่วยเจ้าวัด เป็นผู้ดำเนินการ ดูแล

ในสมัยคุณพ่อวิโอลา วรศิลป์ มีการจัดตั้ง “คณะแม่ครัว วัดพระหฤทัย ขลุง” ขึ้น คุณพ่อ ได้ก่อสร้างฐานของหอประชุมศรีหฤทัยไว้ เพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมผู้คนจำนวนมาก ๆ และเป็น กิจลักษณะ จะได้ไม่ต้องใช้ภายในวัด

ในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) มีพิธีเสกวัดหลังใหม่ โดยมีพระคุณเจ้าสงวน สุวรรณศรี เป็นประธานในพิธี

9 มกราคม ค.ศ. 1972 (พ.ศ. 2515) สังฆานุกร เปโตร ประยูร นามวงศ์ ลูกวัดขลุง เข้ารับ การบวชเป็นพระสงฆ์ ณ วัดพระหฤทัย ขลุง

30 มีนาคม ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) มีการก่อตั้ง คณะโดเบีย ซึ่งเป็นกลุ่มของสัตบุรุษ โดยการนำของนายราษฎร์ พูลกิจ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ก.ช่วยเหลือกิจการของวัดทางด้านที่เกี่ยวกับ สุสาน ข.ช่วยเหลือสัตบุรุษวัดขลุง ในการจัดการศพโดยไม่คิดค่าตอบแทน

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) คุณพ่อบรรจง พานูพันธ์ ปลัดวัดขลุง คุณพ่อ มีความสามารถ ทางด้านการดนตรี จึงจัดให้มีการรวมกลุ่มกัน โดยใช้ชื่อว่า “ชมรมเยาวชนพัฒนา” โดยในช่วงแรก ๆ คุณพ่อใช้กีฬาบาสเกตบอล เป็นกิจกรรมรวมกลุ่มเยาวชน มอบหมายให้ นายมาวิน อนุพร เป็นหัวหน้าในการฝึกซ้อม และประธานชมรมฯ ชมรมเยาวชนพัฒนา นี้ แบ่งเป็น กลุ่มย่อย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเสือดาว กลุ่มเยาวชนหญิง กลุ่มอีเกิ้ล และกลุ่มน้องใหม่ โดยช่วยเหลือ

กิจกรรมของทางวัด ทั้งในด้านการพัฒนา และด้านการขับร้องเพลง มีการตั้งวงดนตรีเยาวชน ใช้ชื่อวงว่า “บลูเบิร์ด” มีนายเผด็จ ไทยตรง เป็นหัวหน้าวง นายลำสัน ถัดลอย นายสมควร ภัทรวิจิตร นายไกรวัลย์ ไทยตรง ฯลฯ และจะเป็นวงดนตรีหลักในพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ โดยเฉพาะโอกาสฉลองวัด ร่วมกับนักขับร้องเยาวชน ชาย - หญิง ของวัดชลุง

ปี ค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) คุณพ่อแสวง สามิภักดิ์ เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด คุณพ่อแสวง ได้พัฒนาวัดชลุง ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านงานสุสาน ซึ่งคุณพ่อได้ทำการขยายสุสานให้กว้างขวางกว่าเดิม โดยซื้อที่ดินของนายหว่าง นามวงษ์ และใช้ดินลูกรังถมขยายพื้นที่ออกไปทางด้านหลังสุสาน ในช่วงที่ยังไม่ได้ประโยชน์อะไร ก็ให้เด็ก ๆ สัตบุรุษใช้เป็นสนามกีฬาชั่วคราว ซึ่งสมัยนั้นก็ใช้เป็นที่แข่งขันฟุตบอลกัน ในปีนี้เอง มีการเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษา โรงเรียนจึงยุบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 และเปิดระดับอนุบาล 1 - 3 ขึ้นแทน

ปี ค.ศ. 1980 (พ.ศ. 2523) คุณพ่อบรรจง พานูพันธ์ เป็นเจ้าอาวาส มีนายสุเมธ ศรีรัตนานันท์ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอชลุง ในสมัยของคุณพ่อบรรจงนี้ด้านงานเยาวชน มีความเฟื่องฟูมาก

2 พฤษภาคม ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า ชลุง จัดฉลองครบรอบ 100 ปี

25 ธันวาคม ค.ศ. 1983 (พ.ศ. 2526) พระคุณเจ้าเทียนชัย สมานจิต เป็นประธานในพิธีเปิดหอประชุมศรีหฤทัย โดยนายเพชร นามวงษ์ เป็นประธานสภาวัดในสมัยนั้นการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบ ๆ วัด เป็นสวนหย่อม และบ้านพักพระสงฆ์ด้วย

20 มกราคม ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) มีการจัดตั้งกลุ่ม “ครูคาทอลิก วัดพระหฤทัย ชลุง”

ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) คุณพ่อมานพ ปรีชาวุฒิ เป็นเจ้าอาวาส มีการปรับปรุงภายในบ้านพักพระสงฆ์

เดือนตุลาคม ค.ศ. 1988 (พ.ศ. 2531) มีการจัดตั้งกลุ่ม “ส่งเสริมชีวิตครอบครัว วัดพระหฤทัย ชลุง” (สชค.วัดชลุง)

ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) คุณพ่อวามิซ คูโรวาท เป็นเจ้าอาวาส มีนายอานนท์ พรหมนารถ เป็นนายอำเภอชลุง คุณพ่อได้ทำหลังคาวัดใหม่ เนื่องจากการใช้งานมานานทำให้เสื่อมสภาพ และทำการตีเพดานรอบวัดด้านนอกเป็นแบบซี่ไม้เพื่อป้องกันนกเข้าไปทำความสกปรกในวัด และปรับปรุงพื้นที่ปูรอบวัดให้สวยงามสะอาดตาโดยใช้ปูนผสมเป็นสีแดง

ปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) มีครอบครัวสัตบุรุษผู้ใจบุญบริจาคเงินสร้างศาลาเพื่อใช้ทำพิธีปลงศพ ที่สุสาน โดยใช้ชื่อศาลาว่า “เอิบ-อรรณาพยอม ศรีอุทัย”

ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) คุณพ่อสมศักดิ์ นามกร เป็นเจ้าอาวาส มีการสร้างอาคารสันติสุข (หรือที่เรียกว่า ศาลาพักศพ) ขึ้นที่สุสาน เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ คุณพ่อเห็นว่าบริเวณรอบ ๆ วัดเป็นถนนดินไม่สะดวกในหลาย ๆ ด้านจึงดำเนินการสร้างถนนคอนกรีตรอบวัด

3 มิถุนายน 1995 (พ.ศ. 2538) วันฉลองวัด สังฆานุกร ยอห์นอเนก นามวงษ์ ลูกวัดขลุ่ย เข้าพิธีบวชเป็นพระสงฆ์ โดยพระคุณเจ้าเทียนชัย สมานจิต

วันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) มีการจัดตั้ง “กองทุนคุณพ่อขึ้น เพื่อศรีหฤทัย” โดยนำเงินที่เหลือจากการสร้างอนุสรณ์สถานคุณพ่อขึ้น และเงินรายได้จากงานชุมนุมศิษย์เก่าโรงเรียนศรีหฤทัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำดอกเบียมาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อแจกทุน และจ่ายค่าอาหารกลางวัน แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนศรีหฤทัย และ/หรือ ศิษย์เก่าที่มีผลการเรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา

ค.ศ. 1997 (พ.ศ. 2540) คุณพ่อเห็นว่าหอรบหลังเดิม ซึ่งติดกับตัวอาคารของวัด มีสภาพทรุดโทรม ไม่แข็งแรง ซึ่งเป็นผลมาจากน้ำฝน ที่รั่วซึมมาจากยอดหอ ไม่สามารถแขวนระฆังได้ จึงตัดสินใจสร้างหอรบหลังใหม่ขึ้นคู่ขนานไปกับหอรบหลังเดิม บริเวณด้านหลังวัด ซึ่งเดิมที่ประชุมสภาอภิบาลวัด พิจารณากันหลายครั้ง เพื่อตัดสินใจว่าจะสร้างไว้บริเวณหน้าวัดหรือหลังวัด

ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) บ้านพักพระสงฆ์ ซึ่งเป็นไม้ มีสภาพทรุดโทรมมาก จึงดำเนินการสร้างบ้านพักพระสงฆ์ใหม่ ให้ทันสมัยโดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาส่วนหนึ่งด้วย ทั้งนี้คุณพ่อสมศักดิ์ได้ย้ายไปพักที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยขลุ่ยจำกัด ด้านหลังวัดเป็นการชั่วคราว

ปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) คุณพ่อปรีชา สุกุลอ่อน เป็นเจ้าอาวาส

25 มิถุนายน ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) เปลี่ยนม้านั่งในวัดใหม่ โดยสั่งทำจำนวน 125 ตัว งบประมาณ 525,000.-บาท โดยมีผู้บริจาคทั้งสิ้น 430,615.-บาท ตั้งราคาบริจาคไว้ที่ตัวละ 3,000.- บาท

30 มกราคม ค.ศ. 2001 (พ.ศ. 2544) ก่อสร้างบ้านพักพระสงฆ์หลังใหม่เสร็จ คงเหลือเฉพาะกำแพงและรอบ ๆ บ้าน และดำเนินการสร้างอาคาร 2 ชั้น โดยชั้นล่างเป็นที่จอดรถ ห้องน้ำที่ทำครัว ส่วนชั้นบนใช้เป็นห้องประชุม และเสกบ้านพักพระสงฆ์ในวันที่ 2 มิถุนายน โดยสิ้นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 4,831,726.- บาท ห้องครัว-ห้องประชุม 662,138.- บาท รวมทั้งสิ้น 5,493,861.- บาทต่อเติมด้านหลังอาคารสันติสุขสำหรับทำเป็นที่ประกอบอาหาร มีห้องเก็บ โดยนำวัสดุเก่า ที่มีอยู่ไปใช้เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ สิ้นค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 132,430.- บาท

มีการรังวัดเขตแดนของผู้เช่าที่ดินวัดแต่ละรายใหม่ รวม 3 เขต คือ เขตวัด เขตแสนสุข และเขตสันติสุข

4 พฤศจิกายน ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) มีการซ่อมแซมวัดครั้งใหญ่ โดยจ้างบริษัท แบลล์เมซง จำกัด เป็นผู้ซ่อมแซม เนื่องจากพื้นภายในวัดทรุด ทำให้เกิดรอยแตกร้าวเป็นหลุม มีการรื้อพื้นวัดออกทั้งหมด แล้วสร้างขึ้นมาใหม่รวมไปถึงพระแท่นด้วย ในการนี้มีการตัดหอรระฆังเดิมที่ติดกับตัวอาคารวัดลง ในการนี้ต้องไ้ใช้งบทั้งสิ้น 5,203,625.-บาท รั้บบริจาคมาทั้งสิ้น 4,708,759.-บาท และได้ย้ายที่ประกอบมิสซาไปใช้ที่หอประชุมศรีหฤทัย เป็นการชั่วคราว

ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) คุณพ่อเสกสม กิจมงคล เป็นเจ้าอาวาส คุณพ่อมาร่วมพัฒนาระบบการบริหารงานของคณะกรรมการสภาอภิบาลวัด ให้เป็นระบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินการจัดทำสารวัดพระหฤทัย ปรับปรุงห้องซาวคริสเตีย โดยสร้างห้องน้ำไว้สำหรับพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดความสะดวก ปูตัวนอนรอบ ๆ บ้านพักพระสงฆ์เพิ่มให้เต็มพื้นที่ ถมดินบริเวณบ่อหลังสุสานให้เต็มเป็นพื้นที่เดียวกัน

ปี ค.ศ. 2007 (พ.ศ. 2550) มีการจัดทำเว็บไซต์ของวัดขลุ้งขึ้นเอง เพื่อใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่เกียรติภูมิ ประวัติ ความเป็นมาของชุมชนวัดขลุ้ง กิจกรรม ข่าวสาร ฯลฯ โดยได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษผู้มีน้ำใจ ช่วยจัดสร้างระบบให้ อันเป็นจุดเริ่มต้นงานสื่อของวัดต่อชาวโลก และจดทะเบียนเว็บไซต์ชื่อ <http://www.watkhlung.org>

สิงหาคม ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยขลุ้ง จำกัด ก่อสร้างอาคารสำนักงานใหม่ เป็นตึก 2 ชั้น

**ผลการศึกษาเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ
นิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าอำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี**

ผลการศึกษาเป็นผลจากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าอำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 217 ราย ผลการศึกษานำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ลิขสิทธิ์สงวนไว้โดยวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามเพศ (n = 217)

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	91	41.90
หญิง	126	58.10
รวม	217	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าเป็นชาย โดยเป็นหญิงร้อยละ 58.1 และเป็นชาย ร้อยละ 41.9

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามอายุ (n = 217)

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40 ปี	42	19.30
40 - 60 ปี	93	42.90
61 ปีขึ้นไป	82	37.80
รวม	217	100.00

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 40 - 60 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.90 รองลงมาคืออายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.80 ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลทางด้านพัฒนาการของชุมชนได้มากที่สุด

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพ (n = 217)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	32	14.80
สมรส	127	58.50
หย่าร้าง	8	3.70
หม้าย	38	17.50
แยกกันอยู่	12	5.50
รวม	217	100.00

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาเป็นหม้าย คิดเป็นร้อยละ 17.50

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการศึกษา (n = 217)

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	6	2.80
ประถมศึกษา	97	44.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	11.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	16	7.40
อนุปริญญา/ปวส.	12	5.50
ปริญญาตรี	54	24.80
สูงกว่าปริญญาตรี	8	3.70
รวม	217	100.00

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.80

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน (n = 217)

การมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	138	63.60
มี	79	36.40
รวม	217	100.00

จากตาราง 6 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ในครอบครัวของกลุ่มคาทอลิก วัดพระธาตุห้วยฯ ขลุนั้น ครอบครัวที่ไม่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.60 ที่เหลือเป็นครอบครัวที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านคิดเป็นร้อยละ 36.40

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่าแบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระธาตุห้วยฯ ขลุนคล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี กล่าวคือ ครอบครัวที่มีพ่อแม่พี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านของชุมชนอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ไม่มีพ่อแม่ ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.70 และมีพ่อแม่ ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านเพียงร้อยละ 37.30 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 15) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระธาตุห้วยฯ ขลุน มีลักษณะสืบทอดแบบแผนการอยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละจำแนกตามกรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน

กรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 1 คน	17	7.80
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 2 คน	25	11.50
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 3 คน	21	9.70
มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 4 คน	10	4.60
รวม	79	36.40

จากตาราง 7 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า กรณีที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านของครอบครัวคาทอลิกวัดพระธาตุห้วยฯ ขลุน ร้อยละ 36.40 มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน

จำนวน 2 คนมากที่สุด ร้อยละ 11.50 รองลงมา มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 3 คน ร้อยละ 9.70 และมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80

จะพบว่าในขณะที่ครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุงเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้นในทางตรงกันข้ามก็จะพบว่าครอบครัวขยายที่มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านนั้นมีแนวโน้มของสมาชิกดังกล่าวลดน้อยลงซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน เพียง 1 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.00 และรองลงมา มีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้าน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 (ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 16)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะทางจากบ้านถึงวัด (n = 217)

ระยะทางจากบ้านถึงวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 2 กิโลเมตร	174	80.20
2 - 3 กิโลเมตร	37	17.10
3 - 4 กิโลเมตร	4	1.80
5 กิโลเมตรขึ้นไป	2	0.90
รวม	217	100.0

จากตาราง 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระยะทางจากบ้านถึงวัดส่วนใหญ่มีระยะทางไม่เกิน 2 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 80.20 รองลงมา มีระยะทางจากบ้านถึงวัด 2 - 3 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 17.10

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า การตั้งถิ่นฐานของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงนั้นยังเกาะกลุ่มเป็นชุมชน (Community) โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางห่างจากบ้านไม่เกิน 2 กิโลเมตรอยู่ถึงร้อยละ 80.20 โดยแบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 5 เขต โดยเขตเกาะลอยและเขตสันติสุขมีพื้นที่ไปสุดที่ทะเลเขตแสนสุขไปสุดที่ซอยจัดสรร เขตวัดเป็นชุมชนที่อยู่ด้านหน้าวัด ไปสุดที่สนามชมรม อำเภอขลุง และเขตตลาดกลุ่มคาทอลิกจะกระจายตัวอยู่บริเวณตลาดขลุง ดังนั้น การตั้งถิ่นฐานจึงมีวิถีที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับการตั้งถิ่นฐานของคาทอลิกที่วัดอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีอาณาเขตแบ่งแยกกับคนกลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัดคือ ชุมชนวัดจันทบุรี ทางตลาดนั้นจะมีเขตแดนไปสุดที่โรงเรียนตั้งเอ็งจันทบุรี ทางหลังวัดโรมันคาทอลิกก็จะไปสุดที่โรงเรียนลาซาลจันทบุรี และอารามคาร์แมล ส่วนทางท่าเรือข้างวัดโรมันคาทอลิกก็จะไปสุดที่วัด ไร่ล้อม

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม (n = 217)

ภูมิลำเนาเดิม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สัตบุรุษวัดขลุง	185	85.30
สัตบุรุษจากวัดอื่น ๆ ในสังฆมณฑล	24	11.00
สัตบุรุษจากสังฆมณฑลอื่น ๆ	8	3.70
รวม	217	100.00

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่วัดขลุงโดยบรรพบุรุษเป็นสัตบุรุษวัดขลุงแต่เดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.30 และเป็นสัตบุรุษจากวัดอื่น ๆ เพียงร้อยละ 14.70

อาจกล่าวได้ว่าครอบครัวคาทอลิกของชุมชนวัดพระฤทธิฯ ขลุงในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นคริสตังดั้งเดิมที่มีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์การพัฒนาของชุมชนวัดพระฤทธิฯขลุง เช่นเดียวกับวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี ซึ่งมีประวัติศาสตร์การพัฒนาของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกมายาวนานถึง 300 ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละจำแนกตามอาชีพของคนในครอบครัว

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ	58	7.50
พนักงานเอกชน	83	10.70
ค้าปลีก	9	1.20
เดินพลอย	8	1.00
รับจ้างทั่วไป	182	23.60
ค้าขาย	167	21.60
ประมง	126	16.30
ธุรกิจส่วนตัวอื่น ๆ	64	8.30
เกษตรกรรม	76	9.80
รวม	773	100.00

จากตาราง 10 พบว่า คนในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.60 รองลงมาคืออาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 21.60 รองลงมาคืออาชีพประมง คิดเป็นร้อยละ 16.30

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า การประกอบอาชีพของคนในครอบครัว ของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้นต่างไปจากเดิม ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพประมงและทอเสื่อ ดังนั้นการประกอบอาชีพของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้น จึงมีรูปแบบคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ หรือเขียนอย่างกำกวม เช่น ค้าขาย มากที่สุด ส่วนอาชีพที่รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้างทั่วไป (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 29)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเข้าที่ดินของวัด (n = 217)

การเข้าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เข้า	173	79.70
เข้า	44	20.30
รวม	217	100.00

จากตาราง 11 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เข้าที่ดินของวัด คิดเป็นร้อยละ 79.70 ส่วนที่เข้าที่ดินของวัด คิดเป็นร้อยละ 20.30

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระยะเวลาการเข้าที่ดินของวัด

ระยะเวลาการเข้าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 25 ปี	4	9.10
25 - 50 ปี	8	18.20
50 ปีขึ้นไป	32	72.70
รวม	44	100.00

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ที่เข้าที่ดินของวัดส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการเข้าที่ดินมากกว่า 50 ปีขึ้นไปถึงร้อยละ 72.70

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละจำแนกตามที่อยู่อาศัยกรณีไม่เช่าที่ดินของวัด

ที่อยู่อาศัยกรณีไม่เช่าที่ดินของวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่ดินของตนเอง	151	87.30
เช่าบ้านจากคนอื่นแต่เป็นที่ดินวัด	4	2.30
เช่าบ้านของบุคคลอื่น	18	10.40
รวม	173	100.00

จากตาราง 13 พบว่า ผู้ที่ไม่เช่าที่ดินของวัดส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.30

จากตาราง 11 ถึงตาราง 13 โดยสรุปแล้วจะพบว่า การเช่าที่ดินของวัดในชุมชนคาทอลิก วัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้นส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินของวัด และคนที่เช่าที่ดินของวัดจะมีระยะเวลาการเช่ามากกว่า 50 ปีขึ้นไป ซึ่งมักจะสืบทอดการเช่าที่ดินไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน ส่วนผู้ที่ไม่เช่าที่ดินของวัดมีที่ดินเป็นของตนเองเป็นส่วนใหญ่ดังนั้นการเช่าที่ดินของวัดในชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนจึงมีวิธึแบบแผนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการเช่าที่ดินของชุมชนคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่ง คาทอลิกส่วนใหญ่ไม่เช่าที่ดินของวัด ถึงร้อยละ 62.00 โดยคนที่เช่าที่ดินของวัดจะมีระยะเวลาการเช่ามากกว่า 50 - 99 ปี มากที่สุด ร้อยละ 63.40 ส่วนครอบครัวที่ไม่เช่าที่ดินของวัดส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ถึงร้อยละ 48.0 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2551 : 30)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัว (n = 217)

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	-
ประถมศึกษา	7	3.20
มัธยมศึกษาตอนต้น	11	5.10
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	17	7.80
อนุปริญญา/ปวส.	21	9.70
ปริญญาตรี	148	68.20
สูงกว่าปริญญาตรี	13	6.00
รวม	217	100.00

จากตาราง 14 พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัวของคาทอลิก วัดพระธาตุฯ ขลุ้งมีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.20 รองลงมา มีการศึกษาสูงสุดในระดับอนุปริญญาหรือ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 9.70

กล่าวโดยสรุปแล้วจะพบว่า สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุ้งนั้นต่างให้ความสำคัญกับการศึกษาเกือบทุกคนวัยเรียน และมักส่งเสริมให้บุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงเท่าที่จะส่งเสริมได้ เพื่อหวังให้ลูกหลานมีงานทำที่ดี มีหน้ามีตาในสังคมต่างจากคาทอลิกที่ อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งจบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.90 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2552 ค : 31)

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (n = 217)

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ทางสังคม	205	94.50
เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	12	5.50
เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคม	-	-
เป็นผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่มทางสังคม	-	-
รวม	217	100.00

จากตาราง 15 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ ทางสังคมถึงร้อยละ 94.50

จะพบว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคาทอลิกวัดพระธาตุฯ ขลุ้งนั้น ยังมีบทบาทน้อยมากเมื่อพิจารณาจากการเป็นสมาชิกกรรมการหรือหัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีวิถีแบบแผนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มใด ๆ ทางสังคม ถึงร้อยละ 97.70 ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีบทบาทตำแหน่งและสถานภาพเฉพาะภายในชุมชนวัดคาทอลิกเป็นหลักจากมิติทางสถานภาพและตำแหน่งทางสังคมดังกล่าวนี้ เราอาจสรุปได้ว่าคาทอลิกในชุมชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันภายในชุมชนของตนเองเป็นสำคัญนั้นอาจจะแสดงว่ายังคงมีความเป็นชุมชนสูงอยู่นั่นเอง (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 35)

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ (n = 217)

การติดตามข่าวสารการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ติดตามเลย	8	3.70
ติดตามนาน ๆ ครั้ง	26	12.00
ติดตามบ่อยครั้งพอสมควร	51	23.50
ติดตามเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน	132	60.80
รวม	217	100.00

จากตาราง 16 พบว่า คาทอลิกวัดพระฤทธิฯ ขลุ้ง ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวันถึงร้อยละ 60.80

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละจำแนกตามแหล่งข่าวที่ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ

แหล่งข่าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	4	1.90
โทรทัศน์	199	95.20
หนังสือพิมพ์	6	2.90
รวม	209	100.00

จากตาราง 17 พบว่า คาทอลิกวัดพระฤทธิฯ ขลุ้งติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ จากโทรทัศน์เป็นหลักมากที่สุด ถึงร้อยละ 95.20

กล่าวโดยสรุปจากกล่าวได้ว่า การติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติของคาทอลิกวัดพระฤทธิฯ ขลุ้งมีการติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติมีวิธีที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งให้ความสนใจติดตามข่าวสารการเมือง คิดเป็นร้อยละ 45.70 และติดตามข่าวสารการเมืองทางโทรทัศน์ ถึงร้อยละ 93.10 ซึ่งแสดงออกถึงความตื่นตัวทางการเมืองที่มีมากกว่าในอดีต โดยติดตามข่าวสารผ่านโทรทัศน์เป็นหลัก (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 36)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ
(n = 217)

การแลกเปลี่ยนข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับใครทั้งสิ้น	39	18.00
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนาน ๆ ครั้ง	151	69.60
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นบ่อยครั้งพอสมควร	19	8.70
เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นเป็นประจำทุกวัน	8	3.70
รวม	217	100.0

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.60 รองลงมา ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับใครทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 18.00

อาจสันนิษฐานได้ว่าการแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ ของคณาภิกษุวัดพระธาตุฯ ขลุนั้น มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่น คิดเป็น 82.00 ซึ่งมีวิถีแบบแผนที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคณาภิกษุที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่ใช้การแลกเปลี่ยนข่าวสารกับคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 62.40 ซึ่งยังคงอาศัยกลไกติดตามข่าวสารการเมืองที่ไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุยปากต่อปากระหว่างคนรู้จักเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชุมชนที่ยังคงมีการติดต่อสื่อสารพบปะหน้าค่าตา (Face to Face) ระหว่างสมาชิกในสังคม (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 37)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง (n = 217)

การเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยผ่าน	204	94.00
เคยผ่าน	13	6.00
รวม	217	100.00

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครอง เป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 94.00

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการอบรมด้านการเมืองการปกครอง (n = 217)

การอบรมด้านการเมืองการปกครอง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยผ่าน	210	96.80
เคยผ่าน	7	3.20
รวม	217	100.00

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยผ่านการอบรมด้านการเมืองการปกครองเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 96.80

จากตาราง 19 และตาราง 20 พบว่า การเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองและการอบรมด้านการเมืองการปกครองของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนั้น น้อยมาก ครอบคลุมซึ่งสมาชิกเคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองมีเพียงร้อยละ 6.00 และผ่านการอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องเพียงร้อยละ 3.20 เท่านั้นซึ่งมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่มีครอบคลุมซึ่งสมาชิกเคยผ่านการเรียนวิชาด้านการเมืองการปกครองเพียงร้อยละ 7.50 และผ่านการอบรมด้านการเมืองการปกครองเพียงร้อยละ 8.5 ซึ่งมีครอบคลุมคาทอลิกได้รับการบ่มเพาะทางการเมืองค่อนข้างน้อยเช่นเดียวกัน (ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์. 2551 : 38)

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง (n = 217)

การมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มี	85	39.20
มีแต่นาน ๆ ครั้ง	97	44.70
มีบ่อยครั้ง	19	8.70
มีการแลกเปลี่ยนกันเสมอ	16	7.40
รวม	217	100.00

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมืองนาน ๆ ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมา ไม่มีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมือง คิดเป็นร้อยละ 39.20

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง
(n = 217)

การร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	208	95.90
เคย	9	4.10
รวม	217	100.0

จากตาราง 22 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองมากที่สุด ถึงร้อยละ 95.90

จากตาราง 21 และตาราง 22 พบว่า คาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุนนั้น มีกลุ่มการพูดคุยในเรื่องการเมืองและการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองค่อนข้างน้อย ซึ่งมีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับการมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมืองและการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองของคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ซึ่งพบว่า สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกจะใช้สภากาแฟมากกว่าการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยตรงอย่างชัดเจน คือ มีการพูดคุยทางการเมือง ร้อยละ 50.20 และมีการร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง เพียงร้อยละ 3.70 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงชีวิตทางการเมืองของคาทอลิกจันทบุรียังเป็นกิจกรรมที่จำกัดตัวอยู่ในชุมชนคาทอลิกเป็นสำคัญ (ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 39)

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละจำแนกตามการล้างบาปของคนในครอบครัว (n = 217)

การล้างบาปของคนในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทุกคน	168	77.40
ไม่ทุกคน	49	22.60
รวม	217	100.0

จากตาราง 23 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในครอบครัวของกลุ่มคาทอลิก วัดพระหฤทัยฯ ขลุงนั้น ล้างบาปทุกคนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.40 ที่เหลือล้างบาปไม่ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 22.60

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่าแบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงคล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี ที่มีการล้างบาปทุกคนในครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การล้างบาปมีความสำคัญ นอกจากจุดมุ่งหมายทางศาสนาก็คือการล้างบาปเป็นประตูไปสู่การสร้างชุมชนคาทอลิก ซึ่งมีอัตลักษณ์เป็นของตัวเองดังนั้นงานอภิบาลของวัดคาทอลิกจึงถือว่าเป็นภารกิจในการที่จะต้องดูแลให้สมาชิกของครอบครัวคาทอลิกมีบทบาทรับผิดชอบล้างบาปทุกคน (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 41-42)

อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯขลุง มีลักษณะการสืบทอดแบบแผนการปฏิบัติตนทางศาสนาของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละจำแนกตามรูปแบบการแต่งงานของคนในครอบครัว

รูปแบบการแต่งงาน	จำนวน (คู่)	ร้อยละ
ไม่เข้าวัด	136	23.40
เข้าวัด	446	76.60
รวม	582	100.00

จากตาราง 24 พบว่า คนในครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุงมีรูปแบบการแต่งงานแบบเข้าวัด มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 76.60

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละจำแนกตามศาสนาที่แต่งงานของคนในครอบครัว

ศาสนาที่แต่งงาน	จำนวน (คู่)	ร้อยละ
ศาสนาคริสต์	184	31.60
ศาสนาพุทธ	397	68.20
ศาสนาอิสลาม	1	0.20
รวม	582	100.00

จากตาราง 25 ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า คนในครอบครัวแต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.20 รองลงมา แต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาคริสต์ คิดเป็นร้อยละ 31.60

จากตาราง 24 และตาราง 25 พบว่า แบบแผนครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก คล้ายคลึงกับอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีที่มีรูปแบบการแต่งงานของคนในครอบครัว มีการเข้าร่วมพิธีแต่งงานในวัด ถึงร้อยละ 78.60 และผู้ที่แต่งงานกับคนในครอบครัวส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ถึงร้อยละ 50.70 (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 42)

อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯขลุง มีลักษณะการสืบทอดแบบแผนการปฏิบัติทางศาสนาของสมาชิกในครอบครัวจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรี

ตาราง 26 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว (n = 217)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่	\bar{X}	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง	เคย			
	จำนวน/ร้อยละ							
1. การเข้าร่วมมิสซา ศีลสมรส	14/ 6.46	42/ 19.36	76/ 35.03	85/ 39.17	-	2.93	ปานกลาง	12
2. การไปร่วมงาน สวดศพ	85/ 39.17	61/ 28.11	44/ 20.28	27/ 12.45	-	3.94	ปานกลาง	8
3. การไปร่วมพิธี บวชพระสงฆ์	2/ 0.93	3/ 1.39	32/ 14.75	168/ 77.42	12/ 5.53	2.15	น้อย	16
4. การมิสซาวัดใหญ่	155/ 71.43	38/ 17.52	15/ 6.92	9/ 4.15	-	4.56	มาก	6
5. การไปร่วมมิสซา เสกป่าช้า	168/ 77.42	42/ 19.36	4/ 1.85	3/ 1.39	-	4.73	มาก	1
6. การไปร่วมงาน ฉลองวัด	157/ 72.35	41/ 18.90	11/ 5.07	8/ 3.69	-	4.60	มาก	5
7. การไปฉลองวัด ที่อื่น	36/ 16.59	47/ 21.66	63/ 29.04	51/ 23.51	20/ 9.22	3.13	ปานกลาง	10

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่	\bar{X}	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง	เคย			
จำนวน/ร้อยละ								
8. การทำปีศาจ	162/	42/	7/	6/				
	74.66	19.36	3.23	2.77	-	4.66	มาก	4
9. การไปร่วมมิสซา	168/	40/	7/	2/				
วันคริสต์มาส	77.42	18.44	3.23	0.93	-	4.72	มาก	2
10. การทำนพวาร								
พระมารดานิจจา	42/	54/	57/	48/	16/			
นุเคราะห์	19.36	24.89	26.27	22.12	7.38	3.27	ปานกลาง	9
11. การไปมิสซา	39/	41/	63/	52/	22/			
วันศุกร์ต้นเดือน	17.98	18.90	29.04	23.97	10.14	3.11	ปานกลาง	11
12. การแก้บาป-	172/	36/	5/	2/	2/			
รับศีลมหาสนิท	79.27	16.59	2.31	0.93	0.93	4.72	มาก	3
13. การสวดภาวนา								
ร่วมกัน	8/	12/	62/	83/	52/			
ในครอบครัว	3.69	5.53	28.58	38.25	23.97	2.27	น้อย	15
14. การไปเฝ้าศีล	132/	28/	12/	34/	11/			
	60.83	12.91	5.53	15.67	5.07	4.09	ปานกลาง	7
15. การรับศีลเจิม	42/	33/	41/	58/	43/			
คนป่วย	19.36	15.21	18.90	26.73	19.82	2.88	ปานกลาง	13
16. การทำพิธีกรรม	7/	10/	33/	99/	68/			
	3.23	4.61	15.21	45.63	31.34	2.03	น้อย	17
17. การไปเดิน	21/	18/	80/	88/	10/			
รูป 14 ภาค	9.68	8.30	36.87	40.56	4.61	2.78	ปานกลาง	14
รวม	-	-	-	-	-	3.56	ปานกลาง	-

จากตาราง 26 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับการปฏิบัติศาสนกิจในเรื่องต่าง ๆ เราสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง ยังมีการปฏิบัติศาสนกิจหรือมีความศรัทธาในระดับปานกลาง

เมื่อจัดระดับการปฏิบัติศาสนกิจของสมาชิกในครอบครัวคาทอลิกออกเป็นกลุ่มเราสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ คือ กิจกรรมที่มีการปฏิบัติมากกิจกรรมที่มีการปฏิบัติปานกลาง และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อย

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติมากมี 6 กิจกรรมเรียงลำดับคือการไปร่วมมิสซาเสกป่าช้าการไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาสการเก็บป-รับศีลมหาสนิทการทำปีสกาการไปร่วมงานฉลองวัดและการไปร่วมมิสซาวัดใหญ่

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติปานกลาง มี 8 กิจกรรมเรียงลำดับคือ การไปเฝ้าศีลการไปร่วมงานสวดศพการทำนพวารพระมารดาในงานเคราะห์การไปฉลองวัดที่อื่นการไปมิสซาวันศุกร์ต้นเดือนการไปร่วมมิสซาศีลสมรส การรับศีลเจิมคนป่วย และการเดินรูป 14 ภาค

กิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติน้อย มี 3 กิจกรรม คือ การสวดภาวนาภายในครอบครัวการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ และการทำพิธีกรรม

เมื่อพิจารณาถึงการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิก จะพบว่ากิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุง มีการปฏิบัติมากตามลำดับคือ การไปร่วมมิสซาเสกป่าช้าการไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาสการเก็บป-รับศีลมหาสนิทการทำปีสกาการไปร่วมงานฉลองวัดและการไปร่วมมิสซาวัดใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกชุมชนอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีมีการปฏิบัติมาก มีจำนวน 6 กิจกรรมตามลำดับคือ การไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาส การไปร่วมมิสซาเสกป่าช้า การไปร่วมงานฉลองวัด การทำปีสกาการไปมิสซาที่วัดใหญ่ และการเก็บป-รับศีล (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 44)

จากผลการศึกษาพบว่า ชีวิตทางศาสนาของชุมชนคาทอลิกของวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีความแตกต่างจากคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลในด้านการปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว ดังนี้

ชุมชนคาทอลิกของวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์น้อย ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลมีการไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน คริสตชนส่วนใหญ่มีฐานะ

ไม่คืนัก การไปร่วมพิธีบวชพระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางทำให้คาทอลิกส่วนใหญ่ไม่ได้เดินทางไปร่วมพิธีดังกล่าว

ส่วนคาทอลิกของวัดพระธาตุยั้งแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการรับศีลเจิมคนป่วย ในระดับปานกลาง ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล มีการรับศีลเจิมคนป่วยน้อย อาจมีผลมาจากเดิมการรับศีลเจิมคนป่วย ตามปกติแล้วผู้ที่รับศีลนี้ คือ ผู้ป่วยที่อยู่ในอันตรายว่าจะเสียชีวิต คือ ผู้ป่วยหนัก เท่านั้น แต่ในปัจจุบันการรับศีลเจิมคนป่วย แม้ไม่ได้ป่วยไข้ก็สามารถรับศีลนี้ได้เหมือนกัน เช่น ในกรณีของผู้สูงอายุ จึงมีหลายแห่งนิยมโปรดศีลเจิมฯ แก่บรรดาผู้อาวุโส ในโอกาสสำคัญ เช่น วันผู้สูงอายุ หรือมีการเจิมในวันผู้ป่วยสากล จึงมีผู้เข้าร่วมรับศีลเจิมคนป่วยสำหรับคนทั่วไปด้วย

ในด้านการทำพิธีกรรมของคาทอลิกวัดพระธาตุยั้งแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง อยู่ในระดับน้อย เมื่อเทียบกับคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล ที่มีการทำพิธีกรรมในระดับปานกลางนั้น อาจสันนิษฐานได้ว่า คาทอลิกวัดพระธาตุยั้งแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการปฏิบัติการทำพิธีกรรมที่ลดลงจากในอดีต อาจเป็นเพราะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย กระแสค่านิยมของวัตถุนิยมและบริโภคนิยมทำให้ความเชื่อและความศรัทธาในหมู่เยาวชนปัจจุบันลดน้อยลง

ตาราง 27 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวัน (n = 217)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่	\bar{X}	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง	เคย			
	จำนวน/ร้อยละ							
1. การช่วยเหลือคน ยากจน	2/ 0.93	4/ 1.85	12/ 5.53	165/ 76.04	34/ 15.67	1.97	น้อย	1
2. การช่วยเหลือ คนติดคุก/ ผู้ถูกจองจำ	-	-	3/ 1.39	21/ 9.68	193/ 88.94	1.13	น้อย	4
3. การช่วยเหลือ ผู้สูงอายุ	6/ 2.77	11/ 5.07	19/ 8.6	96/ 44.24	85/ 39.17	1.88	น้อย	2
4. การช่วยคนติดเฮคส์	2/ 0.93	2/ 0.93	8/ 3.69	11/ 5.07	194/ 89.40	1.19	น้อย	3
รวม	-	-	-	-	-	1.55	น้อย	-

จากตาราง 27 ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับการประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตประจำวันของสมาชิกครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ้ง พบว่า เมื่อจัดลำดับการประยุกต์ใช้ศาสนธรรมในชีวิตประจำวันของสมาชิกครอบครัวคาทอลิก จะเห็นว่ากิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรมตามตารางข้างต้น ได้แก่ การช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือผู้สูงอายุ การช่วยคนติดเอดส์ การช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำ ตามลำดับซึ่งมีการประยุกต์ศาสนา ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมทางศาสนาที่สมาชิกในครอบครัวคาทอลิกอาสนวิหาร พระนางมารีอาฯ จันทบุรี มีการปฏิบัติปานกลาง มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือ การช่วยเหลือคนยากจน การช่วยเหลือผู้สูงอายุ และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อย มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือ การช่วยคนติดเอดส์ การช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำ ตามลำดับซึ่งสรุปโดยภาพรวม มีการประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับน้อย (ชยยนต์ ประดิษฐศิลป์, 2551 : 45)

เมื่อพิจารณาถึงการประยุกต์ใช้ศาสนาในชีวิตประจำวันพบว่าสมาชิกในครอบครัวของคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุ้ง มีการนำศาสนธรรมมาใช้กันน้อยในการดำเนินชีวิต ในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล มีการช่วยเหลือคนยากจน และผู้สูงอายุในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีความฝืดเคือง จึงเป็นภาวะวิกฤติทางสังคมเมื่อบุคคลในสังคมมีมากขึ้นความเห็นแก่ตัวจึงมากขึ้น

ตาราง 28 ร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับการมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่น (n = 217)

ข้อความ	เป็น	บ่อย	ปาน	นาน ๆ	ไม่เคย	\bar{X}	การแปล ความหมาย	ลำดับ
	ประจำ	ครั้ง	กลาง	ครั้ง				
	จำนวน/ร้อยละ							
1. คนในครอบครัวเคย								
พูดคุยติดต่อกับ	217/							
คนนับถือศาสนาอื่น	100.00	-	-	-	-	5.00	มาก	1
2. คนในครอบครัวไป	8/	11/	15/	181/	2/			
ร่วมพิธีของศาสนาอื่น	3.69	5.07	6.92	83.41	0.93	2.28	น้อย	2
3. คนในครอบครัวชวน								
เพื่อนต่างศาสนา	2/	3/	23/	107/	82/			
ร่วมพิธีของคาทอลิก	0.93	1.39	10.60	49.31	37.79	1.79	น้อย	3
รวม	-	-	-	-	-	3.03	น้อย	-

จากตาราง 28 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตทางศาสนาของครอบครัวคาทอลิกโดยพิจารณาถึงระดับความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อศาสนาอื่นเราสามารถสรุปในภาพรวมได้ว่าคาทอลิกในชุมชนวัดพระหฤทัยฯ ขลุงมีกิจกรรมศาสนสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยกล่าวคือสมาชิกในครอบครัวคาทอลิกมีการพูดคุยติดต่อกับศาสนิกชนอื่นมากในขณะที่ไปร่วมพิธีกรรมของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมกิจกรรมของคาทอลิกน้อย ซึ่งยังคงความเป็นอัตลักษณ์ทางด้านความเชื่อทางศาสนาอย่างมาก

เมื่อเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นของครอบครัวคาทอลิกอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีมีการปฏิบัติมาก จำนวน 1 กิจกรรม คือ คนในครอบครัวเคยพูดคุยติดต่อกับคนนับถือศาสนาอื่น และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติปานกลาง มีจำนวน 2 กิจกรรมตามลำดับ คือ คนในครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่น คนในครอบครัวชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิก ซึ่งสรุปโดยภาพรวมความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นอยู่ในระดับปานกลาง (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2551 : 46)

เมื่อพิจารณาถึงการมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่นพบว่า สมาชิกของครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง ไปร่วมพิธีของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิกมีอยู่ในระดับน้อยในขณะที่คาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมลมีสมาชิกของครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่นและชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิกมีอยู่ในระดับปานกลาง อาจสันนิษฐานได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้แบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นอาวุโส ซึ่งมีความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอยู่ในเกณฑ์ที่สูง ประกอบกับมีการปฏิบัติสัมพันธ์เฉพาะคนในชุมชนคาทอลิกเช่นเดียวกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 5 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารแม่นางมารีอา ปฎิสนธินิรมลไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ เอกสารของวัดโรมันคาทอลิกและสังฆมณฑล จดหมายเหตุของธรรมทูต เอกสารจากหอจดหมายเหตุ รวมถึงเอกสารจากทางราชการ เป็นต้น

1.1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์มาแล้วระดับหนึ่ง เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ตำรา บทความวิชาการ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.2 การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured Interview) คือ

1.2.1 การสัมภาษณ์ที่มีแนวสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์ในที่นี่จะกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key - informant) ได้แก่ ผู้อาวุโสที่รู้เรื่องเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยอย่างดี คือ

- 1) กลุ่มนักบวช ได้แก่ คุณพ่อ และซิสเตอร์
- 2) กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้นำกิจการทางศาสนาของวัด เช่น ประธาน หรือ กรรมการสภาอภิบาลวัด ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น

2. การตรวจสอบข้อมูล

ในที่นี่จะตรวจสอบข้อมูลโดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่า มีความสอดคล้องกับเอกสารทางประวัติศาสตร์หรือไม่

2.2 การตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารว่า มีความถูกต้อง มีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยหรือไม่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ใช้ในงานวิจัยนี้จะเป็นการตีความในลักษณะต่าง ๆ คือ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการกับข้อมูลที่ได้มาดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกต จากการสัมภาษณ์ และจากเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบกันแล้วผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูลเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ประเมินคุณภาพของข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัย

3.2 การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยตรง ได้กระทำเมื่อผู้วิจัยได้อ่านบททวนข้อมูลที่จดบันทึกไว้ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลหลักฟังเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจของผู้ให้ข้อมูล

3.3 การตรวจสอบด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและเก็บข้อมูลมาตรวจสอบว่าแต่ละประเด็นตรงกันหรือไม่ หรือสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไรหากปรากฏว่าแต่ละประเด็นที่ตรวจสอบมีผู้ให้ข้อมูลไม่ตรงกันผู้วิจัยต้องกลับไปตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลจนได้ข้อมูลที่ตรงกัน

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ประกอบกัน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แบบสร้างข้อสรุปโดยจำแนกประเภทข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามขั้นตอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนถึงปัจจุบันที่ส่ง

ผลกระทบต่อสังคมในชุมชนซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลกระบวนการของปรากฏการณ์ความเป็นเหตุเป็นผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

3.5 เสนอรายงานผลการศึกษาคำวิจัยโดยข้อมูลเชิงคุณลักษณะจะนำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

การวิจัยเชิงสำรวจ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ ครอบครัวคาทอลิกของวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งหมด 473 ครอบครัว (ข้อมูลจากวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี)

การกำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) จะใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) กำหนดขนาดของตัวอย่าง จำนวน 217 ครอบครัว

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sample Technique) ให้ได้รายชื่อตามกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportional Random Sampling) โดยจะพิจารณาสัดส่วนของตัวอย่างจำแนกตามเขตในชุมชนวัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งใช้หลักการแบ่งสัดส่วนตามการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอปาฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระธาตุยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

โดยการทดสอบเครื่องมือที่จะใช้การทดสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ให้ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไข

ทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การทดสอบความเที่ยง (Reliability) จะใช้การทดลองไปเก็บแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ยความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.80 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา การอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด (Open - ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ตัวแปรส่วนบุคคลและตัวแปรกำหนด (ตัวแปรต้น) จะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แล้วนำเสนอในรูปตารางความเรียง

3.2 การวิเคราะห์ตัวแปรตามจะใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปของ \bar{X} ในการศึกษานี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

สำหรับการวัดเกณฑ์การปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ

✓ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล ไปสู่ชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ พัฒนาการของชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีนั้น เกิดจากการอพยพมาตั้งถิ่นฐานและหาที่ทำมาหากินใหม่ของคริสตชนจากจันทบุรี ในปี ค.ศ. 1870 มาอยู่ในหมู่บ้านเล็ก ๆ ซึ่งเรียกว่าบ้านวันยาว ในเมืองขลุง เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ทั้งทางบกและทางทะเล ต่อมาเมื่อครบครวัคริสตังอื่นจากจันทบุรีย้ายเข้ามาสมทบเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คุณพ่อแก๊งตริก (P.Quentric) เจ้าวัดจันทบุรี ได้ตั้งกลุ่มคริสตังขึ้นที่วัดวันยาว (วัดขลุง) และได้จัดหาที่ดินเพื่อให้ คริสตชนใช้เป็นที่ทำมาหากิน โดยสร้างเป็นตลาดเล็ก ๆ และแบ่งพื้นที่เป็นสุสานด้วย และในปี ค.ศ. 1877 นายอำเภอเมืองขลุง ได้ประกาศสิทธิทางกฎหมายเหนือที่ดินแปลงนี้ให้แก่คุณพ่อแก๊งตริก ต่อมาได้สร้างวัดใหม่ ปี ค.ศ. 1879 โดยใช้ชื่อว่า “วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า” ในปี ค.ศ. 1911 สร้างวัดหลังที่สองขึ้น เนื่องจากมีจำนวนสัตบุรุษเพิ่มมากขึ้น และวัดเก่ามีสภาพเสื่อมโทรมลง ในปี 1913 (พ.ศ. 2456) จัดสร้างสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังเล็ก ๆ ขึ้น โดยคุณพ่อเปรีกาล มีซิสเตอร์ 3 คน จากจันทบุรี เป็นผู้ดูแล และยังสร้างโรงเรียนเล็ก ๆ หลังหนึ่ง ให้ซิสเตอร์เป็นผู้ดูแลเช่นกัน และในปี ค.ศ. 1915 มีการสร้างสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่ขึ้น ต่อมาคุณพ่อได้สร้างบ้านไม้ เพื่อใช้เป็นบ้านพักพระสงฆ์ ซึ่งเป็นหลังแรกขึ้นในปี ค.ศ. 1917 และในปี ค.ศ. 1917 นี้เอง วัดหลังนี้กลับคับแคบเกินไปอีก คุณพ่อกาลังย์ จึงขยายปีกวัดทั้งสองข้างออกไปอีก เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนของสัตบุรุษ ที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษวัดขลุงเป็นอย่างดี ในปี 1921 สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหลังใหม่ กว้างขวางกว่าเก่า ถูกสร้างแทนหลังเก่า เพื่อใช้เป็นบ้านสำหรับซิสเตอร์หรือครูใหญ่ โรงเรียน และเพื่อเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กหญิงอีกด้วย โดยใช้ชั้นล่างเป็นสถานที่เรียน บ้านหลังแรกซึ่งเคยเป็นบ้านพัก

มิตชันนารี ก็กลายเป็นโรงเรียนสำหรับเด็กชาย ในปี ค.ศ. 1926 นายเคีย-นางเนน นามวงษ์ ได้ยกที่ดินเป็นพื้นที่ป่าจาก ให้ทางวัดใช้เป็นสุสาน จวบจนปัจจุบันมีสุสานเพียงแห่งเดียว

2. การสร้างชุมชนทางศาสนาของวัดพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้าฯ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 ถึง ปี ค.ศ. 1932 คุณพ่ออัลฟองส์ (Alphonse) ตรี ทรงสัตย์ คุณพ่อ เป็นพระสงฆ์สังกัดมิสซังกรุงเทพฯ มาเป็นเจ้าวัดขลุ้ง ปี ค.ศ. 1932 คุณพ่อเทโอฟาน (Theophane) หลง มีเฟื่องศาสตร์ ก็เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด เป็นองค์ถัดมา คุณพ่อได้ขยายและปรับปรุงวัดให้กว้างขวาง ออกไป และตั้งวงดนตรีขึ้นวงหนึ่ง ซึ่งเป็นแตรวงเพื่อใช้เล่นในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ทั้งของวัด และของหน่วยงานทั่วไป ในสมัยนั้นการคมนาคมใช้ทางน้ำเป็นหลัก เพราะทางบกยังเป็น เรื่องยุ่งยากมาก คลองขลุ้งซึ่งมีความกว้างและลึกมาก มีเรือสินค้าลำใหญ่ ๆ เข้ามารับและส่งสินค้า ซึ่งเป็นพวกถ่าน มะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากป่า ฯลฯ ในปี ค.ศ. 1939 คุณพ่ออันตน (Antoine) ตาน โชติผล สงฆ์ชาวไทย ซึ่งเป็นสงฆ์พื้นเมืองเข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด ได้ซ่อมแซมและขยายวัดน้อย ซึ่งเล็กเกินไป เนื่องจากคริสต์ทิวจำนวนมากขึ้น สัตบุรุษส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีการศึกษาน้อย อาชีพส่วนใหญ่ออกเรือลงทะเล ส่วนผู้หญิงทอเสื่อแปรรูปเป็นกระเป๋า ฯลฯ คุณพ่อจึงได้พยายาม ส่งเสริมอาชีพทอเสื่อเป็นอุตสาหกรรมแบบครบวงจร และซื้อที่ดินเพิ่มเพื่อปลูกต้นกก ทางด้าน การศึกษาใช้บ้านพักพระสงฆ์และบ้านพักซิสเตอร์ เป็น โรงเรียน ใช้ชื่อว่า “โรงเรียนราษฎร์ พระธาตุ” เมื่อเกิดกรณีพิพาทอินโดจีน โรงเรียนก็ถูกตั้งยุบ และห้ามใช้ภาษาญวนในการสวด ในปี 1947 คุณพ่อคาเบรียล โร ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นเจ้าวัดองค์ต่อมาได้บูรณะวัด โดยรื้อจั่วแหลม หน้าวัดออก เปลี่ยนหลังคา และปรับปรุงหอรบของวัด ซึ่งเคยตั้งอยู่เกือบตรงกลางวัด ได้รับการเปลี่ยนที่สร้างขึ้นใหม่ด้านหน้าวัด ในปี ค.ศ. 1951 คุณพ่อชิน ไชยเจริญ ลูกวัดจันทบุรี มาเป็น เจ้าวัดขลุ้ง ได้ริเริ่มตั้งคณะพลมารีขึ้น คณะแรก มีชื่อว่า เปรีซีเดียม ราซินีสันติภาพ ปีต่อมาได้ตั้ง ป.คาราสุมุท แต่ต่อมาก็ล้มเลิกไปในปี ค.ศ. 1958 และตั้ง ป.มารดาพระมหาไถ่ ขึ้นมาใหม่ มีการ ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเรื่อยมา ในสมัยของคุณพ่อชินนี้เองมีการก่อสร้างวัดใหม่ (หลังปัจจุบัน) เนื่องจากวัดเก่าเป็นไม้ ก่อสร้างมาประมาณ 60 ปี ซึ่งวัดนั้นมีการขยายด้านหน้า ด้านข้าง ถึงสองครั้ง เพื่อให้เพียงพอกับสัตบุรุษที่เพิ่มขึ้น (ซึ่งในสมัยคุณพ่อมีสัตบุรุษประมาณ 1,500 คน) เมื่อไม่มีทาง ขยายต่อเติมวัดหลังเดิม ได้อีก เพราะ โครงสร้างและส่วนประกอบทรวดโถมมาก โดยได้รับความร่วมมือจากสัตบุรุษเป็นอย่างมาก ประกอบการหาทุนจากคุณพ่อ

3. ยุคขยายตัวของชุมชนทางศาสนา

24 เมษายน ค.ศ. 1965 (พ.ศ. 2508) มีการเสกและวางศิลาฤกษ์ วัดหลังใหม่ ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) คุณพ่อวิโอลา วรศิลป์ มารับตำแหน่งเจ้าวัดแทน มีการจัดตั้ง สมาคมนักบุญวินเซนเดอปอล คณะพระธาตุแห่งพระเยซูเจ้า ขลุ้ง กลุ่มเครดิตยูเนียนศรีธาตุ คณะแม่ครัว วัดพระธาตุ ขลุ้ง

คณะโตเบีย ชมรมเยาวชนพัฒนา และในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 1970 มีพิธีเสกวัดหลังใหม่ และในปี ค.ศ. 1972 สังฆานุกร เปโตร ประยูร นามวงศ์ ลูกวัดขลุง เข้ารับการบวชเป็นพระสงฆ์องค์แรก ณ วัดพระฤทธิชัย ขลุง ปี ค.ศ. 1977 (พ.ศ. 2520) คุณพ่อแสวง สามภักดิ์ เข้ารับตำแหน่งเจ้าวัด ได้ทำการขยายสุสานให้กว้างขวางกว่าเดิม โดยซื้อที่ดินเพิ่ม วันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ. 1981 (พ.ศ. 2524) วัดพระฤทธิชัยแห่งพระเยซูเจ้า ขลุง จัดฉลองครบรอบ 100 ปี ค.ศ. 1983 การปรับปรุงภูมิทัศน์รอบ ๆ วัด เป็นสวนหย่อม และบ้านพักพระสงฆ์ มีการจัดตั้งกลุ่ม “ครูคาทอลิก วัดพระฤทธิชัย ขลุง” ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) คุณพ่อมานพ ปรีชาวุฒิ เป็นเจ้าอาวาส การปรับปรุงภายในบ้านพักพระสงฆ์ การจัดตั้งกลุ่ม “ส่งเสริมชีวิตครอบครัว วัดพระฤทธิชัย ขลุง” ปี ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) คุณพ่อวาณิช คุโรวาท เป็นเจ้าอาวาส คุณพ่อได้ทำหลังคาวัดใหม่ เนื่องจากการใช้งานมานานทำให้เสื่อมสภาพ และทำการตีเพดานรอบวัด ด้านนอกเป็นแบบซี่ไม้ เพื่อป้องกันนกเข้าไปทำความสกปรกในวัด และปรับปรุงพื้นปูนรอบวัดให้สวยงามสะอาดตา ปี ค.ศ. 1995 (พ.ศ. 2538) คุณพ่อสมศักดิ์ นามกร เป็นเจ้าอาวาส มีการสร้างอาคารสันติสุข ขึ้นที่สุสาน เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ดำเนินการสร้างถนนคอนกรีตรอบวัด จัดตั้ง “กองทุนคุณพ่อชื่น เพื่อศรีฤทธิชัย” สร้างหอระฆังใหม่ สร้างบ้านพักพระสงฆ์ใหม่ ให้ทันสมัย ปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) คุณพ่อปรีชา สกุลอ่อน เป็นเจ้าอาวาส มีการเปลี่ยนม้านั่งในวัดใหม่ รั้ววัดเขตแดนของผู้เช่าที่ดินวัดแต่ละรายใหม่ รวม 3 เขต คือ เขตวัด เขตแสนสุขและเขตสันติสุข และซ่อมแซมวัดครั้งใหญ่ ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) คุณพ่อเสกสม กิจมงคล เป็นเจ้าอาวาส มาร่วมพัฒนาระบบการบริหารงานของคณะกรรมการสภาอภิบาลวัด ให้เป็นระบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการจัดทำเว็บไซต์ของวัดขลุง ก่อสร้างอาคารสำนักงานใหม่ สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีฤทธิชัยขลุง จำกัด

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการและความมั่นคงของชุมชน มีผลมาจากบทบาทของบาทหลวง ในการเป็นผู้นำชุมชนและช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ประกอบกับความสามารถและความขยันขันแข็ง ความร่วมมือร่วมใจกันของสัตบุรุษ รวมทั้งความเหมาะสมของสภาพทางภูมิศาสตร์ ส่งผลให้ชุมชนมีความมั่นคงและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่าการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกจากอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 217 คน ก็สามารถสรุปข้อค้นพบที่ได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของครอบครัวคาทอลิกวัดพระฤทธิชัย ขลุงนั้น ยังเกาะกลุ่มเป็นชุมชน (Community) โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางห่างจากบ้านไม่เกิน 2 กิโลเมตรอยู่ถึงร้อยละ 80.20 โดยแบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 5 เขต โดยเขตเกาะลอยและเขตสันติสุขมีพื้นที่ไปสุดที่ทะเล เขตแสนสุขไปสุดที่ซอยจัดสรร เขตวัดเป็นชุมชนที่อยู่ด้านหน้าวัดไปสุดที่สนามชมรม อำเภอขลุง และเขต

ตลาดกลุ่มคาทอลิกจะกระจายตัวอยู่บริเวณตลาดขลุ่ย ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่วัดขลุ่ย โดยบรรพบุรุษเป็นสัตบุรุษวัดขลุ่ยแต่เดิมมากที่สุด ถึงร้อยละ 85.30 ซึ่งการตั้งถิ่นฐานของครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย มีวิถีที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับการตั้งถิ่นฐานของคาทอลิกที่วัดอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรีอย่างชัดเจน

2. สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และประมงตามลำดับ เรื่องการเช่าที่ดินของวัด ปัจจุบันมีการเช่าที่ดินของวัด คิดเป็นร้อยละ 20.30 ส่วนใหญ่ มีระยะเวลาการเช่าที่ดินมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 72.70 ส่วนระดับการศึกษาสูงสุดของคนในครอบครัวของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.20 ซึ่งให้ความสำคัญกับการศึกษาเกือบทุกครัวเรือน และมักส่งเสริมให้บุตรหลานศึกษาต่อในระดับที่สูงเท่าที่จะส่งเสริมได้ เพื่อหวังให้ลูกหลานมีงานทำที่ดี มีหน้ามีตาในสังคม ต่างจากคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาจันทบุรี ซึ่งจบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด

3. ชีวิตทางด้านการเมืองของครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย พบว่าคนในครอบครัวคาทอลิกเกือบทั้งหมดไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มใด ๆ ทางสังคม ถึงร้อยละ 94.50 แต่ยังให้ความสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมือง โดยผ่านโทรทัศน์เป็นหลัก แต่ยังคงใช้สื่อบุคคลในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนาน ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 69.60 ซึ่งมีวิถีแบบแผนที่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกับคาทอลิกที่อาสนวิหารพระนางมารีอาจันทบุรี ที่ใช้การแลกเปลี่ยนข่าวสารกับคนอื่น คิดเป็นร้อยละ 62.40 ซึ่งยังคงอาศัยกลไกติดตามข่าวสารการเมืองที่ไม่เป็นทางการ คือ การพูดคุยปากต่อปากระหว่างคนรู้จักเป็นหลัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชุมชนที่ยังคงมีการติดต่อสื่อสารพบปะหน้าคำตา (Face to Face) ระหว่างสมาชิกในสังคม ส่วนการเรียนรู้วิชาการด้านการเมืองการปกครอง และการอบรมด้านการเมืองการปกครองของคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย นั้น น้อยมาก ครอบครัวซึ่งสมาชิกเคยผ่านการเรียนวิชาการด้านการเมืองการปกครองมีเพียงร้อยละ 6.00 และผ่านการอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องเพียงร้อยละ 3.20 เท่านั้น และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับปัญหาของการเมือง มากที่สุด ถึงร้อยละ 95.90 ซึ่งชีวิตทางด้านการเมืองของครอบครัวคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ย มีแบบแผนการใช้ชีวิตเช่นเดียวกับครอบครัวคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี ซึ่งชี้ให้เห็นถึงชีวิตทางการเมืองของคาทอลิกจันทบุรียังเป็นกิจกรรมที่จำกัดตัวอยู่ในชุมชนคาทอลิกเป็นสำคัญ

4. ชีวิตทางศาสนาของชุมชนคาทอลิกในปัจจุบันพบว่าในครอบครัวของกลุ่มคาทอลิกวัดพระหฤทัยฯ ขลุ่ยนั้น ล้างบาปทุกคน ร้อยละ 77.40 แต่ยังมีสมาชิกที่ยังไม่ได้ล้างบาปอีก ร้อยละ 22.60 และยังมีรูปแบบการแต่งงานแบบเข้าวัด ร้อยละ 76.60 แต่ยังมีสมาชิกที่ยังไม่ได้รับศีลสมรสอีก

ร้อยละ 23.40 ซึ่งกลุ่มคนที่ยังมีได้ล้างบาปและยังมิได้รับศีลสมรสดังกล่าว ยังต้องได้รับการฟื้นฟูทางด้านศาสนาต่อไป โดยครอบครัวคาทอลิกยังมีความศรัทธาในการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังคงให้ความสำคัญต่อกิจกรรม 6 อันดับแรก ได้แก่ การไปร่วมมิสซาเสกป่าช้า การไปร่วมมิสซาวันคริสต์มาส การแก้บาป-รับศีลมหาสนิท การทำปีสกา การไปร่วมงานฉลองวัด และการไปร่วมมิสซาวัดใหญ่ จะเห็นว่าวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง มีการสืบทอดวัฒนธรรมทางศาสนาจากอาสนวิหารพระนางมารีอาฯ จันทบุรีอย่างเห็นได้ชัด

อภิปรายผล

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

จากผลการศึกษาพบว่า การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี ไปสู่วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลูงนั้น เป็นการสืบทอดชุมชนแบบเน้นศาสนาเป็นหลัก ซึ่งต่างจากการสืบทอดอัตลักษณ์ของชุมชนในด้านอื่น ๆ เช่น การสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ซึ่งการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนทางศาสนาคริสต์นั้น จะเน้นหนักไปที่การปฏิบัติกิจทางศาสนาเป็นหลัก นำมาสู่ความเป็นชุมชนแห่งความเชื่อ มีลักษณะเด่นที่มีการมีประวัติศาสตร์อันยาวนานจากประเทศเวียดนาม เริ่มตั้งแต่ความจำเป็นต้องอพยพหนีการเบียดเบียนศาสนาออกจากประเทศเวียดนามมายังสยามประเทศ เมื่อเข้ามาตั้งรกรากในจันทบุรีแล้วก็ได้สร้างชุมชนแห่งความเชื่อที่สอดคล้องต่อความเป็นคาทอลิกของตน หลังจากนั้นยังได้ใช้เวลานานเพื่อความเป็นปึกแผ่นให้ชุมชน ซึ่งต้องประสบกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชน โดยยังคงดำรงอัตลักษณ์ทางความเชื่อทางศาสนาของคริสตชนตามแผนประเพณีของพระศาสนจักรคาทอลิกเอาไว้ได้จนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าเราสามารถนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ สำหรับวัดและชุมชนคาทอลิกวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอลูง ดังนี้

1. ทางด้านงานอภิบาล วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า ขลุงฯ ควรสร้างผู้สืบทอดในการทำงานอภิบาลของวัด โดยให้ความสนใจในการดึงคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในองค์กรหรือกิจการคาทอลิกกลุ่มต่าง ๆ ให้มากขึ้น เนื่องจากกลุ่มเยาวชนที่ต้องเรียนหนังสือ ต้องเดินทางไปเรียน

ในเมืองและอยู่ที่อื่น เมื่อจบการศึกษาแล้วก็ไม่ได้กลับมาที่จังหวัดจันทบุรี ประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา หรือสร้างครอบครัวนอกชุมชนเดิม ในขณะที่เดียวกันคาทอลิกที่ยังอยู่ในชุมชน ก็ต้องเผชิญหน้ากับ แรงกดดันทางเศรษฐกิจมากขึ้น กระแสทุนนิยมที่เพิ่มมากขึ้นควบคู่ไปกับวัฒนธรรมแบบบริโภคนิยม ที่แพร่หลายไปในสังคมไทย ทำให้การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนเดิมจางหายไป

2. ควรส่งเสริมให้คาทอลิกเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากมากขึ้น เช่น คนยากจน ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ที่ติดคุก อันเป็นการสะท้อนให้เห็นความสามารถของ การประยุกต์หลักคำสอนคริสตชนมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในงานอภิบาลของวัดอย่างมีความหมายต่อชีวิตทางศาสนา

3. ในปัจจุบันพบว่า ในอำเภอขลุงมีชาวบ้านที่มาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่นับถือศาสนา และมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งชาวไทย ชาวญวน และชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันด้วยความกลมเกลียวและเป็นปกติสุข หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการศึกษามาใช้กับการปกครองชุมชนที่มีการนับถือศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ และชุมชนคาทอลิก ของวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้าฯ ขลุง น่าจะเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความร่วมมือร่วมใจของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาการของชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดี เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ เข้าไปพัฒนาให้สัมพันธ์กับศาสนาให้มากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหาร พระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล : กรณีสึกษา วัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. จากที่ได้ทำการศึกษาศึกษาการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีแล้ว ควรที่จะดำเนินการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบระหว่าง ชุมชนแห่งความเชื่อในภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. นอกจากการศึกษาเชิงคุณภาพแล้ว ควรทำการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาให้เห็นภาพใหญ่ทั่วประเทศว่าเป็นอย่างไรบ้าง

3. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกในประเทศอาเซียน เช่น ไทย ลาว กัมพูชา พม่า เป็นต้น ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กฤษณ์ แซนทวี. (2552). ตำพวน : การวิเคราะห์การสื่อสารกับการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยพวน
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง
กับสื่อสารศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). พัฒนาการความคิดมาร์กซิสต์ในศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- คณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี. (2546). ฉลองครบรอบ 200 ปีการก่อตั้งคณะรักกางเขนในจันทบุรี.
ม.ป.พ.
- คามิลเลียน โซเซียลเซนเตอร์. (ม.ป.ป.). มุลินธิคคณะนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย. (แผ่นพับ).
กรุงเทพฯ : คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์.
- คุณพ่อธีรพล กอบวิทยากุล. (ม.ป.ป.). คริสต์ศาสนาในประเทศไทย. (เอกสารประกอบการสอน
วิชาทว.461 คริสต์ศาสนาในประเทศไทย). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยแสงธรรม.
- คุณพ่อเมธี วรรณชัยวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นผู้สัมภาษณ์. (16 ธันวาคม
2549). ที่อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นรมล จังหวัดจันทบุรี.
- คุณพ่อโรแบต โกสเต. (2549). ประวัติการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในสยามและลาว. อรสา ชาวจีน,
แปลและเรียบเรียง. กรุงเทพฯ : อัสสัมชัญ.
- คุณพ่อสุดเจน ฝันเรือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นผู้สัมภาษณ์. (16 ธันวาคม
2549). ที่อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นรมล จังหวัดจันทบุรี.
- คุณพ่อสุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์. (2543 ก). งานศึกษากรณีคุณพ่อนิโคลาสบุญเกิด กฤษบำรุงเป็นบุญราศี.
กรุงเทพฯ : แผนกประวัติศาสตร์หอจดหมายเหตุอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.
- _____. (2543 ข). นักโทษ..นักบุญวีรกรรมจิตตารมณ์และชีวิตศักดิ์สิทธิ์ของบุญราศี นิโคลาส
บุญเกิด กฤษบำรุง พระสงฆ์และมรณสักขี. กรุงเทพฯ : แผนกประวัติศาสตร์หอจดหมายเหตุ
อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.

- ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์. (2551). **สถานการณ์ร่วมสมัยของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี**.
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2552 ก). **ความต่อเนื่องและการปรับตัวของชุมชนแห่งความเชื่ออาสนวิหาร
พระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2552 ข). **ชีวิตทางเศรษฐกิจและการปรับตัวของชุมชนวัดโรมันคาทอลิก
จังหวัดจันทบุรี**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2552 ค). **สถานการณ์ร่วมสมัยของชุมชนวัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี**. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์ และคณะ. (2552). **รายงานวิจัยชุมชน ความต่อเนื่องและการปรับตัวของชุมชน
แห่งความเชื่ออาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล**. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ซิสเตอร์อุบล พังรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์ เป็นผู้สัมภาษณ์. (22 ธันวาคม
2549). **ที่อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรี**.
- รัชจิรา ศรีคำ. (2552). **การสื่อสารกับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดพิธีกรรมสามปีสี่รวงข้าวของชุมชน
ไทลื้อบ้านลำ อำเภอยะงะมา จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุชนาฏ เขียวชัย. (2558). **การใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง**.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2544). **เศรษฐศาสตร์การเมืองแห่งความหายนะ หรือ หายนะของเศรษฐศาสตร์
การเมือง 19 กรกฎาคม 2544**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผุสดี จันทวิมล. (2541). **เวียดนามในเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิศิษฐ์ คุณวโรตม์. (2545). **อัตลักษณ์และกระบวนการต่อสู้เพื่อชีวิตของผู้ติดเชื้อ HIV**.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2550 ก). **ชนชั้นนำในการเมืองไทยปัจจุบัน: การศึกษากระบวนการผลิต
ซ้ำทุนวัฒนธรรมตามแนวปีแอร์บูร์ดิเยอ**. วิทยานิพนธ์ ร.ด. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550 ข). **“มโนทัศน์ชนชั้นและทุนของปีแอร์ บูร์ดิเยอ,” วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง
บูรพา. 2 (1) : 23 - 30.**
- วรพจน์ มีสุข. (2550). **การศึกษาพัฒนาการชุมชนตลาดริมน้ำ : กรณีศึกษา ชุมชนริมน้ำตลาด
บ้านสุต จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางผังเมืองและสภาพแวดล้อม).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- วัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. (2551). ประวัติวัดพระธาตุยาคูแห่งพระเยซูเจ้า ขลุง จังหวัดจันทบุรี. ม.ป.พ.
- วัดโรมันคาทอลิกจันทบุรี. (2503). ทัศนะสู่สุวรรณสมโภชวัดจันทบุรี. ม.ป.พ.
- วิทยาลัยแสงธรรม. (2533). ประวัติพระศาสนจักรคาทอลิกไทย สมัยกรุงศรีอยุธยา-สังคายนาชาติกันครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2098 - 2508). ม.ป.พ.
- สง่า นามทอน. (2528). “ประวัติศาสตร์คาทอลิกจันทบุรี 275 ปี” ใน อนุสรณ์สมโภช 275 ปีของการตั้งวัดและ 75 ปีของวัดหลังปัจจุบัน. จันทบุรี : วัดแม่พระปฏิสนธินิรมล.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. (ม.ป.ป.). ประวัติเมืองขลุง จังหวัดจันทบุรี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://district.cdd.go.th>. 15 ตุลาคม 2560.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2550). ทฤษฎีสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ จันทวานิช และรุ่งนภา ยรรยงเกษมสุข. (2549). แนวคิดทางสังคมวิทยาของปีแอร์ บูร์ดิเยอ, ใน สุรางค์ จันทวานิช (บก.), รวมบทความทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (หน้า 241-274). กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ หล้าหา (2547). การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา). เลข : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2543). “พื้นที่ในทฤษฎีสังคมศาสตร์,” วารสารสังคมศาสตร์. 12 (2) : 1.
- _____. (2546). อัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรุณรัตน์ จันทะลือ. (2549). การสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปูดตาของเยาวชนชาติพันธุ์ไต้บ้านกอก ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อันเร ไชยเผือก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ เป็นผู้สัมภาษณ์. (29 มีนาคม 2552). ที่อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จังหวัดจันทบุรี.
- อารามคาร์เมลจันทบุรี. (2547). 50 ปี อารามคาร์เมล จันทบุรี 1952-2002. ม.ป.พ.
- อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี. (2548). รายงานสภาพปัจจุบันของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี ปี ค.ศ. 2000-2005. ม.ป.พ.
- อันติงตัน แซมมวลฟี. (2525). ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาทางการเมือง. วิสุทธี โปธิ์แทน แปล. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
3. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยบูรพา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมชุมชนคาทอลิกของอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล :

กรณีศึกษา วัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้เป็นเครื่องมือสำหรับพนักงานภาคสนามสำหรับการเก็บข้อมูลวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานอภิบาลในเขตชุมชนวัดพระหฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า แบบสัมภาษณ์ควรใช้คู่กับคู่มือแบบสัมภาษณ์และพนักงานภาคสนามควรผ่านการอบรมการสัมภาษณ์จากโครงการวิจัยฯ มาก่อน

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบ

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. อายุ (ระบุจำนวนเต็มปี).....ปี
3. สถานภาพ
 - () โสด
 - () สมรส
 - () หย่าร้าง
 - () หม้าย
 - () แยกกันอยู่
4. การศึกษาสูงสุด
 - () ไม่ได้เรียน
 - () ประถมศึกษา
 - () มัธยมศึกษาตอนต้น
 - () มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 - () อนุปริญญา/ปวส.
 - () ปริญญาตรี
 - () สูงกว่าปริญญาตรี
5. ท่านมีพ่อแม่ญาติพี่น้องอาศัยอยู่ในบ้านด้วยหรือไม่
 - () ไม่มี
 - () มี (ระบุ).....คน
6. บ้านของท่านอยู่ห่างจากวัดประมาณ.....กิโลเมตร
7. ภูมิลำเนาเดิมของท่าน
 - () สัตบุรุษวัดขลุง
 - () สัตบุรุษจากวัดอื่น ๆ (ระบุ).....
 - () สัตบุรุษจากสังฆมณฑลอื่นๆ (ระบุ).....
8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดขลุง.....ปี

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม

9. อาชีพของคนในครอบครัว

- () รับราชการ/พนักงานราชการ/รัฐวิสาหกิจ.....คน
 () พนักงานเอกชน.....คน () ค้าพลอย.....คน
 () เดินพลอย.....คน () รับจ้างทั่วไป.....คน
 () ค้าขาย.....คน () ประมง.....คน
 () ธุรกิจส่วนตัว/อื่นๆ.....คน () เกษตรกรรม.....คน
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

10. ปัจจุบันท่านเช่าที่ดินวัดอยู่หรือไม่

- () ไม่เช่า () เช่า

11. กรณีที่เช่าที่ดินวัดอยู่ท่านเช่ามากี่ปี (ระบุจำนวนเต็มปี).....ปี

12. กรณีที่ไม่เช่าที่ดินวัดท่านอาศัยอยู่ที่ใด

- () ที่ดินของตนเอง () เช่าบ้านจากคนอื่นแต่เป็นที่ดินวัด
 () เช่าบ้านของบุคคลอื่น () อื่นๆ (ระบุ).....

13. การศึกษาระดับสูงสุดของคนในครอบครัว (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์)

- () ไม่ได้เรียน.....คน () ประถมศึกษา.....คน
 () มัธยมศึกษาตอนต้น.....คน () มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.....คน
 () อนุปริญญา/ปวส.....คน () ปริญญาตรี.....คน
 () สูงกว่าปริญญาตรี.....คน

14. สถานภาพและตำแหน่งทางสังคมของคนในครอบครัวท่านในจังหวัดจันทบุรี (นอกชุมชนคาทอลิก)

- () ไม่ได้เป็นสมาชิกสังกัดกลุ่มใดๆทั้งสิ้น
 () เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ระบุ)
 () เป็นกรรมการกลุ่มทางสังคม (ระบุ)
 () เป็นผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่มทางสังคม (ระบุ)

15. คนในครอบครัวของท่านได้ติดตามข่าวสารการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติจากสื่อมวลชนด้านวิทยุ/หนังสือพิมพ์/และหรือโทรทัศน์บ้างหรือไม่

- () ไม่ได้ติดตามเลย () ติดตามนาน ๆ ครั้ง
 () ติดตามบ่อยครั้งพอสมควร
 () ติดตามเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน

จากแหล่งข่าวใดมากที่สุด

- () วิทยุ () โทรทัศน์ () หนังสือพิมพ์
() อื่น ๆ (ระบุ).....

16. คนในครอบครัวของท่านเคยแลกเปลี่ยนข่าวสารประเด็นการเมืองที่ท่านสนใจกับบุคคลอื่น ๆ บ้างหรือไม่

- () ไม่เคยแลกเปลี่ยนกับใครทั้งสิ้น
() เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นนานๆ ครั้ง
() เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นบ่อยครั้งพอสมควร
() เคยแลกเปลี่ยนกับคนอื่นเป็นประจำทุกวัน
ข้อสังเกต.....

17. คนในครอบครัวของท่านเคยเรียนวิชาการเมืองการปกครองมาก่อนหรือไม่

- () ไม่เคยผ่าน () เคยผ่าน

18. คนในครอบครัวของท่านเคยรับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับด้านการเมืองการปกครองมาก่อนหรือไม่

- () ไม่เคยผ่าน () เคยผ่าน

19. คนในครอบครัวของท่านมีกลุ่มพูดคุยในเรื่องการเมืองหรือไม่

- () ไม่มี () มีแต่นาน ๆ ครั้งจึงพบปะกันครั้ง
() มีและพบปะแลกเปลี่ยนกันบ่อยครั้งพอสมควร
() มีและแลกเปลี่ยนกันเสมอ

20. คนในครอบครัวของท่านเคยร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของการเมืองหรือไม่

- () ไม่เคย () เคย

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านชีวิตทางศาสนา

21. คนในครอบครัวล้าบบาททุกคนหรือไม่

- () ทุกคน () ไม่ทุกคนไม่ได้ล้าบบาท (ระบุ).....คน

22. คนในครอบครัวของท่านมีการแต่งงานแบบใด

- () ไม่เข้าวัด (ระบุ).....คู่ () เข้าวัด (ระบุ).....คู่

ข้อสังเกต.....

23. คนในครอบครัวของท่านแต่งงานกับคนนับถือศาสนาใด

- () คริสต์ (ระบุ).....คู่ () พุทธ (ระบุ).....คู่
 () อิสลาม (ระบุ).....คู่ () อื่น ๆ (ระบุ).....

24. กรณีแต่งงานกับคนต่างศาสนาครอบครัวท่านทำอะไร

- () ต่างคนต่างถือ () ให้กลับใจมาเป็นคริสตัง
 () ต้องเปลี่ยนเป็นนับถือศาสนาอื่น () อื่น ๆ (ระบุ).....
 ข้อสังเกต.....

25. การปฏิบัติศาสนกิจของคนในครอบครัว

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
(1) คนในครอบครัวเข้าร่วมมิสซา ศีลสมรสหรือไม่					
(2) คนในครอบครัวร่วมงานสวดศพ หรือไม่					
(3) คนในครอบครัวร่วมพิธีบวช พระสงฆ์หรือไม่					
(4) คนในครอบครัวร่วมมิสซา วัดใหญ่หรือไม่					
(5) คนในครอบครัวร่วมมิสซาเสก ป่าช้าหรือไม่					
(6) คนในครอบครัวร่วมงานฉลอง วัดของตนหรือไม่					
(7) คนในครอบครัวร่วมงาน ฉลองวัดที่อื่นหรือไม่					
(8) คนในครอบครัวร่วมพิธีปลงศพ หรือไม่					
(9) คนในครอบครัวร่วมมิสซา คริสต์มาสหรือไม่					

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
(10) คนในครอบครัวร่วมนพวาร พระมารดานิจจานุเคราะห์หรือไม่					
(11) คนในครอบครัวไปมิสซา วันศุกร์ต้นเดือนหรือไม่					
(12) คนในครอบครัวไปแก้บาป และรับศีลมหาสนิทหรือไม่					
(13) คนในครอบครัวมีการสวด ภาวนาร่วมกันในครอบครัวหรือไม่					
(14) คนในครอบครัวไปเผ่าศีล หรือไม่					
(15) คนในครอบครัวรับศีลเจิมคน ป่วยหรือไม่					
(16) คนในครอบครัวยังทำพฤติกรรม หรือไม่					
(17) คนในครอบครัวยังไปเดินรูป 14 ภาคหรือไม่					

ข้อสังเกต.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

26. การประยุกต์ศาสนาในชีวิตประจำวัน

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
(1) คนในครอบครัวไปช่วยเหลือคนยากจนหรือไม่					
(2) คนในครอบครัวไปช่วยเหลือคนติดคุก/ผู้ถูกจองจำหรือไม่					
(3) คนในครอบครัวไปช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือไม่					
(4) คนในครอบครัวเคยไปช่วยคนติดเอดส์หรือไม่					
(5) อื่นๆ.....					

ข้อสังเกต.....
.....
.....
.....

27. การมีความสัมพันธ์กับศาสนาอื่น

ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	ปานกลาง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
(1) คนในครอบครัวเคยพูดคุยติดต่อกับคนนับถือศาสนาอื่น					
(2) คนในครอบครัวไปร่วมพิธีของศาสนาอื่น					
(3) คนในครอบครัวชวนเพื่อนต่างศาสนามาร่วมพิธีของคาทอลิก					
(4) อื่นๆ.....					

ข้อสังเกต.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

28. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคคลและเรื่องเหล่านี้อย่างไร

(1) กลุ่มพระสงฆ์และนักบวช

(2) การประกอบพิธีกรรม

(3) งานอภิบาลดูแลสัตบุรุษ

(4) งานของกลุ่มกิจกรรมวัด

(5) งานพัฒนาชุมชนคาทอลิก

(6) การติดต่อสัมพันธ์กับคนต่างศาสนาและทางราชการ

ข้อสังเกตเกี่ยวกับกระบวนการสัมภาษณ์โดยพนักงานภาคสนาม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวกรณิศา พานิชเกษม
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 15 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	8/2 หมู่ 10 ตำบลเกวียนหัก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เทศบาลตำบลเกวียนหัก อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี
พ.ศ. 2538	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาการบัญชี วิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี
พ.ศ. 2542	บริหารธุรกิจบัณฑิต บช.บ. (การจัดการสำนักงาน) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ. 2561	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม. (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี